

HAJDÚ-BIHARI

XXXIX. ÉVFOLYAM
218. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1982. IX. 18.,
SZOMBAT

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Megnyílt a BNV

Szeptember 26-ig tart az őszi áruseregszemle

Pénteken délelőtt ünnepélyes keretek között megnyílt a fővárosi vásárvárosban a fogyasztási cikkek szokásos seregszemléje, az őszi Budapesti Nemzetközi Vásár.

Ezzel hazánkkal együtt 39 ország és a Palesztinai Felzabarási Szervezet mutatja be áru kínálatát. Az 1678 kiállító közül 1267 hazai cég, más szocialista országokból 66 vállalat hozta el termékeit. A legnagyobb tökésk kiállító az NSZK, a fejlődő országok közül pedig India, Brazília és Pakisztán mutatja be a legtöbb árucikket.

A vásár főterét a résztvevő országok zászlói és a nemzetközi vásárok szívettségének emblémái díszítik. Itt gyülekeztek a megnyitói ünnepség vendégei: Havasi Ferenc, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, Méhes Lajos ipari miniszter, a Politikai Bizottság tagjai, Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese. Ott volt a kormány több más tagja, megjelent a diplomáciai képviselők több vezetője és tagja, eljöttek a hazai és külföldi kiállítók képviselői.

A Himnusz elhangzása után Kelemen Lajos, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese mondott beszédet.

— A hazai és külföldi kiállítók bemutatkozása nem csupán versengés, hanem lehetőség is a szakmai tapasztalatcserére és gyümölcsöző kooperációk megteremtésére — mondotta többek között.

— A magyar kiállítók célja, hogy széles körű tájékoztatást adjanak a lakosságnak és a kereskedelem képviselőinek fogyasztási cikkeket gyártó iparunk fejlődéséről, legújabb eredményeiről és a várható áru kínálatról. Egyidejűleg megismertették a külkereskedelemmel és külföldi partnereinkkel a hazai exportkínálatot. S hogy ez mennyire sikerült, a vásárlátogatók személyesen is megíthetik.

Az ünnepélyes megnyitói után a vendégek megtekintették a pavilonokat, délután két órakor pedig már a nagyközönség számára is megnyílt a vásár. Szeptember 26-ig naponta 10-től 19

óráig látogatható a BNV, de a szakmai napokon — szeptember 20-án, 21-én és 22-én — 14 óráig csak a szakmai jeggyel rendelkezők tekinthetik meg a 64 ezer négyzetméternyi terület megannyi látványját.

A BNV-n az idén is a már hagyományosnak számító csoportosításban rendezték el az árukat. Az elsőben a textil- és ruházati ipar, valamint a bőripar termékei kaptak helyet. A második csoportban a bútortermék állít ki, közel 6000 négyzetméternyi területen. A lakásberendezések, lakásfelszerelések ugyancsak külön pavilonba kerültek, csakúgy, mint a kozmetikai és háztartás-vegyipari termékek sokasága. Megtalálhatóak a BNV-n az élelmiszeripar kiváló produktumai, s a híradástechnika iránt érdeklődők is megcsodálhatják a legújabb hazai és külföldi készülékeket. A kiállítás listáján szerepel még a sport- és kempingcikk, a játékok hosszú sora; van hétvégi házbemutató, s — mint mindig — sok látogatóra számíthatnak az autók kiállító cégek is.

Már hagyományok tekinthető, hogy a BNV-vel egy időben szakkiállítások-

nak is otthont ad a vásárváros. Ezzel a HOVENTA V. nemzetközi kereskedelem-technikai és vendéglátó-ipari kiállítás; a PRATENZITA III. nemzetközi környezetvédelmi kiállítás; valamint a STUDEXPO, az oktatási eszközök II. nemzetközi kiállítása várja az érdeklődőket.

A pavilonokban a legkiválóbb árucikkek mellett láthatók a szakmai elismerést jelző vásárdíjak is. Az idén 19 termék kapott nagydíjat — hetet érdemelt az élelmiszeripar, három lakásfelszerelési cikknek jutott, négyet kapott a vegyipar, ötöt pedig a ruházati ipar. Vásárdíj 62 terméknek jutott, s ezek között találunk egy hajdú-bihari cikket is: a Debreceni Kötöttáru gyár Ritmus '82 elnevezésű férfi-női pulóvercsaládját. Nem éppen örömteli, hogy a megye fogyasztási cikkek-ipara kénytelen megelégedni ezzel az egyetlen vásárdíjjal, amely ugyanakkor dicseri az 1982. január elsejétől önállóan működő Debreceni Kötöttáru gyárban folyó gyártmányfejlesztési munkát.

A vásári látványokról jövő heti lapszámunkban részletesen beszámolunk olvasóinknak.

Megnyílt az őszi BNV. A megnyitáson részt vett Havasi Ferenc, az MSZMP KB titkára

ÉLELMISZER-KISKER.: Nem csak új boltokkal...

Megyénkben nem valami rózsás a kereskedelmi ellátottság helyzete. Kevés az egy lakosra jutó boltalapterület, ezért nagy a zsúfoltság.

A jelen gazdasági helyzetben a boltalapterület alapterületének növekedésével járó fejlesztés anyagi korlátokba ütközik. Ugyanakkor a vásárlók ezt igényelik. A Hajdú-Bihar megyei Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat olyan megoldásokat keres, és tegyük hozzá, talál is meg, amelyek az adott körülmények között lehetőséget jelentenek a vásárlási körülmények javítására.

A debreceni újkerti lakótelep északi végében tervbe van véve egy új, nagy alap-

területű ABC-áruház építése. A lakók viszonylag sok bejelentkeztek a lakásba. Ezért a vállalat a Doberdó utcán — mint arról lapunkban már beszámoltunk — egy régi barakképületet alakított át egy több mint 500 négyzetméteres alapterületű ABC-áruházzá. Az épület ugyan 70 éve épült, de állaga olyan, hogy több évig vállalhatja új szerepkörét is. Hogy ne kőssön le a szükségesnél nagyobb anyagi eszközöket, az átalakítást a vállalat saját maga tervezte és végezte, mintegy hárommillió forint értékben, felhasználva a cég boltjaiban levő, de nélkülözhető berendezéseket is.

Másik mód a vásárlási lehetőségek bővítésére: a vál-

lalat átveszi a Petőfi téri kenyér-mintaboltot, amelyet a Gabonaforgalmi és a Sütőipari Vállalatok közösen működtetnek október 1-től. Jelentősen szélesedik így az itt megvásárolható áruk köre. Kapni lehet majd itt a környező megyék sütőipari vállalatainak is a gabonáiparnak a termékeiből.

A Vénkert ABC áruházban októbertől nagyobb figyelmet fordítanak a korszerű táplálkozás termékeinek árusítására. „Áruház lesz az áruházban” ez a részleg, külön megszervezik az itt levő termékek ajánlását is. Szakmai napokat, egészségügyi tanácsadást szerveznek, segítik a vásárlókat a korszerű, egészségügyi is helyes étrend kialakításában.

IX. 17.

A Minisztertanács Sársós Istvánt az Országos Közművelődési Tanács elnöki tisztéje alól felmentette, s egyidejűleg Győri Imrét az OKT elnökévé kinevezte.

Losonczy Pál, az Elnöki Tanács, Lázár György, a Minisztertanács és Apró Antal, az országgyűlés elnöke fogadta Szóke Györgyöt, hazánk rendkívüli és meghatalmazott nagykövétét, aki a közeljövőben utazik állomáshelyére.

A közlekedés biztonságáért

Kibővített ülést tartott a megyei Közlekedésbiztonsági Tanács elnöksége

Pénteken délután Hortobágyon, az állami gazdaság központjában kibővített ülést tartott a Hajdú-Bihar megyei Közlekedésbiztonsági Tanács elnöksége. Az ülésen többek között részt vett Lévai Imre, a megyei pártbizottság osztályvezetője.

Az ülés napirendjén szereplő első téma az Iskolák a közlekedés biztonságáért mozgalom elmúlt tanévi eredményeinek megtárgyalása volt. Szekeres Sándor megállapította többek között, hogy a közlekedésre nevelés egyre inkább részévé válik a középiskolák munkájának, de az általános iskolákban és óvodákban is vannak eredmények. Jól épül egymásra a különböző szintű képzés. Nagyon jól bevált a „Tanuljunk együtt közlekedni” elnevezésű családi vetélkedő is, s eredményes volt az elmúlt tanévben indított pályázat, az „En mire vigyázzok a közlekedésben?”, amelyre több ezer dolgozat érkezett.

A második napirendi pontként a Hortobágyi Állami Gazdaság közlekedésbiztonsági tevékenységéről hallottunk előadást Polgár Sándor

169 minigarzon

169 minigarzon lakás van ebben az új házban, amelyet Debrecenben, a tócskerti lakótelepen most épít a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat. Az épület újdonsága a színes tagozatú homlokzat és a lekerekített sarkú (íves) erkély (Fotó: Kőszeghy)

Tanácselnöki értekezlet

Pénteken a fővárosi, megyei városi tanács elnökök részvételével értekezlet tartott a parlamentben, Papp Lajos államtitkárnak, a Minisztertanács Tanács Hivatala elnökével vezetésével.

Az eszmecsere előző Abraham Kálmán építési és városfejlesztési miniszter tájékoztatta a jelenlevőket: lakásépítés és -fenntartás, lakásgazdálkodás, -elosztás továbbfejlesztésének irányelveiről szóló központi bizottsági és minisztertanács határozat végrehajtásának kapcsolatos aktuális tanács feladatokról.

Ezt követően Vánca Jenő mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter mezőgazdasági időszerű tennivalóiról szövelezte.

Az ár- és szabályozó rendszer módosításával kapcsolatos, minap kelt kormányhivatalozott foglalkozva Vánca Jenő hangsúlyozta: a változások mezőgazdaságunk termelésében nem okozhatnak megtorpanást. Ennek érdekében, valamint az egyes agrár-szakigazgatási intézmények átszervezéséből adódó, ugyancsak a Minisztertanács által hagyott feladatokhoz miniszter a tanácsok segítségét is kérte. (MTI)

Mégis van szabad kapacitás a Szalag- és Zsinórgyárban

A Debreceni Szalag- és Zsinórgyár mintakollekciójáról készült albumot lapozgatva önkéntelenül az lesz a következtetés, hogy ahol ennyi izléses és divatos terméket kínálnak a vásárlóknak, ott nem lehet gond a termékek eladásáról.

A valóság azonban más. Tavaly még valóban nem volt probléma a rendelésekkel, hiszen több mint 40 millió méter szalag gyártását kellett visszamondaniuk kapacitáshiány miatt. Az idén azonban fordult a kocka. Jelenleg még 20 millió méterre van szabad kapacitása a 300 dolgozót foglalkoztató, 75 éves gyárnak.

Pedig a termékválaszték rendkívül széles, és évente 20-40-féle új cikket is képesek piacra dobni. (A gyárban 1500-2000-féle, -fajta programmelem, vagyis termék-féle készül.) Negyedévenként 200-250 cikket gyártanak, de ezt is öt-hat szélességben és hat-hét színben. Ezeket a termékeket az országban más vállalat nem gyártja, tehát versenytárs nincs. Eppen ezért szinte érthetetlen, hogy miért csökkent e cikkek iránt

az idén a kereslet. A debreceni gyár termékeit minden iparág felhasználja, alkalmazza, hiszen itt gyártanak az egészségügy, a vegyipar, a nehéz- és könnyűipar részére sokféle cikket. Belföldi forgalomba azonban az itt előállított termékek mennyiségének csupán 8-12 százaléka kerül. Ismét felvetődik tehát a kérdés, hogy egy ilyen, lényegében monopolhelyzetben levő gyár, amely ráadásul jó minőségű, versenyképes termékeket képes előállítani, miért küzd megrendelési gondokkal, holott a gyár vezetői mind a technológiát, mind pedig a gyártmánystruktúrát állandóan korszerűsítik.

Remélhetőleg a rendelkezésünkre álló információk hiánya csak átmeneti, s az év végéig sikerül teljesíteniük a kitűzött 140 millió forint értékű tervet.

A debreceni gyár legújabb terméke a 11 millió forintos beruházást igénylő tépőzár, amelynek gyártásától jelentős árbevétel-növekedést várnak.

A Debreceni Szalag- és Zsinórgyárban az idén ked-

vezőtlenül alakult a gyártmányösszetétel. A munkaadóknak és a kevesebb nyereséges árucikkek iránt nőtt meg a kereslet. Ezzel egyidejűleg csökkent a tőke export mennyisége is. (A gyár exportját a Hungarotex Külkereskedelmi Vállalat szervezi.)

A gondok ellenére továbbra is cél a piachoz való rugalmasabb alkalmazkodás. A belföldi igények kielégítése érdekében tervezik a géppark bővítését és a gyártmánystruktúrát tovább korszerűsítését. A termék-váltási program keretében a jelenleg folyamatban levő szintetizálási program végrehajtása azonban nemcsak gépparkbővítést, megfelelő anyagellátást igényel, hanem jelentős létszám-átcsoportosítást is. Ez nem kis feladatot jelent a gyár vezetőinek hiszen az országban az itt szükséges szakmákban képzés nem folyik, s a gyár maga képezi mind a szakmunkásokat, mind a műszakikat. Érdemes megemlíteni, hogy a gyár dolgozóinak több mint a fele nő.

I. G.

A Miskolci...
András Csak...
g című színmű...
györgy rendezé...
maraszinházban...
rendezésében...
Peter Shaffer...
átéka, a Black

ONSÁGOK.
ain: A postás...
csenget; Eli...
A megőrzött...
A római nép...
ros alapításá...
rehrer: Az em...
t: Zalka Mik...
rácsosny; Vég...
tudod-e, mi a

AKARÉKOS
kazán gyártá...
nyulai Vasipa...
tben. Jövőre...
bot gyártanak...
pusi kazánból...
alékos hatás...
hasznosítani a

Hazaérkezett Szófiából a Szabó István vezette küldöttség

Pénteken hazaérkezett Szófiából az MSZMP KB konvenciók küldöttsége, amely Szabó Istvánnak, az MSZMP KB tagjának, a TOT elnöknek vezetésével szeptember 14-17. között tartózkodott Bulgáriában. A küldöttséget fogadta Vaszil Canov, a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának titkára.

Megbeszélést folytattak a BKP Központi Bizottságának mezőgazdasági osztályán, valamint Ivan Permovval, a Bolgár Szövetkezetek Országos Szövetsége elnökével, és Alexander Petkovval, a bolgár agráripari komplexumok elnökével. Tanulmányozták több agráripari komplexum sokirányú tevékenységét. (MTI)

Libanonról tárgyal a Biztonsági Tanács

NEW YORK (DPA) — Csütörtökön este a Biztonsági Tanács rendkívüli ülésén Libanon ENSZ-fődelegátusa követelte az izraeli csapatok Bejrútból való haladéktalan visszavonását. A Libanon kérésére összehívott ülésen Ghassan Tueni kijelentette: az izraeli hadsereg erőket először a szeptember 15-ét megelőző állásaikba kell visszavonni, végül az összes nem libanoni erővel együtt el kell hagyniuk az ország területét.

Az ülésen Jordánia határozati javaslatot nyújtott be, amely felszólítja a Biztonsági Tanácsot, hogy ítélel az Izraeli nyugat-bejrúti bevonulása miatt. Elítéli Gemajel megválasztott libanoni elnök meggyilkolását, s ugyancsak elítélően szól „az erős, szilárd libanoni kormány” létrehozását aláíró erőszakos cselekedetekről.

Ricsard Ovinnikov, a Szovjetunió képviselője hangsúlyozta, hogy az arab országok és népek ellen irányuló közös amerikai-izraeli agresszióról van szó a Közel-Keleten.

JERUZSÁLEM (DPA) — Az izraeli kormány csütörtöki rendkívüli ülésén úgy döntött, hogy mindaddig nem vonja ki csapatait Nyugat-Bejrútból, amíg a libanoni hadsereg nem képes szava-

tolni a biztonságot. Az izraeli kabinet döntésével visszautasította számos ország — egyebek között az Egyesült Államok és Libanon — felszólítását, hogy haladéktalanul vonja vissza csapatait Nyugat-Bejrútból.

Az izraeli hadsereg pénteken reggel gyakorlatilag kijárási tilalmat léptetett életbe Nyugat-Bejrútban. A hadsereg járőrszolgálatot teljesítő járművein elhelyezett hangszórókon arra szólította fel a lakosokat, hogy ne hagyják el otthonukat, és adják le fegyvereiket.

Az izraeli csapatok pénteken reggel ismét tűz alá vették Nyugat-Bejrút több lakónegyedét.

Az izraeli erők csütörtökön több razziaát rendeztek Nyugat-Bejrútban, és mintegy ezer embert tartóztattak le a városrészt tengerparti negyedben — jelentette pénteken az An-Nahar című libanoni napilap, rendőrségi forrásokra hivatkozva. Az újság szerint az izraeliek felhívták a tengerparti negyedben lakókat, hogy hagyják el házaikat és gyülekezzenek az utcán. Ezután egy tengerparti szállodában hallgatták ki őket. A régi városközpont melletti negyedben az izraeliek — ugyancsak kihallgatás ürügyén — fiatalokat tartóztattak le.

Izraeli őrszolgálat Nyugat-Bejrútban

Felbomlott a koalíció

BELPOLITIKAI VÁLSÁG AZ NSZK-BAN

BONN (MTI) — Helmut Schmidt, az NSZK szövetségi kancellárja a bonni parlament pénteki ülésén azt javasolta, hogy a koalíciós és belpolitikai válság megoldására november végén tartanak idő előtti országos választásokat. Néhány perccel Schmidt nyilatkozatának elhangzása előtt kilépett a kormányból a Szabad Demokrata Párt négy minisztere. Ezzel a szociáliberális koalíció pártjainak hosszú ideje tartó ellentétei nyílt kormányváltásba csaptak át.

Helmut Schmidt nyugatnémet kancellár a Bundestagban bejelentette a koalíció felbomlását

Schmidt azt indítványozta, hogy a Bundestagban képviselt összes pártok kössenek megállapodást az új választás megtartásáról.

Közölte, hogy az FDP-minisztereknek a kormányból való kilépése folytán megüresedett tárcák — a külügyi, a belügyi, a gazdasági és a mezőgazdasági — vezetését szociáldemokrata politikusok veszik át. A külügyminisztériumot ő maga fogja vezetni.

Ezzel — az NSZK történetében először — kisebbségi szociáldemokrata párti kormány jött létre. Schmidt azonban a leghatározottabban leszögezte: terve szerint ennek a kisebbségi kormánynak kizárólag az új, idő elő-

ti országos választásokig kell hivatalban maradnia.

Schmidt és az SPD javaslatát mind Helmut Kohl, a CDU elnöke, mind Hans-Dietrich Genscher, az FDP elnöke elutasította. Kohl azonnali visszavonásra szólította fel Schmidt kancellárt, és közölte: pártja nem járul hozzá a kisebbségi szociáldemokrata kormány hatalmon maradásához. Kohl és Genscher is megerősítette: előbb új kormányt akarnak létrehozni, és csak aztán — immár a hatalom birtokában — kívánják dönteni esetleges új választásokról.

Lengyel törvény a szövetkezetekről

Varsó (MTI) — Csütörtökön késő este, törvénytervezetnek elfogadásával befejezte egyenapos ülését a lengyel parlament.

A szejm meghallgatta Czeslaw Kiszczak belügyminiszter beszámolóját a közrend és a közbiztonság helyzetéről. A miniszter a többi között hangsúlyozta, hogy a külső és a belső ellenséges propaganda állításai ellenére — Lengyelországban lassan, de biztosan folytatódik a stabilizálódás. Rámutatott, hogy a vezetést, amely következetesen fellép minden rendbontási kísérlet ellen, semmilyen provokáció nem térítheti le arról az útról, amely a demokratikus változtatásokhoz, az országának a válságból való mielőbbi kivezetéséhez vezet.

Ezután a parlament új törvényt fogadott el a szövetkezetekről és azok társulásairól, majd módosította a kisiparról tíz évvel ezelőtt hozott törvényt. Mindkettő szervesen kapcsolódik a gazdasági reformhoz. Nagyobb önállóságot biztosít a mint-

egy 15 millió embert foglalkoztató szövetkezeteknek, a kisiparosok számára pedig kedvezőbb munka- és adófeltételeket teremt.

Egy további törvény az államigazgatás alkalmazottainak munka- és életkörülményeiről szól. A szejm ezután határozatot fogadott el a mintegy 2,5 millió rokkant és csökkent munkaképességű állampolgár fokozott támogatásáról. A vállalatok kötelesek lesznek meghatározott százalékban rokkantakat foglalkoztatni, ezenkívül a rokkantakat elsőbbségben részesítik a lakások és a telefonok kiutalása terén.

A szejm végül módosította a munkaügyi döntőbírók népi ülnökeinek választási rendszerét, majd utolsó napirendi pontként megújította a polgári bíróságok eljárási költségeiről szóló törvényt. Ez utóbbi a többi között azt jelenti, hogy ezentúl az állami vállalatok eddigi kedvezménye megszűnik, vagyis ugyanolyan perköltséget kötelesek fizetni, mint a fizikai személyek.

országokkal lebonyolított kereskedelmében jelenleg India áll az első helyen, a forgalom értéke meghaladja az 1,7 milliárd rubelt. 1975 és 1980 között a Szovjetunióba irányuló indiai export 2,5-szeresére nőtt, miközben India teljes exportja ebben az időszakban csak 1,2-szeresére emelkedett. Érdekes és sokatmondó sajátosság, hogy az Indiából származó szovjet behozatalban több mint 60 százalékot tesz ki a késztermékek és a félkész termékek aránya, jóllehet India teljes exportjában — a vámtatisztika szerint — ezeknek az áruciknek a hányada alig haladja meg a 30 százalékot. A Szovjetunió több indiai iparág termékének első számú vásárlója: különösen vonatkozik ez a pamutszövetekre, a ruhaipari termékekre, a háziipari és népművészeti termékekre, szőnyegekre.

Várható, hogy Indira Gandhi látogatása új ösztönzést ad a sokrétű kapcsolat építésének, és új tartalommal tölti meg a hagyományos barátságot. Ez a két ország érdekein túl jelentős mértékben hozzájárul az ázsiai térség békéjének és biztonságának megerősítéséhez.

Halász György

Mi a „konstruktív bizalmatlansági indítvány”?

A Német Szövetségi Köztársaság Alkotmánya szerint a szövetségi kormány a szövetségi kancellárból és a szövetségi miniszterekből áll.

A szövetségi kancellárt a szövetségi gyűlés (Bundestag) választja meg abszolút többséggel a szövetségi elnök javaslatára. A szövetségi minisztereket a szövetségi elnök nevezi ki, vagy menti fel — a szövetségi kancellár javaslatára alapján.

A kormány általános politikai irányvonalát a szövetségi kancellár határozza meg — és ő viseli érte a teljes felelősséget.

A Bundestag csak olyan módon vonhatja meg a bizalmát a kancellártól, ha — abszolút többséggel — nyomban meg is választja utódát („konstruktív bizalmatlansági indítvány”). Ma ez megtörténik, akkor a szövetségi elnöknek ki kell neveznie az így megválasztott kancellárt.

A szövetségi kancellár maga is kezdeményezhet bizalmi szavazást. Ebben az esetben, ha a Bundestag nem szavaz neki abszolút többséggel bizalmat, a szövetségi elnök a kancellár javaslatára 21 napon belül feloszthatja a Bundestagot — ha az időközben nem választ új kancellárt.

Schmidt kancellár pénteken a Bundestagban ez utóbbi lehetőséggel élt: azt javasolta az ellenzéknek, hogy ő maga kezdeményezze a bizalmi szavazást, és amennyiben az számára kedvezőtlen eredménnyel jár, feloszlatják a Bundestagot, és idő előtti választásokat írnak ki.

Az ellenzék ezt elutasította — nyilvánvalóan bízik abban, hogy elhet a „konstruktív bizalmatlansági indítvány” adta lehetőséggel, és ez esetben maga szabhatja meg a választások időpontját.

Hogy őrzik az amerikai atomreaktorokat?

Washington (MTI) — Aggasztó hírt közölt pénteken a The Washington Post. Az amerikai energiaügyi minisztérium hét biztonsági szakértője egy biztonsági gyakorlat keretében játszi könnyedséggel behatolt egy amerikai atomreaktor területére, ahol az amerikai atom-robbanófejekben levő tölteteket gyártják, foglyul ejtette a reaktor személyzetét, és elfoglalta a reaktor irányítótermét.

Az amerikai képviselőház csupán egy héttel ezelőtt értesült — megdöbbenés — az esetről, amely 1980-ban történt, és amely — ha nem állatoristákról van szó — súlyos és világháborús veszéllyel terhes incidenst okozhatott volna.

Az energiaügyi minisztérium által „bevetett” ügynökök hamis igazolványokkal jutottak be a Dél-Karolina állambeli Savannah környékén levő atomreaktorba, ahol plutóniumot és tritiumot gyártanak, és szintén könnyedén behatoltak a Washington állambeli Hanford plutoniumreaktorának épületébe.

John Glenn demokrata párti szenátor az esetről értesülve levélben követelte Reagan amerikai elnöktől, hogy intézkedjék az amerikai atomfegyvergyártó üzemek biztonságának fokozásáról. A szenátor rámutatott, hogy a Pentagon által erre a célra előirányzott 62,8 millió dollár egyszerűen kimaradt a Fehér Ház minden más katonai vonatkozásban bőkezű költségvetés-igényléséből.

A KÖZÉLET HÍREI

A Debreceni Agrártudományi Egyetem MSZMP-bizottsága pénteken ülést tartott. Megvitatta az 1982/83. évi munka- és üléstervét, majd személyi ügyeket tárgyalta. Munkáját elismerve felmentette pártbizottsági titkári funkciójából dr. Ruzsányi Lászlót, aki fontos állami beosztásba került. A pártbizottság titkárának megválasztotta dr. Nagy Tibor egyetemi docent. Az ülésen részt vett Pataki György, a Debrecen városi pártbizottság titkára.

Korom Mihály, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára kétnapos látogatást tett Szabolcs-Szatmár megyében. Csütörtökön délelőtt Nyir-

egyháza, a megyei pártbizottságban találkozott a végrehajtó bizottság tagjaival, és meghallgatta Tar Imrénnek, a megyei pártbizottság első titkárának tájékoztatóját a megye gazdasági és kulturális életéről. A Politikai Bizottság tagja délután a megyei tanács székházában aktívaülően előadást tartott időszerű politikai kérdésekről. Ezt követően a megyei bíróságra látogatott.

Pénteken a beregi tájkörzetet kereste fel. Korom Mihály kétnapos szabolcs-szatmári programja a magyar-szovjet határ mentén ért véget. Találkozott az egyik határőrségi katonával, majd megtekintette a Barátság állomást.

Röviden a nagyvilágból

NEW YORK (AFP) — Az el nem kötelezett mozgalomhoz tartozó országok képviselői miniszteri szinten tanácskozást tartanak október 7-én és 8-án New Yorkban. Nem hivatalos értesülések szerint a tanácskozáson mindenekelőtt a közel-keleti és a namíbiai helyzetet vitatják meg.

BELFAST (AP) — Csütörtökön este ismeretlen tettesek pokolgépet robbantottak az észak-írországi Belfast katolikusok lakta nyugati negyedében. A pokolgépet azon az útvonalon helyezték el, amelyen a rendőrség és a katonaság rendszeresen járőröz. A robbanás az utcán labdázó gyerekek közül megölt egy 13 éves fiút, további hetet megsebesített, s az éppen elhaladó brit katonai járór három tagja is megse-

besült. Három sebesült állapota súlyos.

PFÁFFIKON (MTI) — A sorompókezelő mulasztása okozta a múlt vasárnap Svájcban történt vasúti szerencsétlenséget — közölte az ügyészi hivatal képviselője. A sorompókezelőt, egy asszonyt, aki maga is megsebesült, bíróság elé állítják. Mint ismeretes, egy személyvonat beleerohant egy nyugatnémet turistákat szállító autóbusszba, és 39 személy életét veszítette. A vizsgálat megállapította, hogy a sorompók nem voltak leengedve, s a jelzőlámpa sem volt bekapcsolva.

TOKIO (MTI) — Hivatalos látogatásra pénteken Tokióba érkezett Margaret Thatcher brit miniszterelnök.

SZOVJET-INDIAI KAPCSOLATOK

Baráti látogatás

Indira Gandhi szovjetunióbeli látogatása nem sorolható a váratlan események közé. Ez az út folytatás: továbbvitte a legmagasabb szintű tárgyalás rég meghonosodott és kölcsönösen hasznos gyakorlatának.

A Szovjetunió és India közötti jó viszony nagy múltra tekint vissza. A széles kapcsolatrendszer politikai és gazdasági alapjai szilárdak. Ami a politikai állapot illeti, idézzük Gandhi asszony szavait, amelyekkel egy indiai magazinnak arra a kérdésére válaszolt: „vajon szovjet-barát-e?” A felelet így hangzott: „En soha nem voltam senki barátja, csak Indiáé. Ha az emberek úgy vélik, hogy mi közelebb voltunk a Szovjetunióhoz, ez azért volt, mert a szovjetek sokféle módon segítettek bennünket; így a bangladesi válság során és más alkalmakkor. A Nyugat mindig Pakisztán mellett állt. Akkor is, amikor ez az ország megtámadott minket. Ilyen értelemben tehát valóban közelebb vol-

tunk, de semmilyen kérdést nem bíráltunk el olyan alapon, hogy a Szovjetunió érdekeltsége miatt valami különleges álláspontot foglaltunk volna el. Minden kérdést érdemben néztünk, nemzeti érdekeink szerint. El nem köteleztünk voltunk, és azok is szeretnénk maradni.”

A Szovjetunió támogatja ezt a politikát. Azt vallja, hogy a két ország együttműködése nem csupán a különböző társadalmi rendszerű országok közti jó viszonyt példázza, hanem fontos tényezője a szocialista országok és az el nem kötelezett országok imperiálistaelen szolidaritásának. A két ország — ezt Leonid Brezsnyev Új-Delhiben tett látogatásakor, 1980 decemberében ismét leszögezték — egybehangozóan a béke megszilárdítását, az új háború megakadályozását tartja a legfontosabb feladatnak, és együtt száll síkra az enyhülés megőrzése és elmélyítése mellett.

A Szovjetunió és India hasonló módon ítéli meg az

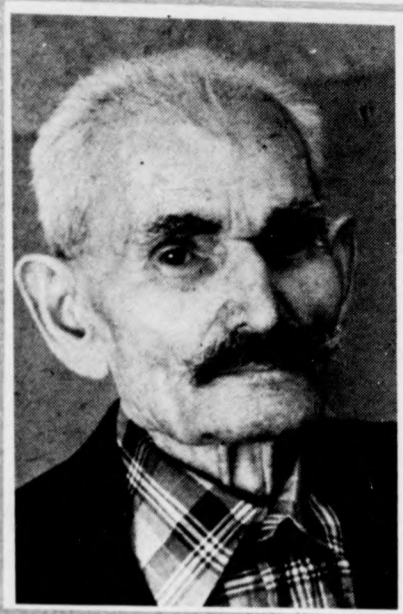
ázsiai feszültségek forrásait is. Közismert, hogy Indira Gandhi kormánya — a valós helyzetből kiindulva — az amerikai nyomás ellenére sem volt hajlandó „agresszióknak” bélyegezni az afgán kormány kérésére nyújtott szovjet katonai segítséget, s a kérdésben kezdetről fogva Washington és a pakisztáni kormányzat felelősségére mutat rá.

E politikai alapon a gazdasági együttműködés mérföldes léptekkel fejlődött az elmúlt években. Alig negyedszázaddal ezelőtt írták alá az első kormányközi megállapodást a bhilai kohászati kombinátum szovjet közreműködésével való felépítéséről. Indiában több mint 70 acél- és szinesfémkohászati, koholajtermelő és -feldolgozó, szénbányászati, energetikai, műszergyártó, gépipari, mezőgazdasági, tudományos és oktatási objektum épült a Szovjetunió műszaki és pénzügyi segítségével. Többsegük országos jelentőségű, s az adott ágazatban a legnagyobbak közé tartozik. A Szovjetunió segítséget nyújt Indiának a tudományos kutatás fejlesztéséhez és a helyi szakemberek kiképzéséhez.

A Szovjetunió fejlődő

Füzetbe rótt történelem

Annyi szenvedés után kilencvenévesen

Rögös, gödrös úton érkezünk, nem kis port kavarva. Messzi esik a Rákóczi u. 77. számú ház a település központjától Sárrétudvariban. Üvegezett verandán, viaszosvászonnal terített asztal mellett ülünk, karnyújtásnyira a felfutó otló szeptemberi nyárban pompázó fekete fűrtjeitől.

Itt él — rokonainál meghúzódva — az egy-két napja kilencvenedik évét betöltött Duró Lajos. Volt is ünneplés, köszöntés! A felkínált almás és túros rétes meg a vörös bor is igen annak folytatása. A köszöntéséről, kitüntetéséről a Napló is beszámolt, de ahogy elnézem, életében nem sokszor lehetett része ilyesmiben.

„Amikor most... visszanezéz meggett utamra, magam is alig hiszem el, hogy felusi parasztyerek annyi szenvedést leküzdve ennyi időt megérjen...” — olvassom az előttem fekvő iskolai füzetbe rótt sorokat. Lajos bácsi tíz esztendővel ezelőtt papírra vetett önéletrajzát. Egyszer ez még bizonyára hasznos forrásra lesz régmúlt korok kutatóinak. A füzetbe vésett sorok számunkra már történelmet jelentenek, Duró Lajosnak — nyomorúságos, sok szenvedéssel teli életét.

— Kubikos, napszamos püspökladányi szegény ember nyolcadik, egyben legrosszabb gyermeke voltam. Így bizony nem nagyon jutott sem ruhára, sem iskolára. De nehezen én is kijártam a hat elemi. Új ruhám nem volt tizenkét éves koromig. A bátyáim kinőtt és elnyúlt rongyaiban léptem ki, abba a soha vissza nem sirt, a szegény parasztot emelet nehézséggel nyomasztó, úri Magyarországára... — kezdi magam a vallomást életének kezdetéről, s folytatja a húszrajcáros napszammal, akkori életének sok más keservével.

— Szüleimmel és testvéreimmel sok elvi ellentét volt közöttünk, mert én azt mondtam, hogy az a világ nem jó. Ezt ő is tudták, de azt mondták, „mit lehet tenni?”. „Forradalom kell, hogy minden megváltozzon” — mondtam én...

Duró Lajos életében azonban csak akkor állt be fordulat, az sem a legkellemesebb, amikor 1913-ban elindult világot látni. No, nem jövedelméből. Besorozták és bevonultatták a hosszú német névű 16-os közös huszárredbe Stájerországba, Radkersburgba, hogy a k.u.k. közhuszárok csendes nem nosztalgiai ébresztő élete után az első világháború orosz frontján találja magát. Háborús szenvedések, kalandok, betegség, kórház. Aztán olasz front, aztán ismét kórház és ismét menet-

ség a püspökladányi forradalmi törvényszék elnökévé kinevezett. A járásbírói bársonyszék nem kellett, csak egy üres szobát foglaltuk el, és ott végeztük a dolgunkat. A bíróságok pedig szintén ott voltak a maguk helyén és sügtak-bügtak, politizáltak. De nem háborgattuk egymást...

— Az első intézkedés az volt, hogy a fegyvereket be kell szolgáltatni. Kihirdetük. Úgy félték tőlem, mint a tűztől, pedig én nem bántottam senkit sem. Volt néhány kisebb ügy, összesen talán nyolc. Szesztilalom megsértése, meg élelmiszer-rejtegetés, ilyenek. De hát csak olyan ítéleteket hoztunk, hogy az illetőt köteleztük: lépjen be a Vörös Hadseregbe... No, fogadkoztak is!

Rövid ideig tartott a Tanácsköztársaság, Püspökladányból is menekülnie kellett a Tanácsköztársaság tisztségviselőinek. Menekülni kényszerült fiatal feleségével Duró Lajos is. Ez volt a nászútjuk...

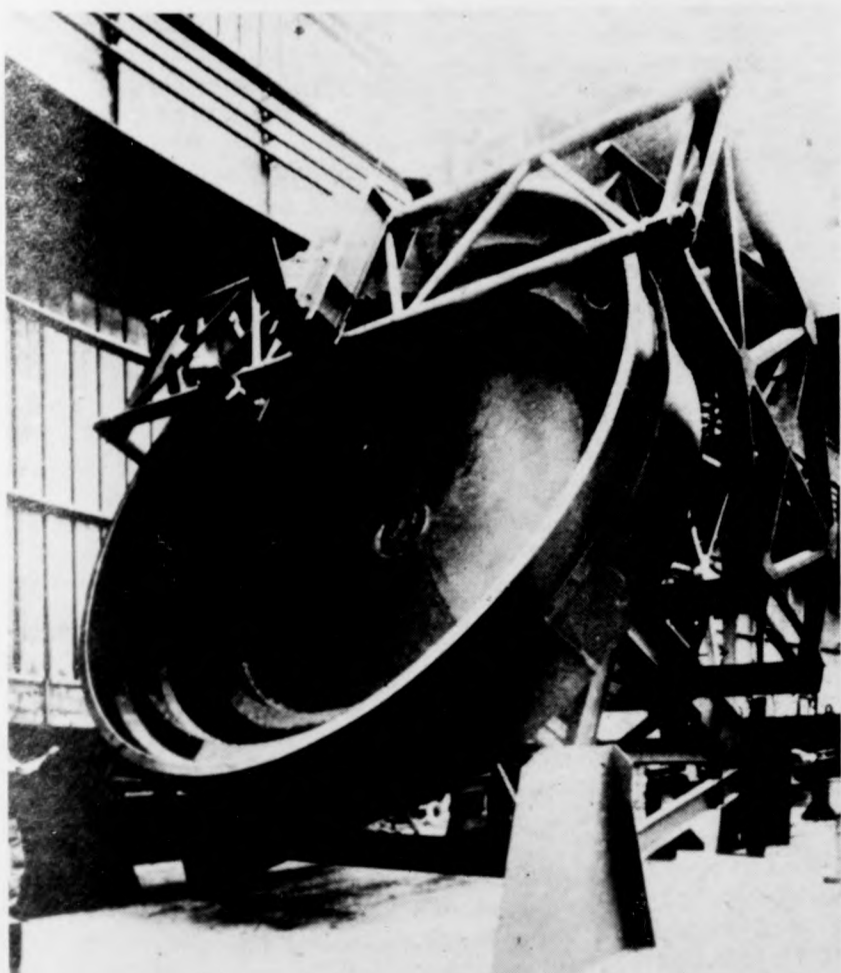
— A Tanácsköztársaság megdöntése után sok bujkálás után Nagyváradra jutottam el. Ott reméltem meghúzódnai lehetőséget, mert tudtam, hogy Ladányban már keresnek. Sajnos rövidesen oda is értem jöttem. A ladányi csendőrségen aztán napokig vertek. Saját véremben feküdtem. Annak a három hétnek, amit ott töltöttem, a rokktantja lettem. Mindkét kezem fogására képtelen. Végül aztán Debrecenben bíróság elé állítottak, s három év fegyházra ítélték. De az én világom ennek letelése után is a falu széléig terjedt, mert minden héten jelentkezni kellett az őrsön. Moziba vagy gyűlésre tilos volt menni. Nem is tudom, hány év után szűnt meg a szigorú ellenőrzés, de akkor már ez a nyugalmi idő nem tartott sokáig, mert a második világháború kitörését követően rövidesen ismét internálótáborba kerültem, ahonnan csak szerencsével tudtam megszökni. Hosszú lenne ezeket mind elmondani. Ezért írtam le... Hát így értem meg a felszabadulást...

— Kabára nősültem, és otthon voltam az apósoméknál. Hát azon idő alatt Ladányban falugyűlésen háromtagú direktóriumot választottak. Mikor hazajöttem Ladányba, azzal fogadtak: hogy így meg úgy áll a dolog, az elvem miatt engem is beválasztottak a háromtagú direktóriumba. Müller Béla vasúti tisztviselő volt az elnök... Hát jó mondom. Benne vagyok, ha megszámj. De hát a nagy káoszba azt sem tudtuk, hol kezdjük a bajok rendezését. A legelső volt az özvegyek és a már hazatért katonák megsegítése. Húsz kiló lisztet és fát adtunk teljesen díjtalanul. A jómódú parasztokat pedig köteleztük rá, hogy megfelelő napszám mellett leszereljék katonákat foglalkoztatásának. Így ment ez 1919. március 21-ig, a Tanácsköztársaság kikiáltásáig. Mindennap bejártunk a hivatalba, mint direktórium tagok, és szerveztük az életet. De fizetésünk még nem volt. Csak úgy „tiszteléből” végeztük a dolgunkat. Engem aztán 1919. március 24-én táviratilag a Népbiztos-

Móricz, Szabó Pál, Veres Péter hőseire emlékeztek. Az a fajta szegény ember, akit nem tudott összetörni, de keményebbred edzett a történelem, aki mindig talpra állt, akinek annyi szenvedés után volt ereje végigküzdeni egész felszabadulás utáni történelmünket is a földosztástól a kommunista párt községi megszervezéséig, a mai békés hétköznapokig.

Hornyák András

Brikettlőberendezés

A brikettlőberendezés egyik módja. Az apró szemcsés, laza anyagból, megfelelő nyomással, üregekben, a nyersanyag minőségétől függően kötőanyaggal vagy anélkül — brikettek készíthetők. Legelterjedtebb a szén brikettlőberendezése.

A kötőanyag szénbrikettet leggyakrabban hengeres presssel gyártják. Egymással szembe fordított két henger palástján kivált fémintáknak, amelyek összezáródva készítik a tojásbriketteket. A szénbrikettekhez a legelterjedtebb szerves kötőanyag a kőszénkátrány-szurok, a bitumen, a petróleumaszfalt. Ezeket az anyagokat a gyártásban rendszerint kombinálják. Kötőanyag nélkül brikettlőberendezés a szárított barnaszén és a lignit.

A francia Delattre-Levier konzern gyártotta — képen látható — nagy teljesítményű brikettlőberendezést Görögország számára. Óránként 25 tonna brikettet készít el a 6 méter átmérőjű granulátor. (KS)

JELENSÉGEK ÉS VÉLEMÉNYEK

A libát legeltetni kell!

Ritka nagy kedv nyit ma teret hajdú-bihari kistermelői körökben a libatartásnak. A Debreceni Baromfi-feldolgozó Vállalat termelési osztályvezetőjétől, Pálfi Csabától hallom, hogy nagyüzemi szervezésben az idén körülbelül 8—9 millió libát tartanak az országban, s ebből több mint 2 milliót a debreceni vállalat körzetében. A szám önmagában is indokolja, hogy megnézzük, mi is zajlik a két fő pólus, a kockázat és a nyereség között, annál is inkább, mivel utóbbi nem egy esetben a mesés jelzővel illeti a fáma.

Tavasszal, a tartási szezon kezdetén Hajdúdorogon találkozom először a témával, ahol a helybeli Egyetértés AFÉSZ kilencven termelővel mintegy 30 ezer libára kötött szerződést. (A hajdúnánási termelőket is számolva, több mint 50 ezer libára szerződött a szövetség.) Vannak jelesebb, a szervezés úttörő munkáját már jóval korábban vállaló nagyüzemek, például a püspökladányi Zöld Mező Termelőszövetkezet, amely az idén is 200 ezer libát ad le a háztájiból, bizonyos tipikusnak tűnő kísérőjelenségek azonban mindvégig Hajdúdorogon tartották a figyelmemet. Itt az élet úgy hozta, hogy nem a legelőkkal rendelkező termelőszövetkezeté, a Bocskaié lett az integrátori szerep, hanem az AFÉSZ-é. Ilyen helyzetben különösen fontos az együttműködés. Természetesen, elsősorban a legelők gazdáját kell tájékoztatni, ahogy mondani szokás, egyeztetni kell. Amennyiben ez elmarad vagy késik, nagyüzemi érdekek sérülnek. E sérelmek nyomát lehetett felfedezni a tavasz folyamán, de még a nyáron is a tsz jogtanácsosai, dr. Szabó Miklós és dr. Volosinowszky Mihály kifakadásai. A velük folytatott beszélgetéseket őrző jegyzetemből volk az alábbi idézetek:

„A libatartás?... Majdhogynem ellenőrzhetetlen... Mindenféle legeltetési rendszert felbírt.”

„A büntetés nem visszatartó erő. Jellemző, hogy a tiltott legeltetésért kiszabható büntetés felső határa ezer forint, míg, ha valaki ellop a boltból egy fél liter cseresznyepálinkát, több ezer forintba büntethető.”

Szaporodnak a mezőrendészeti ügyek

„Az a baj, hogy csak feltevéseink vannak az AFÉSZ által kiadott libák számáról. Idejében kellene koordinálni, azt is mérlegelve, hogy egyáltalán mire van lehetőség.”

„Egy ibatartó sem fizeti meg a fűbért önként...”

Május 10-én a Bocskai Tsz jogtanácsosai szerint még 100 ezer forintot meghaladó, liba utáni fűbért volt befizetetlen Hajdúdorogon.

„S a legnagyobb gond, hogy több olyan lakos is vitt ki libát, akinek a tanyája körül nincs is legeltetési lehetőség.”

„Az AFÉSZ érdeke minél több libát kihelelyezni. Hogy ezután lesz-e elegendő legelő, hogy mennyi lesz a tiltott legeltetés, az őt nemigen érdekli.”

Kuszált helyzetet teremtett tehát a liba a nagyüzemekben. A hajdúdorogi kistermelőknél átdott 30 ezer liba legeltetésének szabályozása (megannyi vitával, vesződéssel) a termelőszövetkezet nyakába hullott, miközben futhatott (s talán ma is fut) a fűbért után. Rádadásul a liba nemcsak hogy főnkreteszi a legelőt, de még a tilosba is be-betéved. El lehet képzelni, mi lehet a véleményük minderről a legelőgazdálkodással foglalkozó szakembereknek. A kívülálló szemében is feldereng a nomád élet víziója, a féltettebb legelőket is keresztül-kasul járó pipacsordákkal.

Meghökkenő, amit Dr. Szabó Miklós mond: — 1976 óta, vagyis amióta a tsz kezeli a legelőterületeket, megháromszorozódtak Hajdúdorogon a mezőrendészeti ügyek.

Nem is csoda. Aki csak teheti, libáznai akar. Vannak, akik munkaviszonyukat is hajlandók ezért megszüntetni. A csábító erő kétségkívül a jövedelem. Kétszáz forintot is hallok libabanként, de száz forintba szinte esküdni mernek. A legóvatosabbak sem mennek ötven forint alá a becsülésben, ami azt jelenti, hogy ezer liba bevételéből legalább ötvenezer forint a tiszta haszon.

Pár ember túlzásba esett...

László Sándor, az Egyetértés AFÉSZ fiatal elnöke kevésbé derűlátó. Természetes, őt, az ő véleményének alaphangját elsősorban a szövetséget szerződések, annak teljesíthetősége befolyásolja. Elképzelhető, mondja, hogy a

Debreceni Baromfi-feldolgozó Vállalattal kötött szerződésüket csak mennyiségben tudják teljesíteni, árbevételben nem.

Vagyis a termelést szervező nagyüzemnek már korántsem olyan fényes üzlet a liba, mint gondolnánk.

Pálfi Csaba is a gyakorlatban jártas gazda tárgyilagosságával osztja el illúzióimat, amikor kijelenti, hogy nem pénz, amit ezen a baromfiüzemmel a nagyüzem (történetesen az AFÉSZ) keres. — Úgy ösztömegegben jó, de rendkívül kockázatos: az AFÉSZ-nek — adja véleményének rövid summáját a Baromfi-feldolgozó Vállalat osztályvezetője, noha enél lényegesen több a mondanivalója.

— Higgye el, egy pár ember túlzásba esett a libával. Ki is fejeztük rosszallásunkat, amiért esetenként olyanok is kaptak naposlibát, akiknek nem lett volna szabad adni, mert nincsenek birtokában a szükséges feltételeknek. S a nagyüzemek ez esetben ésszerűtlen kockázatot vállaltak. Nem érték fel kellően, hogy például van-e elegendő és tiszta víz, takarmány, elegendő legelő, egyáltalán, hogy van-e megfelelő elhelyezési lehetőség. S talán azzal sem számoltak kellőképpen, hogy bizonyos fertőző betegségeket illetően még ismeretlen a megelőzés hatékony módja.

Nemely esetben tehát módfelett nagyvonalúan cselekedtek a nagyüzemek. Pálfi Csaba szerint az okok között szerepet játszhatott, hogy a korábbi évekhez képest kiszélesedett a termelést szervező tsz-ek és AFÉSZ-ek tábora. Az idén már sokkal több nagyüzem foglalkozik a kistermelői libatartással mint korábban, s a termelők itt-ott „meglovagolták” a lehetőséget, hogy „új gazdát” választhassanak. Némelyek aztán nem is egyet választottak, hanem többet: felvették két-három helyről az előleget, a tollat pedig eladják a negyediknek. A tollat, aminek a piaci helyzete váratlanul meggyengült.

A tollat is utolérte a dekonjunkktúra

A hajdúdorogi AFÉSZ is külön-külön köti meg a szerződést a termelővel naposliba átadásakor a tollra és a húsrá. A naposliba árát a hús árából, a tollra (libabanként 33 dekagrammra) kifizetett előleget pedig a toll árából vonják majd le. Az ilyen szerződések-ről mondják ma nálunk hogy ösztöndzök.

Az AFÉSZ elnökeinek azonban nem éppen jók az előérzetei:

— Libabanként általában tíz forint előleget kap a tollra a termelő, aki ebből meg is vehet annyi takarmányt amennyi az első lépésig elegendő. S a végén nekünk kell mindent elkövetnünk, hogy ugyanezek a termelők a mi telepeinken adják le a tollat. A magángyűjtők ugyanis többet ígérnek érte. Tetézi a gondunkat — mondja mintegy csattanóul László Sándor —, hogy a libatollt négy-húsz százalékos árcsökkenésére számíthatunk.

A baromfi-feldolgozó osztályvezetője szerint árcsökkenésről szó sincs, az azonban tény, hogy a korábbinál szigorúbban lesznek kénytelenek ragaszkodni a szabványban előírt minőséghez. Miközben ugyanis az évek óta tartó konjunkktúra hatására az idén hatvan-hetven százalékkal több tollat vásárolnak fel a tavalyinál, a külföldi importőrök 15—20 százalékkal kevesebbet adnak a tollért, mint 1981-ben. Kína olcsó tollal árasztja el a világpiacot...

Mi tehát akkor a teendő, kérdezhetjük most már eredeti témánk medrére térve. A feldolgozóipar szakvezetőjének megállapításaiból ítélve ezúttal is a minőségben dől vagy bukik, hogy megérte-e kockáztatni. A felfutás éveiben, amikor az importőrök nem voltak válogatósak, a baromfi-feldolgozó elnökségben bíráskodhatott, átengedve a szűrőn a szabványosnál tokosabb, nedvesebb tollat. Ma viszont a versenytársak mondanak kritikát, minőségben, árban egyaránt. Jobbat kell tehát adni, s akkor biztosan lesz vevő a Magyarországon hegyé halmozódott tollra is. Jó termékhez azonban jó munka kívántatik. körültekintő szervezéssel, többek közt a termelést koordináló nagyüzemek olajozottabb együttműködésével. Azt már mindenki tudja, hogy a háztáji a nagyüzem ereszlájában élhet meg igazán jól és hasznosan, tehát az is természetes, hogy a kisüzem gyakran kerülhet választás elé, eldöntendő, hogy ide vagy oda menjen. Igazán jól működő kistermelői szerződeshálózatok — gondolom —, akkor jönnek létre, ha az érintett nagyüzemek nem merev elkülönülésként végzik mindennapi munkájukat.

G. I.

Vereségeinken okulva

Olvasnak-e vajon a szesztestvérek újságot? Napsajtót, hetilapokat, folyóiratokat olvasnak-e? Mert soha annyit nem írtak, vitáztak rólok, a szeszfogyasztásról, az alkoholizmus pusztító egészségügyi, társadalmi szövődményeiről, mint napjainkban. De attól tartok, a szesztestvérek — kivált az idült alkoholisták — nem valami szorgalmas olvasók, s így elkerülheti a figyelmüket a tömérdek okos cikk, megfontolásra érdemes javaslat, meggyőző érvelés, aggodó figyelemfelhívás a veszedelmekre. Továbbá attól is tartok, hogy sokan közülük — például a még nem idült, de már veszélyeztetett nagyivók — ha olvasnak is lapokat, folyóiratokat, ingerülten továbblapoznak az efféle cikk láttán; ha személy szerint nekik címzett volna, nyilván továbblapoznának akkor is. Igazában én még attól is tartok, hogy ha netán olvasgatják is a róluk — és nem kis nyomtatékkal nekik szóló közleményeket, vitákat, nem fog rájuk. A már szenvedélyes hatalmasodott kintöz, követelő szomszédjaidat viszonylag gyengén hatásokkal lehet észrevételek csillapítani.

Végezetül és leginkább attól tartok, hogy ha azok a feltételek, körülmények, érdekviszonyok, azok az italozási szokások, amelyekből az alkoholizmus immár népbetegséggé vált ki, ugyanolyan változatlanul fennmaradnak a társadalomban, a gazdaságban, mint ez idáig is fennmaradtak, túlélve minden alkoholizmus elleni kampányt — akkor hamvába hull ez a mostani felbuzdulás is.

Egy régi-régi viharos kampány közepette eltűnttem én már ezen a nyilvánosság előtt: „... No, ha meghirdetjük a harcot az alkoholizmus ellen, ez biztos jele annak, hogy lesz mit innunk, több, mint idáig. Még előbbre rukkoltak a nemzetközi élmezőnyben a hazai szeszfejlesztés. Tapasztalattól mondom. Mert, ha valami ellen harcot hirdetünk, az többnyire használni szokott annak a valaminek... Nemcsak a bor ellen, a borral való ellen is hirdettünk már mi harcot — s mi lett az eredménye?”

Imigyen tamáskodva nem valami biztató következtetésekre jutottam el akkor: „Talán szükségünk sem lenne az újabb alkoholizmus elleni harcra, ha bizonyos személyi, szakmai és szakmán túli érdekeltség nem kényszerítenék arra a szomszéd állampolgárt, hogy ha gyümölcsöt, szörpöt, tejet, szódavizet, ásványvizet — netán egy pohár hideg vizet — kíván, akkor is szeszest ifalt igyon, sőt minél rövidebbet, töményebbet, többet. Megértem én az efféle neki azt is, ha beszámíthatatlan már, amikor a fizetésre kerül a sor. Egy lelkes harcunkkal kevesebb lenne, az igaz. De kevesebb lenne egy biztosnak ígérkező vereségünkkel is.”

Sajnos, a jóslat bevált, mondhatnám: látványos vereséget szenvedtünk. Hivatalosan tekinthető adatok szerint ebben a mi elszánt harcunkban olyannyira az ellenség — az alkohol — győzött, hogy vitatni sem lehetne győzelmet: az utolsó húsz év alatt megkétszereződött Magyarországon a szeszfogyasztás fejadagja. Meghozta ezen belül is feltűnő arányban az egészséget leginkább károsító égetett szeszest italok forgalma: máj- és fészeszere. Nem tudom, hogyan vezet számba a statisztikusok a zuggalintaközök termékeit, de elképzelem, hogyha a valóságához híven számba vehetnénk, a jelenleg nyilván tartott harmadik helyünkkel is előbbre rukkoltunk a világranglistán. Van persze második helyezésünk is, nem hallgathatom el: abban az ENSZ-statisztikában, amely azt mutatja ki, hogy a személyi jövedelemből mennyit költenek országos átlagban szeszest italokra, az első helyezett Írország után mi következünk. Ha jól számolom, 5000 forint körüli összeg az átlag. Azaz: ennyit adunk ki szeszest italokra évente és fejenként, beleértve a csesszópókat is. Majd kétszer annyit költünk szeszest italra, mint hűsítőkre, népszerűbb anyit, mint tejszót és tejtermékekre, és vagy 25–30-szor annyit, mint kenyérrétegre.

Lehangoló statisztika, bár az átlagok mögött is megbújik a lényeg: nem az italfogyasztás magas fejadagja a mi legnagyobb gondunk. A franciák, spanyolok,

portugálok, olaszok borfogyasztása például átlagosan is jóval több, mint a miénk, viszont náluk ritka a részeg ember, ott az étkezéshez hagyományosan hozzá tartozó, valóban élvezeti cikk az ital. Nálunk pedig mindinkább — narkotikum. Olyan betegség okozója, amely járványszerűen, alattomosan terjed, eleinte riasztó tünetek nélkül.

Csoóri Sándor interjúja-ban mondja Levendel László: „...Általában naponta 40 grammnál több abszolút alkohol rendszeres fogyasztása már máj- és idegrendszeri károsodást idéz elő; 40 gramm alkohol van két féldeci töményben, két nagyfröccsen, két korsó vagy üveg sörben. A túlzott alkoholfogyasztásra visszavezethető halálokok: a májzsugorodás, a közlekedési balesetek zöme és az öngyilkosságok a legteremtőbb életkorban levő — 30 és 60 év közötti — férfiakat sújtják.”

Igen, egy grafikonban is ezt látom: 1920 óta évtizedről évtizedre csökken a munkaképes korú férfiak halálozása 1960-ig, azóta pedig meredeken nő. „Ha az elkövetkező évtizedben ilyen iramban folytatódik a romlás — mondja Levendel —, 100 ezer munkaképes férfi többelhalálással kell számolnunk.”

Az Autóséletben olvasható egy liter sör elfogyasztása után a halálos baleset okozásának a veszélye hat és fél-szer nagyobb, mint józanul. A bűnözés, a garázdaság okai között is főhelyen az alkohol.

Szapórihatnám a terhelő adatokat, bőséges válasszék. Hivatalos becslés szerint félmillió az iszákosok, a mértéktelen nagyivók száma az országban, köztük 150 ezer már súlyos betegnek tekinthető idült alkoholisták. És ha ezekhez az adatokhoz hozzászámolom a gyerekeket, a házastársakat, családtagokat, lakótársakat, szomszédokat, munkatársakat — milliók, a negyede ország, mindennapos gondjainak, keserűségének, rossz közérzetének, nélkülözésének, olykor elrontott életének, tragédiájának az okai ebben az új népbetegségben gyökereznek.

És vajon új népbetegségeink okai miben gyökereznek?

Vég nélkül sorolhatnám, és bárki folytathatná az akármilyen hosszú listát, hiszen végtelen sok személyes motívuma lehetséges annak, ahogyan valaki alkoholtámaszra menekül. De ennél a szónál érdemes megállni: menekül. Feltűnően sokszor ismétlődik a menekülés mozzanata: magányból, csalódásokból, unalomból, családtól, munkahelyi gondoktól, sérelmekről, az otthon vonzásától eltérő lakásból. Igen, valaminek a nélkülözése, a hiánya is gyakori motívum, olyan gyakori, hogy akár hiánybetegségnek is nevezhetnénk az alkoholizmust. A szülő-nevelő környezet, a fegyelmű közösség hiánya valamely távoli munkásszálaláson, lakótelepen, a szerelem, a mély emberi kapcsolatok, az érzelmi kultúra hiánya; a család, a gyerekek a távlatok hiánya, a jó munkahelyi, lakóhelyi, állampolgári közérzet hiánya; a munkás életprogram, a sürű tennivalók, a fontosnak érzett célok, törekvések, alkotói szándékok hiánya, vagy éppen a gerincpróbáló terhek, vállalások, elkötelezések hiánya stb., stb. Ha mármost a menekülésektől, hiányzásoktól megvált ember találkozik a mámor roppant kínálatával, amely menedék és mindenre jó pótlékot ígér — a további sorsát nem nehéz elképzelem. Beszámítva, hogy a lakóhelyi, munkahelyi háverő társaságok különben sem ismerik el minálunk a nemivás, vagy a mértéktelenség szabadságát.

A mámor lehengerlő kihalálata persze költségvetési tényező; igen bőséges bevételi forrás nemcsak a kereskedelemben, a vendéglátóiparban, de az államháztartásban is. Ez bizony kemény ellentmondás. Vajon talánuk végre olyan ösztönzők, amelyek hatásosak — nem az élvezeti cikk itál, hanem a narkotikum, az iszákosság, a részegeskedés ellenében? Olyan megoldást, amely a szeszbevitel meghatározott hányadát az új népbetegség hatásosabb győvítésére szánja? Teremtethünk olyan közvéleményt, amely keményen eltiltí végre a már gátlástalan, önpusztító italozási szokás-terort?

Most válik el, mire képes a józan ész, ha elhatalmasodó szenvedélyekkel kerül szembe. Nehéz vizsga lesz.

Fekete Gyula

Azt akarom mondani...

1. Hetven forint

Nem igaz, hogy az emberek rosszak. Vagy legalábbis nem mindenki rossz.

Hatalmas a tömeg a keszthelyi kastélymúzeum bejáratánál. Igyekszem besoródní a sorba, hogy kevesebb idő teljen el várakozással. Három vagyunk, százszal fizetek. A hetven forintot azonban nem kapom vissza. Igaz, erre csak akkor jövök rá, amikor képeslap-vásárlással akarok megörízni valamit a látott élményből. A látogatás végén. Restelkedem, nem szoktam pénz elhagyni.

Kérdezzük meg a pénztárnál — javasolják a gyerekeim valami óségi idealizmussal — hátha emlékeznek rád.

Ugyan — legyintek. — Mindenki a piacról él. S mivel igazoljam, ha megvan is a pénz, hogy én feledtem ott?

A pénztárnál azonban most alig van valaki. Nem is az anyagi veszteség mértéke terej vissza az ablakhoz, hanem a morális próba. Meg kell tudnom, figyelt-e az emberi felületességre a nagy tempó mellett az az idős, szelíd, szemüveges asszony.

Kérem — óvatoskodom —, nem emlékszik, nem itt feledtem elvenni a százszal visszaidőzt hetven forintot? Nem biztos, de...

Már nyúl is egy parányi polchoz, rajta összehajtvá egy ötvenes és egy húszas. Neki tan napi keresete.

Szólni akartam ön után, de nagyon előresiettek, s nem értem el — mentegetőzik a tisztesség természetesen gesztusával, s tolja elém a három üveg sör árát.

Köszönetet mormolok, s belül érzem: ez a pénz nekem nem hetven forintot ér. Többet, mert meggyőzőtt a tisztesség létezéséről. Ritka öröm, nagyon meg kell becsülni.

2. Igazoltatás

Bruck András kollégának — amint arról az Élet és Irodalomban közölt cikkében értesít bennünket — nem tettett, hogy késő este az utcán két rendőr igazoltatta. Az igazoltatás tényétől elszállt belőle a béke, s emberfejeket látott hullani világszerte.

Nos, én nem az igazoltató rendőröktől féltém a békeségemet, hanem azoktól, akik miatt az igazoltatásra szükség van. Errefelé, a debreceni Déri tér környékén, például szívesen venném, ha naponta igazoltatnának. Akkor ugyanis talán igazoltatnák azokat a csöves bandákat is, akik újabb alkonyattájt ismét itt ütötték fel tanyájukat. S velük az itál, a köhöz vert üvegek, a lányok-nők molesztálása, a szemét, a fűvön a vizelet- s ürülékesomók, az agresszív ösztönök. Bizony ide kellene az igazoltatás, mert úgy tűnik, valami miatt ezek a bandák félnek attól, aki rendet akar tartani.

En viszont — s velem a legtöbb dolga után igyekvő állampolgár — nem zaklatásnak tekintem az igazoltatást. Hanem biztos jelnek: végzik a dolguk azok is, akik a nyugalomra vigyáznak. S az ő hangnemiüket akkor is sokszor szívesebben elviselem, ha nem elég udvarias, mint a randalírozó gyűlésvész suhancokat.

3. Tartós divat

Beke Kata közéleti töltésű, szenvedélyes írásait nagyon szeretem. Az azonban sehogyan sincs nyimre, ahogyan serdülő lányaink ocsmány beszédstílusát kezeli. Szerinte korunk hamvas tizenévesei megszokott társalgási fordulatként használják a legintimébb emberi tevékenységek „szakkifejezéseit”. Ebben igaz van. Abban viszont már nincs, hogy a mostani lányok nem durvább lelkűek dédanyáinknál, s csupán a divatnak köszönhetjük sajátos szokásukat.

Ha csak divat lenne... De sajnos, jele és kifejeződése annak az erősökös, agresszív, minden emberi társadalmi normát megkérdőjelező mentalitásnak, ami ifjúságunk egy részére jellemző. Erről győződhetünk meg az utcán, boltban, erről panaszkodnak a pedagógusok már az általános iskolában is. Idős óvónőkötől hallottam, hogy ezek a ronda beszédű lányokk anyává válna átadják nyelvi kultúrájukat gyermekeiknek is. Akik számára már ez a természetes nyelvi közeg, s az esetleges valamikori divat nemzedéki tudatá módosul.

Szép perspektíva, ugye? Talán, ha most nem kéz-legyintéssel intézzük el ifjúságunk nyelvi kultúráját, megelőzhetjük a folyamatot. Talán még nem késő. Mondom: talán...

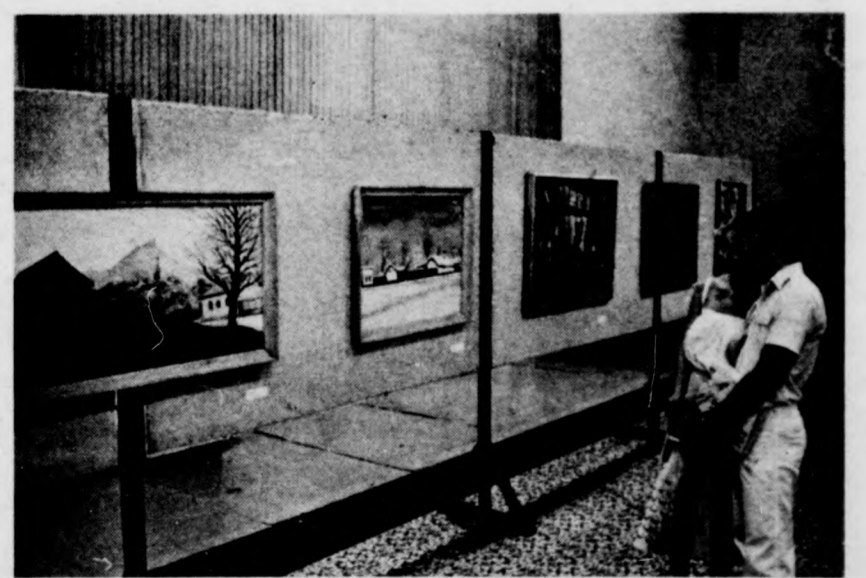
4. Nosztalgia

Ilyenkor ősz elején haza szoktam menni a szülőfalumba. Szüretre érett szőlőugas vár, utoljára pompázó virágok, botorkáló legyek a teraszon, s egy-két meleg szó. Meg az emlékeim.

Tegnap azon vettem észre magam, hogy készülődni kezdtem. Csak aztán taglózott le a biztos tudat: hazatálan. Nincs már meg az a „haza”, az az otthon. Nélkülem kélik a szőlő, sárgáll az ősziróza.

Az ember lassan szokja meg, hogy törzsfővé őregetett.

Jényei József

TÁRLATON (FOTÓ NAGY GÁBOR)

eken

színek — mind a ezzel dolgozom. évtized alatt több az irónvázlatot és szöveganyagot vízfestésztett. Eljutott a kívül levő m-területekre is, aerkezte tájegysé-rendszerezte ké-át az anyagból nyi-ás.

Kovács Zoltán

ilyen sok nyers-és ilyen sok idő-és lehet ilyen tö-és feleslegességet-és a vezér előző-és isza akart vág-és telten neki sem-és, mi a haszna a-és, ezért csak-és ő is, ahogy a-és vendégektől-és. A japánok-és a szer-és okioi Felesleges-és műzeuma szá-és udvarias hajbó-és vette kihátráltak

a pillanatban-és csökkent a ter-és ülete, majd a ve-és áltával merede-és kezdett a mun-és lyannyra, hogy-és elyzet kialakulá-és számítani.

és embernek-és zult a reumája,-és ülési fájdalmak-és jötörni, az eltő-és az infarktus je-és felfedezni ma-és naradék szep-és leg káros hatá-és zsigereikben.

mint száz, más-és em jött be dol-és a járták végig-és az SZTK-el-és ába közlekedett-és a szakszerve-és g speciális be-és osztaga, senki-és t rábírní, hogy-és meg. Aztán el-és rjesztetni, hogy-és zekba a gyárat-és ugyan néhány-és pülő anyagmoz-és gtuván, hogy-és zek a tulajd-és sszamentek a

ajátás után-és azítás — mon-és emberek, és to-és betegek marad-és any nap múlva-és mindenki azo-és táviratot ott-és újból itt van-és Minisztérium-és lóntott. Stop-és ozás, felnégye-és Stop. Megtette a ma-és en mindenki-és azóta, hogy —-és Japánban-és tetlen és pihé-és nem ismerő-és gazgatókkal és-és remisztgetik-és munkásokat.

Szücs József

„Udvari” kultúra

Udvarokról. Szemetet — bőséggel. A szeméthez való viszony kettős. Mert az ember egyrészt elviseli, másrészt meg nem viseli el. Otthon nem viseli el. De hát az udvar, az nem tartozik az otthonhoz? Miért, hogy az embernek sehoggy se sikerül el helyen otthonosságot éreznie? Az udvaron kevés a pad. A két asztal: beton. Ez nem baj, de minek? Fából egyszerűbb. Hogy a fa törlik? A beton is, ha nagyon akarják. Akarták. Az asztalokat újraöntötték. Betonból.

Azon tűnődöm, hogy talán azért szemetelik be az udvart, talán azért tudják itt elviselni a piszkot, mert az nincs ellentmondásban az udvar eredendő rondságával. (Mert hogy ronda, azt nem lehet tőle elvitatni. Nem is vitatja senki.) Ebben van némi igazság, de a megállapítás mégsem állja meg igazán a helyét, vagyis nem teljesen igaz. Mert rögvést eszünkbe kell hogy jussanak az erdők, a tópartok, a hegyoldalak. Ott mi ingerel a szemtelésre? Hogy a szürke

beton — esetleg — erre ingerel, az még csak rendjén lenne. (Persze nincs rendjén!) De a harmatos, üde fű, az miért? És a harmatos, üde fű a hétvégi kertben miért nem? Megfejtethetetlen szinte a mozdulat indítéka. A mozdulat, mely elengedi és sorsára hagyja a nyilonzacskót, a kiflívét, a gyűfásdobozt. A mozdulat in-

meg tudnák teremteni. De hát a tulajdonviszonyok...! Az ember azzal törődik, ami a sajátja. Amit annak érez. Az ember már csak ilyen. De: ha már egyszer ilyen, nem erre a tulajdonosságára kellene-e alapozni, építeni? Azon tűnődöm, mi lenne, ha az udvart kisebb részekre osztanák, s egy-egy részért valakik (esetleg a lakók közül) lennének közvetlenül felelősek. De nem csak „felelősek” (ez még nem elég), hanem közvetlenül érdekeltek is. Úgy, hogy az udvarrész rendben tartásáért fizetséget kapnának. Vagy a lakótól, vagy a lakásszövetkezetől (amit végül is a lakók pénzelnek). A rendben tartás nem igényelne túl nagy munkát. Lehet, hogy a fiatalok, a középiszkolások vagy a gyese-en levő anyukák szívesen vállalnák? Mindenesetre valamit ki kéne találni. Egy generáció már majdnem felnőtt a kietlen udvaron. S mi elmegyünk a szeméttel (is), megszokjuk, miként az egyéb kellemetlenségek. Nem figyelésünk — kultúránk része, tehetetlenségérzetünk következménye. Noha kézelegyintéssel a szemét sem intézhető el. Fogalmazhatnánk úgy is: az a baj, hogy a kultúráltság szintje alacsony. De ne tegyük. Mondjuk csak így: az a baj, egyszerűen, hogy az udvar piszkos. Reggel megjelent a csíkos mellényes néni. Kukájával becserkészte az udvart. Betakarította a szeméttel felét. A másik fele, bizony, nem az ő lelkén szárad (tovább).

Pásztor Júlia

Almaszüret

Még dús a lomb, de a nyári as verőfényben már itt-ott rozsdabarna foltok is megjelennek a fák koronáján. S ez már az ősz közeledtét jelzi. A munka viszont, amit a fák között és a fákon végeznek, már őszi tevékenység: betakarítás.

Felnőttek és fiatalok, nők-férfiak birtoka most az almafák világa. A lombok közt piroslik a termés, bőven, olyan bőven, mint még eddig soha. Idén a Debreceni Állami Gazdaságban — megyénk legnagyobb gyümölcs-termelő nagyüzemében — 2000 vagon almára számítanak. Azt kell most ezekben a napokban, hetekben leszedni, értékesíteni, tárolóba szállítani vagy feldolgozni. Ez a munka vár minden ősszel — augusztus második felétől számítva 40—45 napon át — a gazdaság dolgozóira.

Illetve nemcsak őrájuk. Mert az almaszedés, a betakarítás már-már közügy; diákok mennek évek óta segíteni, jókedvvel és lassan már szakértően, hogy gyorsítsák a munkát. Mert ez még ma is kézi munka. A gazdaságban, illetve a megyében termelési rendszerre összekovácsolódott alma-termesztő gazdaságokban jó gépek segítenek a szállításban, a válogatásban, de a

szedés, az maradt a hagyományos. Előbb földről, aztán létrákról, illetve faágakra kapaszkodva történik ez még ma is.

Az alma betakarítása tehát már nem csupán egy-egy gazdaság, termelőszövetkezet gondja. Az ország ellátása almával, gyümölcssel Magyarországon valóban nagy jelentőségű kérdés. Ugyanakkor — e vidékről főleg a Szovjetunióba — nagyszerű lehetőségek kínálkoznak az alma exportjára is, ami szintén népgazdasági jelentőségű. Különösen akkor az, ha az utóbbi időkben az alma-termesztők olyannyira megtanulták a természetes művészetét, hogy a termések a néhány évvel ezelőttnél közel duplájára növekedtek.

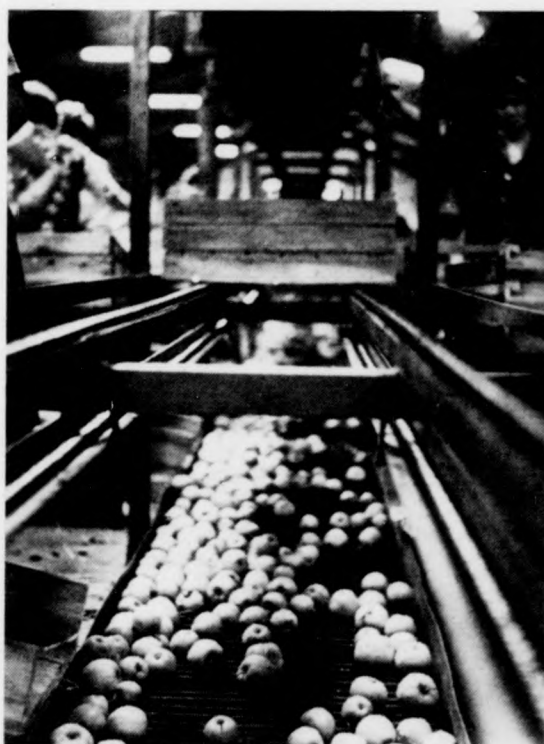
Ez jó egyfelől, másfelől viszont nagyobb gondot jelent nem csupán a betakarítása, hanem az is — hangzik a hozzáértők véleménye —, hogy a kereskedelmi szervek viszont nem tudtak lépést tartani a termelés növekedésével, az árubőséggel.

Tennivaló tehát van az almatermesztés terén, nem csupán a szedők körében, hanem máshol is. Remélhetőleg ezt azok is érzik, akiknek tenni, úgymond, kötelességük.

Boda László és Kalmár István képriportja

A homok aránya

Mintha a kert
ni keze alá idom
Máskor már k
zsugorodnak a
gul, fonnyad a g
rág e különös, f
őszben: itt friss
fajtájú, vörös v
nak az ágások
ralni kipakolt k
két méternél is
ra ágaskodott, a
hanem kényszer
lesz a vége. A s
csi a lugas, ráf
parasztház oldal
nyi fűrtök minth

nyalogatnák a fo
néni futkos a k
kap, odanyúl,
rakosgat, szaladt
ja hátra:

— A gyékény
csak várjon is,
gyek.

A gyékény ott
si faluszélen,
nem hiába. Mert
tíz néni képzelt
gókassá, tojást
kajtóká gőmbö
szálak, nincs m
bé, s minden ő
dí az izomfájdít
alapanyagát. Mo
lamivel később,
száz csutkababa
babák, szoknya
tyosan, himzett
egy bőrdobban
hamarosan azon
bolnai gazdaság
ajándékként egy
vendégeinek. Sz
tétéje ment rá az
nénié, mert
készíteni csak a
értők szerint egy
És persze a gye
rint: legalábbis
volt gyerekek sz
csemetéi, nyolc
ban, könnyedén
ják az iskolai te
vák bonyolult á
a papirkockákat
idomokat, nyés
éles szárazm
pokot, de a ku
vesszédarab, a c
gyékényszálak le
nem moccsantla
képzeltük. Vite
ban mit sem tör
ilyetén elszeg
boldogan játsza
Juliakával, g
fejű mamával,
gényvel. Kuk

CSUTKABABÁK, MÁKLEGÉNYEK

Mintha a kert is Vitéz néni keze alá idomulna. Másutt már kiég a gyeper, zsongorodnak a levelek, sárgul, fonnyad a gyom és a virág e különös, forró, esőtlen őszben: itt friss a fű, ritka fajtájú, vörös virágok nyílnak az ágyásokban, a nyaralni kipakolt kaktusz már két méternél is magasabbra ágaskodott, aminek alighanem kényszerű csonkítás lesz a vége. A szőlőnek kicsi a lugas, ráfutott a kis parasztház oldalára, a lapátnyi fürtök mintha a meszet

nyalogatnák a falról. Vitéz néni futkos a kertben, ide-oda, odanyúl, rendezget, rakosgat, szaladtában kiáltja hátra:

— A gyékény megvár. De csak várjon is, mert meggyek.

A gyékény ott vár a nánási faluszélen, s valóban nem hiába. Mert ahogy Vitéz néni képzeletében dongókassá, tojástartóvá, szakajtókká gömbölyödnek a szálak, nincs maradása többé, s minden összel megszedi az izomfájdító szórakozás alapanyagát. Most ugyan valamivel később, mint szokta: száz csutkababa az oka. A babák, szoknyásan, kontyosan, himzett kötényben egy bőröndben senyvednek: hamarosan azonban a bábolnai gazdaság adja őket ajándékként egy tanácskozási vendégeinek. Számtalan este ment rá az ügyre Vitéz néni, mert csutkababát készíteni csak a hozzá nem értők szerint egyszerű dolog. És persze a gyerekek szerint: legalábbis a hajdán volt gyerekek szerint. A macsometei, nyolcéves korukban, könnyedén ragasztgadják az iskolai technikakönyvek bonyolult ábrái alapján a papirkockákat, sokszögű idomokat, nyelik borotvaéles szerszámmal a fémlapokat, de a kukoricacső, a vessződarab, a csutkaizik, a gyékényszálak láttán alighanem mocsanatlan marad a képzeletük. Vitéz néni azonban mit sem törődik a világ ilyen elszegényedéseivel: boldogan játszadozik lopótök Juliskával, gyékénykosárféjű mamával, mákgubó legénnel. Kukoricaszemek-

ből láncot fűz, aranyló copfokat fon a sásból, kukoricalevelbe pólyálja a csutkacsemeget. Csinál égremeredő csurkás leányzókat, szürkeköttyös öregasszonyokat, apró tököket nevelget, szárít, furkál, hogy majd vigyori száját, tágra nyílt szemet festhessen rájuk. Kukoricahajból, pamutból bajszokat köt a mákfiúk orra alá: jobb kezében is egy, baljában is, s hogy megrázza őket, zörög a mák a gubóban.

Estéknél, míg félszemmel a tétét nézi, a nánási Vitéz Istvánné kedvére barangol a mesék szépséges, határtalan világában. S ez így volt régebben is: mert bár a „babázásra” csak két éve szokott rá Vitéz néni, előtte dalokkal, balladával vidította magát és családját: ami a világból szép, azt ő mind észreveszi.

Például, hogy a maga készítette gyékénytárgyak is szépek, szemet vidítók. S amikor erre rájött, nem akart megvárni a kupujkótól, tálatól, hanem kirakta őket a szobában és gyönyörködött bennük. Alapvetően hasznatlan döntés volt ez, mert a férje, annak idején, azért tanította őt gyékényt kötni, hogy a bősörményi vásárokon pénzzé tehessék az árut.

— Csakhogy eleinte nem is sikerült semmi. Nehezen tanultam a fonást, sirtam, földhöz vágtam, elégettem, ami nem tetszett. Azután pedig már nagyon is tetszettek. Egyszer megnéztem a nánási művelődési házban egy kiállítás, s valami szörnyű dolgokat láttam. Akkor én felajánlottam, gyávácskán, azt a harminc kosarat, s egyebet, amit a szobában őrizgettem.

Hinni nem akarták a szemüknek, amikor meglátták a portékáját. Azóta minden

jelentős népművészeti kiállításon ott van, Debrecenben, Nyiregyházán, Nánáson, s egyebütt. Egy hatalmas, harminc ágból font tája gyékényfonás izompróbáló munka, s eljött az idő, hogy abba kellett hagynia: valamiddig legalábbis. Olyan viszont nincs, hogy Vitéz néni csak üljön estéknél, ő még tudja, mire való a kukoricacső, a vessződarab, a csutkaizik, meg a gyékényszál; hozzáfogott babákat készíteni. Emlékei e téren, voltak bőséggel.

— Mit csináljon egy gyerekek, míg őrzi napszámra, a pap húsz előhást üszójét? Hát persze, hogy babáztam. Különböző anyák földhöz csapta a hügom kicsi porcelán babáját, és nekem vigasztalásképpen egy sereg csutkababát kellett adnom neki. De most megint kezdek úgy járn, mint a kosarakkal, sajnálom eladni a babáimat.

Csap egy nagyot a bőrönd oldalára, de azért ügyeset, mintha gyerekekre szólna:

— Ezek is itt, nemsokára elmennek.

Szerencsére marad még néhány teremés a konyhai szekrényben, az ágy alatti szakajtóban. A szekrényben más sincs, csak babák, ördögfiókkák, állatfigurák. Itt lakik a szívós Juliska is, újabban pár nélkül. Jancsit megvásárolták mellőle, s Vitéz néni nem nézheti a szekrénybe zart leányzó magányát: már kiválasztotta a lopótököt, amiből majd Juliska szívének vigasztalója készül. A szekrény tetején pedig ott üldögél a nánási mama, aki éberrel figyelő figyelemmel, mintha az egész, páriát ritkító mesebirtalomra felügyelne a magából.

Cs. Nagy Ibolya

Fiatalos jókedvvel

Finnországban járt
a hajdúböszörményi Bocskai néptáncgyűttes

1982. augusztus 16. Izgatottan toporgott a negyvenfőnyi csoport a ferihegyi váróteremben. Néhányunk kivételével először utaztak repülőgépen, ezért nagy volt a várakozás: milyen is lesz a fel- és leszállás, mit lehet majd látni az ablakokból, meg tudjuk-e érteni magunkat a finn légikiszasszonyokkal stb. Aztán megindultak a motorok, s hamarosan megnyugodtunk: mindenki jól bírta a „megpróbáltatást”, a felhők fölött ragyogóan sütött a nap, a felszállást izletes ételekhez pedig nem kellett nyelvtudás... Kellemes, sima út után, Koppenhágát érintve értünk Helsinkibe, ahol már vártak vendéglátóink. Még egy órára autóbuszozás (közben jóízű vacsora Lahti gyönyörű sístadionjának éttermében) és éjjel kettőkor meg is érkezünk célunkhoz, a finn tövidék északi részén fekvő Siilinjärvi-be.

Hogyan kerültek a hajdúböszörményiek e távoli kisvárosba? Hajdú-Bihar megye és Siilinjärvi között évek óta van már kapcsolat, több alkalommal jártak nálunk és ők tőlük nálunk. Az idején a megyei tanács a fennállásának 30. évfordulóját ünneplő és szépen fejlődő Bocskai néptáncgyűttes választotta ki, hogy képviselje megyénket (és tulajdonképpen országunkat), a magyar népművészetet. A táncosok, a citeraegyüttes tagjai és a frissen verbuvált népi zenekar muzsikusi lelkesedéssel és nagy ügyességgel készültek a vendégszerelésre. Nagy Antal művészeti vezető irányításával. Egy jó szellemű, fegyelmelt csoport indult útnak, fiatalos jókedvvel, de azért belül némi szorongással.

Hamar kiderült, hogy a szorongásra nincs semmi ok: rendkívül melegen, igazi rokonként fogadtak minket és a vendégszerelés is jól sikerült. Még az időjárás is kedvezett: kellemes nyári meleg volt. Finnországban még csak akkor érett a búza, a számo-csa, virágzott a burgonya. A zöldellő nyírfák és fenyőfaerdők teljes pompájukban ölelték körül az utakat, a városokat. Sokszor hallottuk, olvastuk már, s most saját szemünkkel győződünk meg róla, hogy Finnország tényleg nagyon szép. Siilinjärvi és környéke pedig csodálatos. Számunkra szokatlan település ez: a szinte egymásba érő tavak közé települt erdőbe épült, szétszórt. A városka központja alig néhány tucatnyi ház; a többi pár kilométeres körzetben található, a fák és tavak közé bújtatva. Van itt egy nagy műtrágyagyár és egy korszerű, egyetlen termékre szakosított papírgyár is. Siilinjärvi fejlődő, gyarapodó kisváros; az emberek szívesen jönnek ide lakni, mert az átlagnál alacsonyabb a községi adó. (Amit éppúgy levonnak a fizetésből, jövedelemből, mint az állami adót.)

Volt alkalmunk bepillantanj a családok életébe is. Jártunk a fiatal polgármester, a tanácselnökasszony (aki egyébként az egészségügyi rendelőintézet egyik vezetője), egy vegyész, egy festőművész, egy tanácsi tisztviselő és egy kommunista villanyszerelő munkás otthonában. A családi

házak földszintesek (van hely), s téglából és fából épülnek. Kényelmesek, s többnyire célszerűen berendezettek. Mindenütt megkínáltak bennünket az elmaradhatatlan a miénkkel jóval higabb feketekávéval — amihez kitűnő édes sütemények, tálainak — s általában fagyalttal is (ami szinte nemzeti eledelnek számít). Egyszer egy tóparti szaunába is meghívták a csoportot.

Vendéglátóink az egy hét alatt szeretettel vettek körül mindannyiunkat. Bár azt tartják magukról, hogy zárkóztak, nem tudják megmutatni érzéseiket, mi épp az ellenkezőjét tapasztaltuk. Melegsívű, barátságos embereket ismertünk meg. Talán csak a gyerekek oldódnak nehezebben, mint nálunk.

Megérkezésünk első pillanatától kezdve érződött a barátságos légkör. Ez megnyugtatta a Bocskai néptáncgyűttes tagjait, s fellépéseiken felszabadultak, tudásuk legjavát nyújtva táncoltak, muzsikáltak. Szerepeltek a műtrágyagyár ebédlőjében, egy elegáns étteremben, az öregek otthonában és háromszor is a középfokú iskola tornacsarnokában. Itt volt a fő műsor is. Talán csak ekkor, a hatalmas, mintegy 1200 néző befogadó terem láttán reszketett egy kicsit a táncosok lába. Sikerült azonban leküzdni az izgalmat, s már az első akkordok, lépések után elnyerték a közönség rokonszenvét. A tükörfényes, natúrfa parkettán szép látványt nyújtottak fiataljaink. A finnek szeretik a magyar népzénet, néptáncot. Szűnni nem akaró tapsal jutalmazták a hajdúböszörményiek teljesítményét is. Mindaddig nem akarták elhinni, hogy vége a műsor-nak, amíg a mieink el nem énekelték a meglepetésnek szánt kedves kis finn népdalt (finnül), a „Tuku, tuku”-t.

Többször is elpanaszolták vendéglátóink, hogy a finn gyerekek és fiatalok nem szeretnek táncolni. Hogy kedvet ébresszenek rá, az egyik nap a városka valamennyi iskolás gyereke, középsikolás diákja számára órárendileg kötelezővé tették a Bocskai Együttes műsorának megtekintését. A tornacsarnok kétszer is szülfőlásig megtelt. A gyülekező gyerekek, fiatalok arcán még látszott némi közömbösség, érdektelenség; nyilván úgy fogták fel a dolgot, hogy ez is egy óra a többi közül, amin túl kell esni. Aztán ők is úgy jártak, mint a felnőttek: nem akartak felállni a program végén. Tapsoltak, bravóztak, s — főleg a kisebbek — dobogtak a lábukkal; így követelték a folytatást.

Sikeres és kellemes hetet töltöttünk Siilinjärvi-ben. Kedves ráadás volt, hogy hazafelét jövet megnézhetjük Helsinkit nevezetességeit és új, építészeti szempontból egészen egyedülálló városnegyedét, Tapiolát is. Mindannyiunknak nagy élmény volt ez a finnszági út. Mégis örömmel, nem titkolt elfogódottsággal pillantottuk meg a Ferihegyi repülőtér betonját. Mindenki ugyanazt érezte, gondolta: itthon vagyunk. 1982. augusztus 23. Bényei Miklós

Adatok, beszámolók

A DOTE NŐI KLINIKA ÉVKÖNYVE

Megjelent a DOTE Női Klinikájának 1981-es évkönyve. Az előzőkhöz hasonlóan ebben is sok érdekes adatot, statisztikát talál az érdeklődő, és emellett megismerkedhet a klinika dolgozóival és mindennapjaival.

Szép megemlékezés olvasható rögtön az első oldalakon az 1981-ben elhunyt, dr. Raics Jenőről, a DOTE nyugalmazott docenséről.

A Női Klinika 1981-ben két orvostovábbképző tanfolyamot rendezett — egyet szakorvosok részére, a másikat a családtervezés témaköréből a WHO közreműködésével, tizenegy ország résztvevői számára.

Az elmúlt évben a klinika orvosai közül öten kaptak tudományos fokozatot — egy doktori és négy kandidátusi értekezés eredményeként.

Két útibeszámoló is olvasható az évkönyvben: dr. Tóth Zoltán olaszországi, dr.

Simon István brnói tanulmányútját ismerteti.

A klinika 1981. évi kiadványairól rövid ismertetéseket talál az olvasó — köztük talán a legnagyobb eredmény, hogy megjelent a régóta várt „Szülészet — nőgyógyászat” c. tankönyv. A klinika dolgozóinak számára a gyógyító tevékenységgel egyenrangú a tudományos kutatómunka és ennek publikálása 1981-ben huszonöt tudományos közlemény született eme tudományos kutatások nyomán, hazai és külföldi szaklapokban kapva nyilvánosságot. Ezeknek rövid kivonata olvasható az évkönyvben.

Értesülhetünk arról is, hogy a klinika szakemberei számos előadást tartanak hazai és külföldi tudományos üléseken, konferenciákon, kongresszusokon.

Végezetül táblázatokat, számokat talál az olvasó, melyből megtudhatja, hogy

milyen volt a klinika 1981. évi betegforgalma, szülészeti statisztikája, patológiai szűrésaránya, nőgyógyászati betegelőzslása, valamint a nőgyógyászati műtétek fajtáinak megoszlása. Beszámolókat olvashatunk a laboratórium, a növekedési tanácsadó, a szexológiai, a meddőségi és klimaktérium szakrendelés munkájáról, a gyermekgyógyászati szakrendelésről, az ultrahang-diagnosztikai laboratórium eredményeiről és a genetikai tanácsadóról. Hosszú sor öröklődő, nem öröklődő és egyéb betegségek több évre visszamenő statisztikai kimutatása zárja az évkönyvet.

Érdekesként szolgál dr. Antonovski karikatúrája, melyet az orvostovábbképző tanfolyam résztvevőiről készített, valamint Illyés Gyula Szekszárd felé című költeménye, amely a Magyar Nőorvos Társaság 21. nagygyűlésén hangzott el.

Képzőművészeti irányzatok az impresszionizmustól napjainkig

UTAK, KERESZTUTAK

4. Kivonulás

Kivonulás? Azaz: szecesszió. Az egész elmúlt másfél század művészete kivonulás. Nem mindig volt így. A középkor művészete, a reneszánsz, a barokk, inkább bevonulás volt, koruk vállalt kifejezési formája. A szimbolizmusból nőtt ki az a művészeti irány, melyben az irodalom, képzőművészet mellett az építészetnek és iparművészetnek is jelentős szerep jutott. Ez a művészi stílus a belga szimbolizmussal rokon, úgynevezett Jugendstil volt (az 1896-tól Münchenben megjelent Jugend — Ifjúság — című folyóirattól kapta a nevét), később a szecesszió (kivonulás) névvé vált. Ugyanakkor a proccos izlés ment át a köztudatba. Mint minden jelentős művészeti irány a francia forradalmak óta, ez is tiltakozásból született: a tömegigényektől elzárkózó arisztokratikus polgárság ellen. A számtalan művészeti kísérletnek szívósan ellenálló hivatalos művészi megfogalmazástól igyekeztek Európa előre néző, látó művészei elszakadni, kivonulni, elsősorban Németországban és Ausztriában. Amit az osztrákok Sezessionnak mondanak, s a németeknél Jugendstil, a franciáknál Art Nouveau, Angliában pedig modern style, megint másutt: Liberty-style, Wellenstil, style métro, de nagyjából mind ugyanazt jelentik.

A szecesszió a századforduló stílusa, nagyapánké, jól lehet előzményei visszanyúlnak a XIX. század közepéig, Ruskin és Morris művészetelméleteig. Van, aki még ma is tiltakozik különöségei ellen, megveti nagyzolását, felhangzó elhajlásait, sokszor kétes értékű felszínességét, mások viszont erőnyeit keresik.

Mi az, amire ma építészeink és tárgyformáló iparművészeink figyelnek? A tiszta, világos, erős felépítésre, az alapos szerkesztési törekvésekre, az anyaghűségre. A Morris-féle erkölcsi alapokra épült művészeti szemlélet követelménye az volt, hogy az életet és a művészetet össze kell hangolni. Át kell hidalni azt a szakadékot, ami a történelem folyamán egyre mélyebb lett az uralkodó rétegek művészete és a művészetből kirekedt nagy tömegek, vagy az elzárt és sorvadásnak indult népi művészet között. Az ipar hatalmas lépéseket tett előre a gépesítés terén, és Morris elképzelései a kézművesség feltámasztását illették — mely pótolni lett volna hivatott a művészetlenni, s egyben értéktelenné vált ipari termékeket — egyre idősebbé, egyre inkább a gépesítés elkerülhetetlen igényét Van de Velde ismertette fel, s a szecesszió minden egyéniségkedése ellenére megkísérelte a gépet a művészet szolgálatába állítani. A szecesszió valójában annak az átmeneti állapotnak a stílusa, mely már ismeri a vas, a beton, az üveg szerepét a modern építészetben, ismeri a tárgykultúra anyagszerű követelményeit, figyel a tömegkielégítésre, a művészet követelményeire, de még nem találja meg a kézművesség és az ipari szeriagyártás helyes egyensúlyát, forma és tartalom kölcsönös-ségét.

A szecesszióban jelszó lesz a művészi egység követelése, ami azt jelenti: azonos tervező kezéből vagy legalább is azonos szemléletből kerüljön ki az épület és a berendezés (erre épül később a Bauhaus-mezgalom is), jelszó lesz a kézművesi gondolat

A Kós Károly tervezte budapesti Állatkert

előállított művészi kivitel. Ugyanakkor a proccos izlés az olcsó alapanyagra rakott dekorációval akar hivatkozni, azzal próbálja felvenni a versenyt a letűnt kultúrákkal. Az arany helyébe az aranyozás lép, az ólomra bronzot imitáló felület. Mindez a nemes anyag látványával hivatkozó tömeg-előállítás jegyében.

Voltak komoly kísérletek, visszanyúlva a hagyományokhoz, hogy a szecesszió technikai eszközeivel nemzeti művészetet teremtsenek. Kós Károly figyelmeztet a jelenségekre önéletrajzi jegyzetében: „Mi volt a nyitja az én kétségem kívül meglepő építőművész sikereimnek? Egyszerűen csak az, hogy az akkor divatos különböző közép-európai szecessziós és a hazai ún. tulipános magyar stílustörékvések mellőzésével a korszerű magyar stílusváltozatot a magyar építőhagyományok alapján és a magyar nép építő-formáló szellemében igyekeztem kialakítani. De ez nem volt az én találmányom, mert már az angol Ruskin és Morris építészta-nítványai és a finn Saarinenné ezen az alapon formáltak nemzetük új építéstílusát. Bartók és Kodály is ezen az alapon építették a korszerűen új magyar zene épületét.”

A tulipános magyarkodás, a nemesz átrakás külső formáját paloták tetőszervezetébe átvéve szándék (Iparművészeti Múzeum) joggal váltott ki vitát, de minél távolabb kerülünk a szecessziótól, annál inkább látjuk erőnyeit, s ez a fontosabb, elsősorban természetesen az építészetet illetően. „Ez a kiszakító, illetve új utat kereső építészeti forradalom Magyarországon aránylag későn, a millennium körül jelentkezett. Tevékenységének első fázisában csupán annyiban érvényesült, hogy a régi alaprajzi, szerkezeti és elrendezésű, palotának kendőzött bérkaszárnyák értelmetlen tagozással és vakolat- és gipszornamentikájával felszerelte az Ausztriából importált, ugyancsak értelmetlen tagozással és vakolat- és gipszornamentika-zagyvasággal. Ezt aztán a komoly művészeti forradalom bécsi munkájának logikáján és önkényes kisajátításával »szecesszió»-nak könyvelte el a magyar köztudat. Jóhiszemű tévedés volt a zseniális Lechner Ödön annak idején »magyar stílus»-nak minősített és szinte az egész magyar közvéleményt, sőt, az építészek többségét is hosszú ideig megtévesztő »mezessz-kalács»-szecessziója is. Az én véleményem szerint azonban nem ez volt az igazi komoly magyar szecesszió, hanem a Lechner-féle magyar stílusból kijózanodott legfiatalabbak utkeresése — írta Kós Károly.

Koczogh Ákos

SZALAI CSABA VERSEI:

Mégis, két ágy

(1.)

Az éjjel két erős karod
felém fordult és ringatott,
hogyan tetted?, keskeny héd,
kivájt az ágy, az ágy,
az ágy, az ágy.
Csak a karod volt oly kitárt? —
Riadtál, mint aki aludt,
szitokkal szórtál meg, hazug, —
az ágy fájt:
„az én kezem csalt
és szabadult át.”

Emlékkönyvbe

(2.)

Ó, hányat alszom még,
hetet, huszonhatot?
Hánykodom, mint a gyermek,
ki attól fél,
majd egy napot
elvtét vagy elfelejthet.
Előbb utazzak el,
de rögtön (!),
ne számolgassak
össze, vissza —
fehér az ing és fekete
az öltöny. S az ott a bőrönd?
Nyitva.

Okos vád

(3.)

Ha már szivemre gyűlt okos vád
a kétségbe vont bizonyosság,
hogy láttalak, feledd el úgy
mind azt a tiz titkos tanút,
az újaim, kik esküt tettek
kebled hegyén, sohasse led meg
nélkülük majd a vesztőhelyet,
ahol megvert fejt lehajtván
a gáton és a cserje falka
konok zörgéséből kitévedt
szerelemünk, mint királyi zerge
s a végső sziklatörő léptét.

Még élhetnek

(4.)

Az összeomlást készíteni elő,
mert mosolygásban van a temető,
megélhetném, hogy juttatsz majd, —
de mit? Egy érintést, amelyik
megfeszít. Jóságod nyert,
én tudom, mi a tét,
fölközik már az oldal,
mondd, elég?

DÉR ENDRE:

HAZÁM

„Dajkál” — az értelmező szótár szerint „gondoz, babusgat, ringat, mint apró gyermeket. Ezért énnekem kedves tisztelem, holtig tartó kötelességem a táj fakasztotta gondolatokat, érzéseket ébren tartani s ápolni a lelkekben. A magaméban s a másokéban — egyként.

Engem egy sajátos táj gondozott, babusgatott, ringatott, mint apró gyermeket. Ezért énnekem kedves tisztelem, holtig tartó kötelességem a táj fakasztotta gondolatokat, érzéseket ébren tartani s ápolni a lelkekben. A magaméban s a másokéban — egyként.

E táj: a róna s a hegyek találkozásánál nyújtózik, s vadalmás, mocsári tölgyes ösrét éppúgy akad rajta, mint kalásztérző fekete föld vagy fehér izzású, kamillavirág övezte szikes. Igen-igen alkalmas tehát a »dajkálásra».

Különös táj. Télen zord s kegyetlen. A váradi hegyek hőségével jelszó. Mégis ráillik a szívből csurrandozó »édes» jelző. Kivált a nyári ragyogásban...

„Geszt mellett édes táj ma is...” — vallotta róla Sinka István, a táj szülője. Korán kezdett ringatni engem a Geszt mellett, édes táj: már egyeztetendős koromban...

Csabán születtem, a Viharsarok fővárosában, a »békétlen Békés» folyton fortyogó, nagyfaluszerű városában. Am édesapám, az ács, Biharban kapott munkát, s mi — a csabai szlovák család — felkeresztünk, hogy ott lel-

hessünk új hazát, ahol kenyeret kinalnak nekünk. A kenyér Zsádány község mellett, Orosipusztán kinalkó- zást. Állami uradalom működött itt 1923-ban, temén- telen hizót tenyésztettek külhoni piacokra, s bizony az én dajkáló tájam nem a legkellémesebben fogadott az első »pihenéskor»: éjszaka özőn bolha furakodott az ingem alá, s csipetek veszté- tül... Úgy sivalkodtam, hogy édesapám első indulatában a csillagos ég alá akart szökni, mert az ispán úrök közvetlen szomszédsá- gában háltunk, s félé volt, hogy megtorolják a csend- háborítást.

Édesanyám bátran védel- mezett, s valahogy megvir- radt mégis. Apám erősen szeretett minket, de azt se akarta volna, ha a kenyere odavész. Ezért másnap öt kilométernyire, a forráságban pilledező faluban, Biharzsá- dányban kerestett nekünk szállást. Szőke-Nagy Ferenc bácsiánál, egy tura vénember- nél. Aki valami kis tengeri- földből elégedt, s akinek jó kis »mellékese» volt néha a cégtáblafestésből. (El is itta olyankor a keresztet, hét ha- tárra szóló házi dinomdano- mot kanyarítva, sikoltozó cafkákkal fűszerezett.)

Az elemi iskolát Csabán, az Előre-pálya szomszédsá- gában, születésem helyén kezd- tem ugyan el, második-har- madik elemibe azonban

megint a Szőke-Nagy Ferenc bátyám házikójából járogat- tam. Az »Üjülről» Kiss Anti, Elek Berti, Elek Gyur- ka volt a játszótársam; s a szomszédok burján kertjei- ben izlett a spanyolmeggy, a csabagyöngye, az otelló — meg a pandürosdi. Később az »Üjtelep»-re hurcolkodtunk át (egék, hogy mennyit hur- colkodtam!), s Fekete Karsai, Balogh Feri volt a szívbéli pajtásom — a titkokkal ter- hes temető közelében.

De fajtunk telente! Idege- nek volnunk, földönfutók, jöttmentek... Ráadásul nem is magyarok; csabai tótok voltakerep. S tényvaló, hogy Biharzsádány, ez a partiumi területtelje határos, sárrieti kávinista feszek — »ide- gent» soha be nem fogadott annak előtte... Mi tagadás, meg is mosolyogtak első zo- ra a mi, kenyeret, szalonnát becézgető, »kenyerköt, szal- onkát» emlegető, sürgő- fergő édesanyánkat.

Apám szava se hangzott ismerősen a vastag nyakú, büszke falunak: magvas ma- gyar irodalmi műveken pal- lérozott nyelvvel szólott az emberekhez. Olvasott, művelt munkásember volt. Petőfi, Ady rajongója. 1919- ben a Magyar jakobinus dalát szavalta el az egyik munkástanácsi gyűlésen; jól tudta tehát, hogy »magyar, oláh, szláv bánt, mindig egy bánt marad».

Am jól tudott »irodalmian» fogalmazni is. S kiejtése sem volt tótos — inkább egy vá- sziv közepéből. S mennyi bá- nánt büjt a Halász Adél gilli- cehangjába, amikor a ma- rokkeszéd fáradságát iparko- dott elhesseníteni a magányos mocsári tölgy hűvöseben:

ÉRTSÜNK SZÓT!

Egy s más az anyanyelvi műveltségről

Baj van érettségizett fiataljaink beszédkulturájával, anyanyelvi műveltségével. A KLTE magyar-történelem szakán idén felvételizett jelöltek feleletét hallgatva többször jutott eszébe e sorok írójának ez a lassan közhelyé váló megállapítás. Milyen hibákra, hiányosságokra gondolunk elsősorban?

A nyelv hangzós oldala felől kiindulva első helyen a nyelvvelé irodalomban »nyökögés» néven számon tar- tott jelenséget kell megemlítenünk. A vizsgázóktól ilyen mondatokat hallhatunk: »Endre uralkodásának idején ööö ugyanaz volt a helyzet, mint ööö a Habsburg-uralom alatt ööö is.» »A mű a magánélet ööö és a közösségi élet problémáját ööö feszegette.» — Az említett hiba beszédünkben — s nemcsak a fiatalokéban — egyre jobban terjed. Sajnos ebben a tévé és a rádió is bűnös, hiszen vezető riporter- teink között is akadnak, akiknek beszédét ez jellemzi. Elburjánzását a szóbeli megnyilatkozásban tapasztalható gyakorlatlansággal és a rossz beidegzéssel magyarázhatjuk. De diákjaink talán azért is nyökögnek felelés közben oly gyakran, mert úgy gondolják, hogy jó érdemjegyet csak megszakítás nélkül mondott felelettel lehet szerezni. S amelyik diák erre képtelen, az a gondolkodásra használt szüneteket ily módon igyekszik kitélni. — Az ifjúság be- szédmódjában általánosan tapasztalható restesség, henye- ség, divatos szóval lezerség az oka, hogy sokan a szüksé- gesnél kevesebb nyelverülettel képezik az r hangot, el- nyelik az l-t (ádomás, atalában stb.). Baj van az s, sz han- gok képzésével is, és folytathatnánk a sort a mondatzaka- sítók végének éneklő felrántásával, a helytelen hangsúlyo- zással stb.

A feleletekben nyelvhelyességi hibák is nagy számban fordultak elő. Ezek között továbbra is örzi »vezető helyét» a már többször elmarasztalt tulajdonképpen töltelékű »Tulajdonképpen» szó. »Tulajdonképpen» lehet mondani a világszabadság megének- lőjének. »A vers tulajdonképpen ars poetica.» »A kor- mányválság tulajdonképpen az első világháborúig tartott. Tulajdonképpen nem egészen, de majdnem addig.»

A másik gyakori hiba a határozatlan névelő fölösleges használata: »A kritikai realizmus egy stílusirányzat.» »Ez egy mellérendelő szösszetétel.» »Kaulmann Félix egy ty- pikus alakja a kapitalistának.» — Gyakori jelenség a von- natkozó névmási köztöltő helytelen használata is. Erre kü- lösen a felvételi anyaghoz csatolt önéletrajzokban talál- tunk sok példát: »Innen kerültem a KLTE Gyakorló Gim- náziumába, ahol (helyesen: és, és) az idén fogok érettsé- gizni.» »Tavaly jelentkeztem a tanárképző főiskolára, aho- ra (=de) nem vettem fel.» Stb.

Az anyanyelvi műveltség szerves része helyesírásunk kellő színvonalú ismerete is. Ezen a téren sem vigasztal- lóbb a helyzet. A felvételi feladatlapon egy kérdés a föld- rajzi nevek helyesírásával foglalkozott. Példái ezek voltak: Magas-Tátra, Szabadság tér, Duna—Tisza köze, János-he- gyi, Hajdú-Bihar megye. Mindezek helyesírását már az ál- talános iskolában meg kellett (volna) tanulni. Megdőben- tő, hogy a több mint 150 magyar szakos felvételiző jelentős része nem tudta hibátlanul megoldani ezt a nem nehéz fel- adatot. A hibák között ilyenekkel találkozhattunk: Magas Tára, Szabadság Tér, Duna—Tisza-köze, János-hegy-i. A »pálmát» azonban kétségtelenül az a jelölt vitte el, aki megénk nevével írta le: Hajdú Bihar Megye. De a már említett önéletrajzok sem mutatnak szebb képet. Szinte csak kivételként akadt hibátlan helyesírással megírt ö- néletrajz. Gyakran tanuskodott egy-egy fölösleges vagy ép- pen ki nem tett pont, vessző a jelölt helyesírási ismeretei- nek fogyatékoságáról. S nemcsak arról, hanem magatar- tásbeli hanyagságáról is. Az önéletrajzokak ugyanis otthon- nyugodt körülmények között készíthették el a felvételizők, kéznél volt tehát a helyesírási szótár. Csak meg kellett volna nézni.

Kálnási Árpád

ÉLŐ

Az 1940-es évekbe

irók táborában ur- vált az a meggyőző Magyarországon a k- nyoló kisebbség ur- nép uralmának kel- nia. Somogyi Imre hogy »a magyar föl- nak a kezébe kell akik azon csakugya- nak is». Mórta — örömmel állapított, hogy a parasztság az okszerű gazdál- s kész »szövetkezés- lásra és példák Darvas József és ter 1942-ben már a paraszt kezébe és getlen demokratik- gyarországot» fo- harc tartalmát tu- ták Nagy István ben pedig a ko- munkásiró szólt a f- péhez. S aztán az í- ven éve, 1942 máju- szaladányon faluna- deztek, melyen a t- ból összesereglettek res Péter, Somog Darvas József, Sin Nagy István, Győ Búzás Márton szer- dalmi művel és pol- adással, műsort pe- rospataki diákok portja és helybeli adtak. Előtte két é- ricz Zsigmond — ter, Kincés Imre, József társaságában faluban, hogy meg- Somogyi Imre vo- végzett kérészetl- s eszmét kérészetl- jövő kérdéseiről» dányi parasztság el

Veres Péter és I

Minden kis Csak nékem Ha madár le Elfelejtetted

Ó... akadnak-e res, Kis-Zsádnában hamvasbarna, törő szépségek, mint am

Itt a Meg Piro A m

S van-e még az o tárbn olyan nagy »mejjes-faros», l özevegyszony, ami ház Veron volt, ak csavarta ki a vásár- nában egymásnak é- gények kezéből a b

Szép a Finye Onna Szeret

Vidám lakodalmá temetésen, duhaj p- latságon bámeszkö- bentem arra, hogy e- ri »paraszi» nyelv- donképpen a nagy »kébe kivont kard- falusi Arany, szalo- dű» nyelve; akinek ismételtetetlen-szép- tek a magyar szava

»Nem dob Körmé sik Nyom előt Ha maradt Söpri az é

Csak ő írhatta Rozgonyiné tengerz

... úgy bo Mintha ár

Engem Veres Pé- rozott az írott szó

ÉLŐ HAGYOMÁNY

Az 1940-es években a népi írók táborában uralkodóvá vált az a meggyőződés, hogy Magyarországon a kizsákmányoló kisebbség uralmát a nép uralmának kell felváltania. **Somogyi Imre** azt írta, hogy „a magyar földet azoknak a kezébe kell adnunk, akik azon csakugyan dolgoznak is”. **Móricz Zsigmond** örömmel állapította meg, hogy „a parasztság „hajlandó az okszerű gazdálkodásra”, s kész „szövetkezésre, tanulásra és példakövetésre”. **Darvas József** és **Veres Péter** 1942-ben már a munkáspárti szövetség és a „Független demokratikus Magyarországi” folytatandó harc tartalmát tudatosították. **Nagy István** személyében pedig a kommunista munkásról szólt a falvak népéhez. S aztán az idén nyári hónapok, 1942 májusában Tiszaladányon falunapot rendeztek, melyen a több faluból összesereglettek előtt, **Veres Péter**, **Somogyi Imre**, **Darvas József**, **Sinka István**, **Nagy István**, **Györi Elek** és **Búzós Márton** szerepelt irodalmi művel és politikai előadással, műsor pedig a sárospataki diákok regőscsoportja és az helybeli fiatalok adták. Előtte két évvel **Móricz Zsigmond** — **Veres Péter**, **Kitócs Imre**, **Darvas József** társaságában — járt a faluban, hogy megnezzze a **Somogyi Imre** vezetésével végzett kertészeti kísérletet, s eszmét cseréljen „a magyar jövő kérdéseiről”. A tiszaladányi parasztság elfogadta a

demokratikus programot: támogatja lett a népfőiskolai mozgalomnak, képviselői ott voltak a szárszói tanácskozáson, 1944-ben menedéket adtak az üldözött **Darvas József**nek.

Darvas József — az 1956-os események katartikus eleményével — a számvetés és visszbeszélés szándékával tért vissza Tiszaladányba. Az 1940–42-es találkozóra emlékező fogalmazta meg a tennivalót: a népet jobban be kell vonni saját sorsának intézésébe. Gyakorlattá váltásában az íróknak aktív szerepet kell vállalniuk. Saját maga a Tokaji Íróklub életre hívásával teremtett fórumot a tiszaladányi hajdani paraszt-író találkozók szellemében, korszerű továbbfejlesztésével.

Az 1972-től évenként összeülő íróklub társadalmi rangot vívott ki magának: az ott elhangzottak általában visszhangot váltanak ki a közvélemény széles körében. E fórumon ugyanis a mindenkori aktuális társadalmi problémákról folyik eszmecsere. Az eltelt tíz év vitáiból a paraszt- és munkásábrázolás az irodalomban; az irodalom és az információ; a szocialista demokrácia és a szocialista kultúra elméleti és gyakorlati megvalósítása; a szocialista ember, a család — s benne az anya, a nő — szerepének tisztázása; a vidéki ipartelepítés. Talvaly a Lakótelep-lakás-életmód problémakörében rendezett tanácskozás váltott ki

országos sajtó- és rádióvisszhangot.

Az idén augusztus végén lezajlott XI. Tokaji Íróklubban a településpolitikát, az arányos településfejlesztést, vele összefüggésben a falu kulturális helyzetét és a Magyarország felfedezése könyvsorozatát tárgyalták meg. A vitaindító előadást tartó **S. Hegedűs László** mai nemzeti sorskerítésnek mondta a településpolitikát, illetve a falu gazdasági és társadalmi helyzetét meghatározó politikai magatartást. A vitában részt vevő írók, közigazdászok, tanács vezetők, népművelők és a gazdaság földrajz tudományát képviselő szakember egyaránt visszaható hatásúnak minősítették a kizárólag városfejlesztésre irányuló településpolitikát. Az országos településfejlesztési koncepció — minisztertanács határozat alapján — egy éve folyó felülvizsgálatával, illetve az új koncepció kialakításával kapcsolatban a vitában az a közös álláspont alakult ki, hogy a csak gazdasági célszerűségeket figyelembe vevő terv nem lehet jó, mert a falu, de a város is történelmileg kialakult közösség. Azért minden egyes helység sorsa csak a konkrét feltételek és körülmények figyelembevételével határozható meg. Ehhez pedig az szükséges, hogy mind a központi, mind a helyi fejlesztési koncepciók a társadalmi nyilvánosság előtt, közös vitákban szülessenek meg. Biztosítani kell a politikai, a jogi és közgazdasági feltételeket ahhoz, hogy a legkisebb faluban is maguk dönthessenek sorsukról, a rendelkezésükre álló anyagi eszközök felhasználásáról, társadalmi és kulturális életük formálásáról.

A ma országos érdeklődést keltő, a sajtóban, rádióban naponként szereplő falufejlesztési problémák jó megoldásához remélhetően hozzájárul az íróklub kritikai észrevételeivel, és a tervek készítésére és kivitelezésére tett javaslataival. Demokratikus fórum volt, mely hagyományaihoz híven felelősséggel tárgyalta a népünk jelene és jövője szempontjából oly fontos és jelentős ügyet: a magyar falu és város szocialista arculata kialakításának útját és módját.

Veres Péter és Darvas József 1942-ben

M. Pásztor Imre

Minden kis madárnak szabad ágra szállni,
Csak nékem nem szabad vélted elrepülni...
Ha madár lehetnék, szárnyakra kelhetnék,
Elfelejtethetném, vélted elrepülnék...

Ó... akadnak-e még híres „Kis-Zsadányban” olyan kúvjókné méltán kurjongathamvasbarna, törökös arcú tak a legények; okkal biszepségek, mint amilyen Halász Adél volt?... Az ő esre...
lász Adél volt?... Az ő esre...
Küvjókné méltán kurjongathamvasbarna, törökös arcú tak a legények; okkal biszepségek, mint amilyen Halász Adél volt?... Az ő esre...

Itt az öröm, itt a haszon,
Meesküdtött a menyasszony.
Piros alma gömbölyű,
A menyasszony gyönyörű!

S van-e még az orosz határban olyan nagykakagású, „mejjes-faros”, legényfaló özvegyasszony, amilyen Judasz Veron volt, aki nevetve csavarta ki a vásári zenebonában egymásnak dűródő legények kezéből a bicskát, s egy Czája János erejével koccintotta össze a kakaskodók kobakját?... Hová lettek a határszép, férfierős leányok; s a katonaviselt, nyalka legények, akik tele rokból fűjták a büszke hajdúnótát?

Szip a hajdú, ha felül a lovára...
Finyes kardját köti az ódalára...
Onnan nézi, merre van a hazája,
Szeretője nyóc esztendeje várja...

Vidám lakodalmakon, setét balladás-marokszorítottan, hol a pille-libbenés gráciájával... Ki tud oly érzékletesen láttatni robajló lovaglást, mint ő?!
Várad kövecses utcáin „lovuk acél körme csattog...”

S ki képes ennek ellenkezőjét, a zajtalan lovaglást tapinthatóbban elénk vetíteni?!

„Nem dobban az úton lovak lába sem,
Körme sík homokba csuklógó lehalad,
Nyom előttük sincsen, utánok sem marad;
Ha maradna is, ezt mindjárt egyelőre Söpri az éjszakai szélnek fölözöje.”

Csak ő írhatta le, hogy jár „lebké szellő lebegtetni”, s Rozgonyiné tengerzöld ruházat is, hogy

... úgy borongva szeméin az álom,
Mínta árnyék napfényt kerget a határon.”

Engem Veres Péter ajánldülőútjain, ám Szabó Pál is rozott az írók szó göringyes számon tartott, mint zsadányi

Aquila János: Apostolok (Velemér)

Először festett művészarcképet Európában

AQUILA JÁNOS

Abban a nagy jövés-menésben, amely belföldi vendéjárásunkat mindinkább jellemzi, bizonyára számosan jutottak már el a Vas megyei **Velemérre**, ahol is egy XIV. századból származó román kori templom kőfalán ritka érdekes és becses látnivalót. Szép ez az egyházi épület kívülről, ám még inkább gazdag díszítésű a belseje, ahol freskók követ, és ahol a kíváncsi szem felfedezheti azt a férfialakot, amely nem más, mint ennek az egyházi épületnek az ékítő mesterét ábrázolja.

Aki a jelzett templomban szükségét érezte önmagát megörökíteni, az olaszos nevű **Aquila János** volt, ez a hajdani vándorpiktör, aki **Veleméren** kívül **Bántornyan** (ma a jugoszláviai Turnisce), valamint **Mártonhelyen** (szintén Jugoszlávia: Martjanci) is működött festőként és építésznek.

Aquila munkásságára — amely voltaképpen azért érdemel különös figyelmet, mert Európában először kapcsolható valóságos, történelmi személyiséghez — a kitűnő régész, a magyar művészettörténeti kiváló, **Rómer Flóris** figyelt fel. Ő 1863-ban, miután kiszabadult a szabadságharc bukása után reá rótt várfogságból, az akkor már erősen pusztuló veleméri templomot is felkereste, és ott, ahol feljegyzései szerint „fenyőfa, gaz és vadvirágok burjánzóztak”, reá bukkant az 1300-as évek végén készült freskókra.

Rómer Flóris felfedezése után azonban még sokáig kellett várni arra, hogy **Aquila** kódos alakja némileg határozottabb körvonalakat kapjon; összeálljon rövidke, ám többé-kevésbé hiteles életrajza.

Ezt a munkát immár századunkban **Ernst Mihály** művészettörténész végezte el, aki 1935-ben jelent meg *A dunántúli falfestés középkori emlékei* című — könyvritkaságnak számító — munkája, amelyet bön-gésztege összerakhatjuk a veleméri, a bántornyai, valamint a mártonhelyi mester portréjának kétségkívül színes és változatos mozaikjait.

Aquila — így a föltételezés — a Mura menti stájer városban, **Radkersburgban** született; festői és építészeti ismereteit is ott szerezte. Hogy onnan hová, merre vitte az útja, megint csak nem tudjuk, ám az már

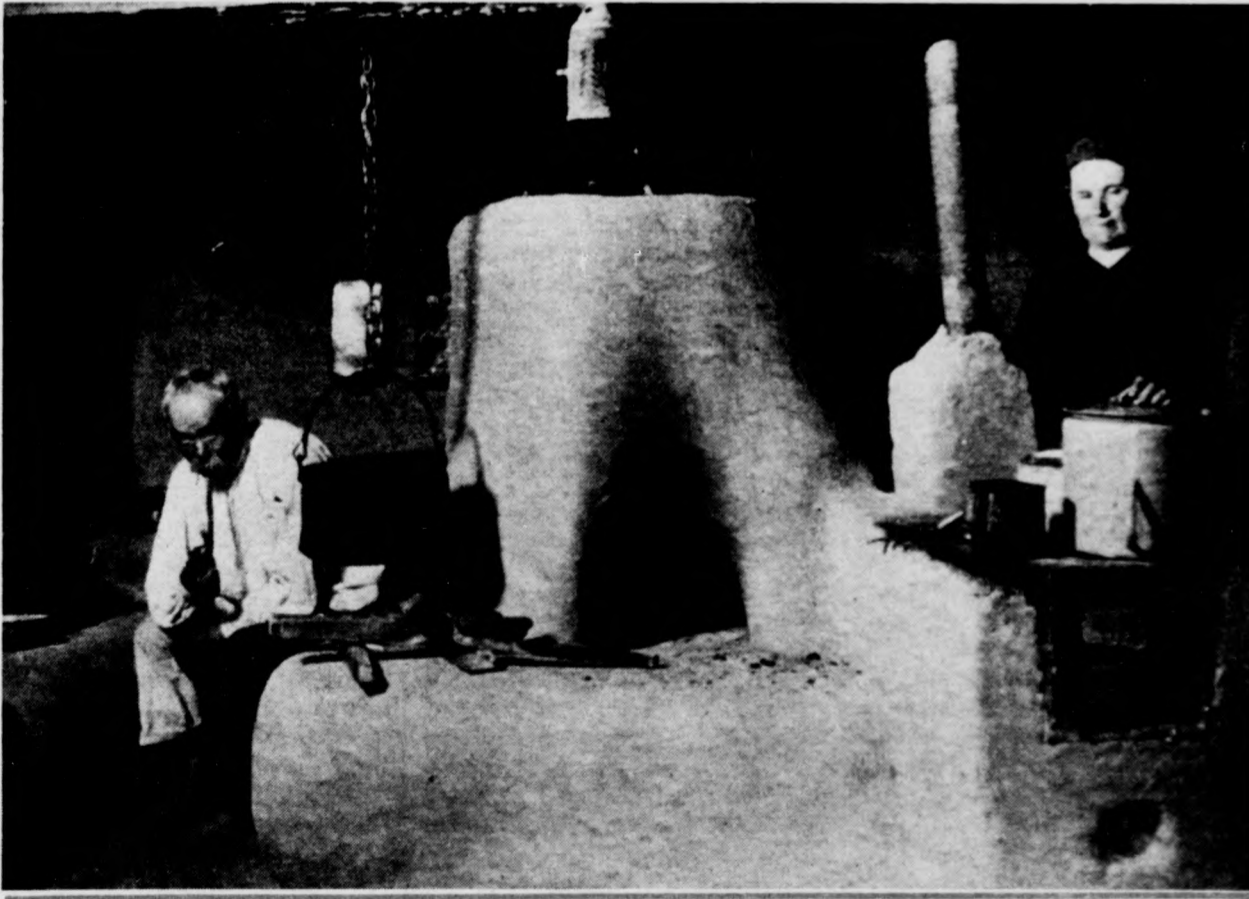
vitathatatlanul igaz, hogy amikor **Velemérre** szerződött, tisztában volt tehetségével és képességeivel. Elannyira, hogy az európai festészet történetében először teljes nagyságában megfestette önmagát. Mégpedig a nemesi származását jelző karddal és egy olyan művészimrel egyetemben, amely a hagyományokhoz híven egy vörös mezőben három üres pajzsot tartalmaz. S hogy a legfontosabbat ne feledjük, egyebek között ez mondja a veleméri kíséző szöveg: „... ane aquila pictore”, amiből nyilvánvaló, hogy a süveges férfialak eleven mása piktornak, azaz festőnek vallotta magát.

Mesterünk később minden bizonnyal visszaköltözött szülővárosába **Radkersburgba**, ahol 1405-ben a helybeli templomot is freskókkal díszítette. (Ez az egyház később leégett, így az ottani faliképek szerzőjének hitelességét immár nem lehet bizonyítani.) Halálának éve — akárcsak a születéséé — szintén ismeretlen.

Aquila János ábrázolásai azonban máig hirdetik a mester nem mindennapi tehetségét. Hogy milyen előzmények ismeretében virágozott ki az ő nevével jelzett freskófestészet? A szakértők egybehangzó véleménye szerint alakjainak plasztikus megformálása, térben való elhelyezése itáliai hatásra vall. Egynemely alakja jellegzetesen nyugtolt, görkös, ez viszont azt jelzi, hogy az északi tájak művészetét is ismernie kellett. (Némely hozzáértők egyenesen csehországi hatásról szólnak, főképpen, ha a mártonhelyi freskókat elemzik.)

Noha itt, a mai jugoszláv-magyar határ mentén — tehát az úgynevezett európai nagyművészettől igencsak távol — tevékenykedett **Aquila**, azért mindenképpen méltó rá, hogy öntudatos személyét hat évszázad távolaból megidézzük. Annál is inkább, mert **Szent László** megörökítésével egészen egyedülálló alkotott. Noha Erdélyben és a Felvidéken több helyütt (Gelenec, illetőleg **Tereske**) örökítették meg nagy királyunk vitészeit, a Dunántúlon egyedül **Aquila János** keze nyomán jelent meg ez az uralkodónk. Rádásul kétszer is, mert mind **Veleméren**, mind **Bántornyan** őt helyezte egy-egy freskójának középpontjába.

A. L.

FALUSI KRÓNIKA

Gőnyei Sándor fotóművész az 1920- zeum mutatja be. Felvételünkön: Kától 1944-ig terjedő időszak falusi élet- darkút 1931. (Hauer Lajos reproduk- téről szóló felvételeit a Nép rajzi Mú- ciója)

Nem cél, hanem módszer...

— Ha kinyitom a vízcapot, lassan már abból is innováció folyik — mondja dr. Kiss István finom mosollyal, amit alighanem újságíró mivoltához címez. — Hogyne, valóban fontos, de nem kampányszerűen: nem úgy, hogy hirtelen „feldobjuk”, rengeteget beszélünk róla, de a gyakorlatban semmit sem teszünk érte, végül pedig elfelejtjük. Azt kell hangsúlyozni, hogy az innováció nem cél, hanem eszköz, ami azt szolgálja, hogy a gazdaság jobban működjön. Az innováció a gazdasági növekedés egyik tényezője. Erről és mindenekelőtt a rendszerszemléleti megközelítésről beszélgettünk dr. Kiss Istvánnal, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság rendszerelemzési irodájának igazgatójával.

— Amikor az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság húsz évvel ezelőtt megalakult, az ötvenes években megszokott természetes mutatókkal szemben egy komplex műszaki-gazdasági szemléletet próbált meghonosítani. Azóta ez a szemlélet már a legszélesebb körben elterjedt. Amikor viszont a kutatások, a műszaki fejlesztés eredményeinek gyakorlati alkalmazását kezdtük vizsgálni, az volt a természetes, hogy itt már a feltételeket, a gazdasági környezetet is be kellett vonnunk a vizsgálatba.

— A gazdasági környezet viszont alighanem összetettebb dolog, mint hogy kizárólag gazdasági összetevői lennének?

— Igen, munkánkban végül is egy újabb súlypont-eltolódás következett be: a műszaki-gazdasági helyett most alapvetően a gazdasági-társadalmi összefüggéseket vizsgáljuk. Csak érzékeltetésül mondom: a hetvenes években olyan, korábban nemigen használt fogalmak épültek be a köztudatba, mint „vállalkozás”, „kockázat”... Az emberi és társadalmi összefüggések vizsgálata ebben a kérdésben új dimenziót jelent.

— Hogyan lehet átláthatóvá tenni egy ennyire összetett és szerteágazó folyamatot? Gondolom, ezt szolgálja a rendszerelemzés...

— Igen, a rendszerelemzés komplex problémák vizsgálatára kialakult módszer. Egy gép önmagában is bonyolult dolog. Ha azonban működésének közvetlen feltételeivel — az anyagellátással, a munkamódszer kérdéseivel — együtt vizsgálom, még bonyolultabb. Ha pedig már egy társadalmi környezetben helyezem el, ahol a kezelőjét, a karbantartóját, és a hatásokat, sőt, az ezeket alakító munkahelyi vezetőket ért hatásokat is vizsgálom, amelyek összességükben befolyásolják a gép adta lehetőségek kihasználását; ez még sokkal, de sokkal bonyolultabb. Ezek szisztematikus elemzéséhez ad módszereket a rendszerelemzés... Ki kell mondanunk: hogy a korábbián jobban lehessen termelni, ahhoz a gazdasági viszonyokban is végbe kell menni bizonyos újításoknak. Mára tulajdonképpen egyfajta tudatzavar alakult ki nálunk. A kockázatvállalást, az újat akarást, mint kívánatos normát minden lehető módon hirdetjük, csak hogy a szervezetekben történt változás még nem olyan mértékű, hogy ezek érvényesülését valóban lehetővé tenné. Azzal az érdekes jelenséggel állunk szemben, hogy egy olyan nehezen megfogható szférában, mint a tudat, a változás előbb következett be, mint a szervezetekben.

— Azt hiszem, minden dolgozó számára jórészt vezetőinek magatartása jelenti ezeket a bizonyos környezeti tényezőket, amikről beszél.

— Igen, és ezért előtérbe került a vezetői szerepe, a vezetői kiválasztás. A vezetőkként szemben támasztott két alapvető követelmény az ideológiai-politikai, illetve a szakértelmi szempont, igaz a szakértelem mára politikai követelménnyé is vált. Ez a felismerés már elég széles körű, és következményei fokozatosan hatni kezdenek. Ez például egy olyan változás, amelynek szükségességét időben ismerete fel a politika.

— Hanem a vezetőkként szemben támasztott alapkövetelményeknek van egy harmadik pontjuk is: a vezetői képességek, a vezetési stílus...

— Hogyne, és ez nagyrészt összefügg az előbbiekkal. Ma igazából olyan típusú vezetőkre van szükség, akik akkor érzik jól magukat, ha „pezsze az élet” körülöttük. Akik olyan emberekkel veszik magukat körül, akik mindig valami újjal állnak elő... És természetesen kell ehhez is a szakértelem, hogy valaki az ötletek között el tudjon igazodni. De nyilván abban az értelemben is fennáll az összefüggés, hogy a kellő szakértelemmel nem rendelkező vezető az, akinek a magatartása az újjal szemben alapvetően elutasító...

— Ezek a vezetők is bizonyos feltételek között végzik munkájukat...

— Ragadjuk ki most ezeknek a feltételeknek csak egy fontos részét: a piaci viszonyokat. Mi ezeknek, és az ezekben tükröződő értéktelepek érvényesülésének fontos szerepet kívánunk adni. A gyakorlatban ez még gyakran elmentmondásosan érvényesül. Hazai, belföldi piacunk ugyanis ma még inkább csak „kvázipiac”, ahol igazi verseny még nem alakult ki. Természetesen egészen különböző a KGST-piac és a tőkes piac mechanizmusa is. De, azt hiszem, reális cél, hogy ezt a ma még hármasság tagolódást mutató piacot egységesebbé tegyük — úgy, hogy a legmagasabb szinthez próbáljuk fölzárkóztatni. Ilyen lépés volt például, hogy a világpiacon már ma bizonyos termékeink belföldi árban is megjelennek.

— Térjünk vissza a vizsgálatunkban alkalmazott kategóriarendszer — egyéni, szervezeti és makroszintű folyamatok — első fejezetéhez, az egyes emberek és az innováció viszonyához.

— Ez a része a dolognak, amiről a legtöbbet beszélünk. Sokan állítják, hogy egy ötvenes gyerek alkotóképessége, újra való érzékenysége, kreativitása nagyobb, mint egy tizenöt évesé... és, ha ez így van, ez az iskola felelőssége. A tanár ugyanolyan, a fenti értelemben vett „társadalmi környezet” jelent a gyermeknek, mint később a munkahelyi vezető, akinek magatartása a kreativitás, azaz az innovációs készség kibontakozását, illetve csökkentését okozhatja. Persze a tanároknak is hatnak a különböző környezeti tényezők... Az iskolarendszer problémáját is komplex egészként kell tehát kezelni, itt is érvényesíteni kell a rendszerelemzési megközelítést: nem szabad csak egyes részeket kiragadván hozzájárulni a fejlesztéshez.

— A munkavégzésben nagyon fontos az általános kultúráltság foka is, mondjuk így, a mi szempontunkból: az innovációhoz szükséges felkészültség. Természetesen ez nem kizárólag az iskolarendszertől függ, van ennek is nagyon sok tényezője; sokat jelent például a sajtó, a művelődési intézmények, a különböző fórumok működése...

— Igen, ez a végső tanulság: minden folyamatot feltételeivel együtt kell vizsgálnunk, figyelembe véve, hogy ezek a feltételek is olyan folyamatok eredményeként jönnek létre, amelyeknek bizonyos feltételei vannak... Ezt jelenti a rendszerelemzési megközelítés...

Muck Tibor

Egy bivalycsorda története

Az ázsiai vadbivalyt gyakran vízbivalynak is nevezik, mivel szívesen tartózkodik a mocsarakban. Ez a tulokfaj a történelem előtti időkben Észak-Afrikában, a Fülöp-szigeteken, Közép-Kínában volt elterjedve. Elsősorban nagy teherrel megrakott szekerek vontatására használták a rendkívül izmos, ropant erejű állatokat. Igavonóként főleg a rizsföldeken váltak nélkülözhetelenné. Húsát és rendkívül zsíros tejét (a tehentejnél csaknem kétszer zsírosabb) is fogyasztják.

Ebből a vad- vagy vízi bivalyból alakult ki az európai fajta. Kiseb az ázsiaiánál, azonban legalább olyan munkabíró. Számuk a műszaki-technikai haladás következtében megcsappant, a mezőgazdaságnak és a szállításhoz már nincs szüksége a lomha járásu igavonóra. Néhány európai országban azonban még előfordul és használatuként foglalkoznak tenyésztésükkel, igazzzák őket, és fogyasztják tápláló tejüket. Közép-Európában a Zala megyei Kápolnapusztán található gondozott körülmények között a legnagyobb bivalycsorda. Gazdája a Nagykanizsai Állami Gazdaság. Kiseb csorda él a Hortobágyi Nemzeti Parkban.

Századunk első felében szinte valamennyi földterületen megtalálható volt a bivaly. Nagy munkabíró képessége és igénytelensége miatt tartották. Különösen a mocsaras lápterületeken veték hasznát. A kis-balatonon a bivalycsordáról már 1918-ban készült fényképfelvételek, amiken a nádasok csatornáit tiportatták, szellőztették a marcona állatokkal. Erejére, munkabírására, munkavégző képességére jellemző, hogy ha másképpen nem, térdével kapaszkodva, de elvontatta a rákötött terhet. És olyan területeken is átmentette a megrakott szekeret, ahol más állat vagy gép már használhatatlan volt. Az 1940-es évek elején kitűnő segítségül szolgáltak a bivalyok a zalai olajmezőket a fővárossal összekötő olajvezeték építésénél. A vezeték jelentős része víznyelés, szittyós lapon keresztüli haladt. Építéskor az elsüllyedt traktorokat, gépeket a bivalyok vontatták szárazra, aztán ott is maradtak mindvégig, a kockázatos területeken velük bonyolították a szállítást.

A második világháború súlyosan megtépázta az igavonó állományt, a falusi emberek örültek, ha egy-egy kóbor bivalyt befoghattak. Tulajdonképpen így maradt

fenn a mai kápolnapusztai rezervátum magja. A csorda fennmaradásának rövid ismertetése előtt említést kell tenni az egyáltalán nem értékeny Kápolnapusztáról is. Zalakomár és Balatonmagyaród között a legnagyobb bivalycsorda. Gazdája a Nagykanizsai Állami Gazdaság. Kiseb csorda él a Hortobágyi Nemzeti Parkban. Századunk első felében szinte valamennyi földterületen megtalálható volt a bivaly. Nagy munkabíró képessége és igénytelensége miatt tartották. Különösen a mocsaras lápterületeken veték hasznát. A kis-balatonon a bivalycsordáról már 1918-ban készült fényképfelvételek, amiken a nádasok csatornáit tiportatták, szellőztették a marcona állatokkal. Erejére, munkabírására, munkavégző képességére jellemző, hogy ha másképpen nem, térdével kapaszkodva, de elvontatta a rákötött terhet. És olyan területeken is átmentette a megrakott szekeret, ahol más állat vagy gép már használhatatlan volt. Az 1940-es évek elején kitűnő segítségül szolgáltak a bivalyok a zalai olajmezőket a fővárossal összekötő olajvezeték építésénél. A vezeték jelentős része víznyelés, szittyós lapon keresztüli haladt. Építéskor az elsüllyedt traktorokat, gépeket a bivalyok vontatták szárazra, aztán ott is maradtak mindvégig, a kockázatos területeken velük bonyolították a szállítást.

A háború után megmaradt kevés jószágot Balaton-nagyberek-Imre majorba gyűjtötték össze, ott éltek rideg tartási körülmények között. Mivel azonban nem tudtak velük mit kezdeni, szétosztották őket a közben létrejött zalai állami gazdaságok között. Sok örömmel nemelt bennük. 1953 őszén újabb közös karamba került a bivalyállomány. Bécsy Lajos, a Kápolnapusztai Állami Gazdaság üzemegység-vezetőjének kezdeményezésére a

gazdasághoz tartozó Sávo-lyon helyezették el a létszám-ban igen megfogható, ám jobb sorsra érdemes állatokat. Az 1950-es évek végén a mezőgazdasági művelésre alkalmatlan, de bivalytartásra kitűnő, az egykori Kis-Balatonon keeles közepén levő zombékos, szigetekkel szabdalt területre, Zimánypusztára költöztették az állományt. Ekkor alig 50 darabot számlált a csorda. Ebben az időben 15-20 tehenet rendszeresen fejtek, és 4-5 pár tinőt szekerezettek is, belső fuvarozásra használták őket.

Az 1970-es évek elején újra napirendre került a csorda felszámolása. Egyrészt mert semmi hasznát nem hozott, másrészt pedig mivel vérfrissítésre nem volt mód, korcsosodási folyamat indult meg. Megmentésükben a véletlen is közrejátzott. A felzárkóztatás híre eljutott a világhírű zoológushoz, dr. Anghy Csabához, a Budapesti Állattartó Nyugalmasított Főigazgatóhoz, aki szót emelt a csorda állami támogatása mellett. A csorda fennmaradt. Rövidesen tisztavérű bikákat vásároltak Romániában, s az állomány néhány év alatt genetikailag is helyreállt.

De nemcsak megmentették a csordát, ekkor határozták el, hogy más, jobb körülmények közé telepítik, ahol olyan feltételek teremtenek, hogy mások is láthassák a ma már ritkaságnak számító állatokat. Így esett a választás Kápolnapusztára, és rezervátumot hoztak létre. 1976-ban egy harminchétáros, bokros, zombékos, mocsaras, de ugyanakkor legeltetésre is alkalmas területet

jelöltek ki számukra, ahol téli szállást és karámréndszert építettek. A rezervátum kialakításában segített a gazdaságnak a Zala megyei Idegenforgalmi Hivatal, valamint a Megyei Erdőfelügye-lőség. A rezervátum területén több emelet magas kilátótornyot, pihenőhelyet, autóparkolót építettek, ahová ivóvizet is vezettek. A rezervátum portalánított úton közelíthető meg a zalakomár-balatonmagyaródi útról.

A csorda ma 40 tehenből, ezek szaporulatából és két bikából áll. Az apaállat utánpótlásáról, cseréjéről 3-4 évenként gondoskodnak. A bikák Romániából és Bulgáriából érkeznek. A zavartalan körülmények között, állatorvosi felügyelet mellett élő állatok idegenforgalmi látványossággá váltak.

Toth Antal

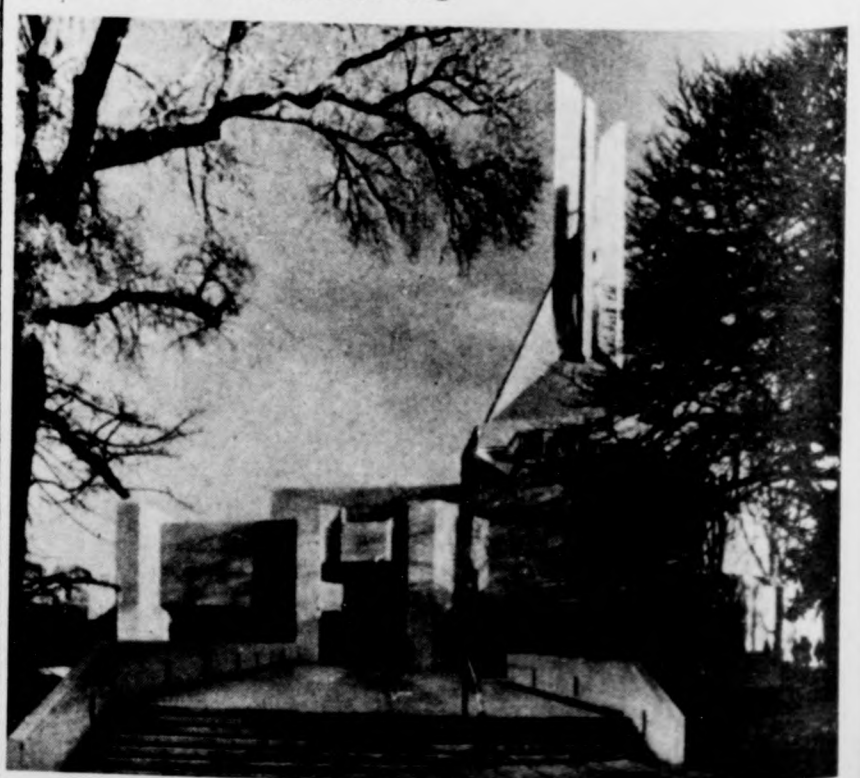
Fejlődő építészet

Az utóbbi évek során világszerte létrehozott épületek között sok olyan akad, amely — szerencsésen egyesítve a funkcióinak megfelelő tömegalakítását a korszerű technológiával és szerkezeti megoldásokkal — nemcsak a mai építészeti gazdagítja, hanem egy kicsit talán a jövő századát is jelzi. Ezek közé tartozik Anglia legújabb székesegyháza, a Bristolban épült katedrális is, mely képünkön látható. Merőben új irányzatnak számít, hogy vasbetonból építsenek meg ilyen méretű templomot. Nem volt könnyű dolga a tervezőknek, mivel a külső és belső megjelenésnek egy egész sor igényhez alkalmazkodnia kellett. Az előre gyártott betonpaneleket — meglehetősen merész módon — rózsaszín gránitüzalakkal burkolt elemekkel takarták, így a templom a 19. században épült, háromszintes kőházakból álló, sok fával tarkított környezetbe jól beilleszkedik, és alkalmazkodik a házak vörösés rózsaszín kövehez is. A környezetből kiemelkedő torony jelképét érdekes módon oldották meg a tervezők: a hármasság tagolású, obeliszk jellegű fehér „torony” könnyedségével hívogató, de nem tolatkodó motívumként jelenik meg.

Párizsban, a Sorbonne egyetem környékén emelkedik a Panthéon hatalmas épülete. 1764-ben XV. Lajos utasítására Souffit építész tervei alapján kezdték építeni, Párizs védasszonyának, St. Genovénának tiszteletére. 1791-ben az alkotmányozó nemzetgyűlés határozata alapján Panthéon lett a neve, s úgy döntöttek, hogy ide temetik a nemzet nagy halottjait. A forradalom utáni évtizedekben hol templom, hol ismét Panthéon volt, míg végül is Victor Hugo 1885-ös temetésekor a francia kormány döntése alapján végleg Panthéon lett ez az épület.

Gigantikus méretek jellemzik: 110 méter hosszú, 82 méter széles, a kupola magassága 83 méter. Alaprajza a görög kereszt formáját követi. A Panthéon kriptájában a francia történelem nagyjai nyugsznak: írók, művészek, politikusok, katonák, a francia ellenállási mozgalom harcosai. Itt alussza örök álmát Mirabeau, Voltaire, Jean-Jacques, Rousseau, Victor Hugo, Lannes marsall, a napóleoni idők nagy katonája. Itt nyugszik Sadj Carnot, Franciaország meggyilkolt elnöke, Emile Zola, Louis Braille, a vakok írásának kidolgozója, két nagy fizikus: Jean Perrin és Paul Langevin, továbbá Victor Schoelker, aki eltöröltette a rabszolgaságot a francia gyarmatokon, Jean Jaures politikus, aki az első világháború előestéjén gyilkolták meg, Felix Eboué fekete bőrű francia gyarmati politikus, aki 1940-ben csatlakozott a Szabad Franciaországhoz. (KS)

Ha a vendége akkor a horgas mindig maradna ki!
— Tíz évvel e...
külön meggyünk...
ha többé nem la...
„Kedves Sze...
szenvetek, és ez...
utazom — aka...
hivatalosan —,
hunyni a szem...
chiáterhez kell...
„Miért menne...
olsóbb: ha az...
tud aludni — a...
duljon el!”

A MŰ...
Ezen az oldal...
ban többen kér...
feszegetnem, ho...
re. Nem készült...
és minálunk? S...
rik a szenzáció...
újdondász-tanor...
szenzációk témá...
tást! Mire a sze...
ha a postás hara...
Magam is elis...
időre nem kész...
az nem szenzáci...
erről írok, hane...
valami nemhogy...
szűly.
Egy utcáról v...
gyon sokáig hag...
az útburkolat, a...
szülhetett. (Min...
egy aszfaltból k...
kezdő az idő vas...
betonburkolat is...
kal bírt. Magya...
gödörök tántogt...
nyelvüket harap...
dolog, ha a ma...
jainkban.)
Rádásul út ne...
ban. Felbontottá...
le, s ez még nem...
meglehetősen go...
— nehogy nyom...
csak úgy átabot...
tuló csikot. Egy...
sága.
Mígnem egy...
szombat volt, b...
túlnyomó többsé...
mas erők jelente...
útpadkáról a bel...
sor jelent meg, s...
délutánra az út...
Úgy haladt rajt...
hullámos vízen,
az út, ha gyors...
zónonalat, ami...
egy-egy útfelúj...
A villámgyors...
hetett a nyelv e...
sem volt szüksé...
ben minden vol...
is...) Ilyen úto...
aztán egyet sem...
értesültem, hog...
úton — fedjük...
napokban két á...
kor felkeresték

A 25 éves Debra...
címet

Hallottuk valahol

Ha a vendégek 11 órakor még nem akarnak elmenni, akkor a horgászkirándulásról mesélj nekik. Ha még mindig maradnak — akkor a politikai nézeteidet fejtsd ki!

— Tíz évvel ezelőtt a férjem és én elhatároztuk, hogy külön megyünk nyaralni. Remekül sikerült — azóta soha többé nem láttam!

„Kedves Szerkesztőség! Ideges arcrángatásban szenvedek, és ez sok gondot okoz: valahányszor el kell utaznom — akár szabadságra, akár a hét végén vagy hivatalosan —, az utazás előtti éjszakán le sem tudom hunyini a szememet. Mi lehet a bajom? Alighanem pszichiáterhez kell fordulnom? **Elli B.**”

„Miért menne pszichiáterhez? A mi tippünk sokkal olcsóbb: ha az utazás előtti éjszakán rendszeresen nem tud aludni — akkor egyszerűen egy nappal előbb induljon el!”

A MŰLT HÉTEN

történet

Ezen az oldalon megjelent két írással kapcsolatban többen kérdezték: Miért kell nekem olyasvalamit feszegetnem, hogy ez vagy az nem készült el határidőre. Nem készült el, hát nem készült el! Olyan ritkaság ez minálunk? Szenczió ez manapság? (Biztosan ismerik a szenczió fogalmát magyarázó régi viccet. Fialat újdondász-tanonc rohan a szerkesztőhöz: Szerkesztő úr, szencziós témám van! Egy kutya megharapta a postást! Mire a szerkesztő: Fiam, ez nem szenczió. Majd ha a postás harapja meg a kutyát, azt írja meg!)

Magam is elismerem, hogy valóban, ha nálunk határidőre nem készül el iskola, óvoda, tankönyv, beruházás, az nem szenczió. Ezért aztán úgy döntöttem, most nem erről írok, hanem éppen az ellenkezőjéről. Arról, hogy valami nemhogy határidőre, de rekordidő alatt elkészült.

Egy utcáról van szó, amelynek az állapota bizony nagyon sokáig hagyott kívánnivalót maga után. Beton volt az útburkolat, ami már önmagában is jelzi, régen készülhetett. (Mint tudjuk, ma már sztrádára is öntenek egy aszfaltból készült koptatóréteget.) A betont is kikezdi az idő vasfoga. A még az ötvenes években készült betonburkolat is kisebb-nagyobb folytonossági hiányokkal bírt. Magyarul: napjainkban már akkora kátyúk, gödrök tátongtak arra, hogy az ott közlekedők majd a nyelvüket harapták el. (Ez még akkor sem kívánatos dolog, ha a marhanyelv mégoly ritkán kapható boltjainkban.)

Ráadásul út nem lehet nálunk hosszú ideig felbontatlan. Felbontatták ezt is, hosszában. Vezetéket fektettek le, s ez még nem is lett volna baj, de a fektetés után meglehetősen gorbombán dolgozták el a felszint. Aztán — nehogy nyomtalanul eltűnjön művük — betonnal is csak úgy átabotában öntötték nyakon az úton végigvonuló csíkot. Egyszóval csak fokozódott a felszín tagolt-sága.

Míg nem egy szép szombati napon — pedig szabad szombat volt, biztosan emlékszem, hiszen a dolgozók túlnyomó többségének minden szombat szabad — hatalmas erők jellemték meg az úton. Egy földgölyű letolta az útpadkáról a betonra törekvő port, majd aszfaltzó gépsor jelent meg, s elkezdődött a serény munka. Vasárnap délutánra az úton vadonatúj aszfaltzónyeg pompázott. Úgy haladt rajta az autó, mint hajó a vizen. (Egy kicsit hullámos vizen, hiszen a szokásos technológiával készült az út, ha gyorsan is.) Hamarosan fel is festették a felezővonalat, ami pedig néha hónapokig nem történik meg egy-egy útfelújítás után.

A villámgyorsan elkészült úton tehát már szó sem lehetett a nyelv elharapásáról. (Igaz, erre már csak azért sem volt szükség, mert a csodálatos munkavégzés hetében minden volt a csemegeboltokban, még marhanyelv is...) Ilyen úton kész élvezet végighajtani. Úgyhogy én aztán egyet sem csodálkoztam, amikor a sajtóból arról értesültem, hogy az igazán rekordidő alatt elkészült úton — fedjük fel a rejtélyt: az Oláh Gábor utcán — a napokban két állam elnöke is keresztülhajtott, amikor felkeresték a DMVSC sportsarnokát...

Gőz József

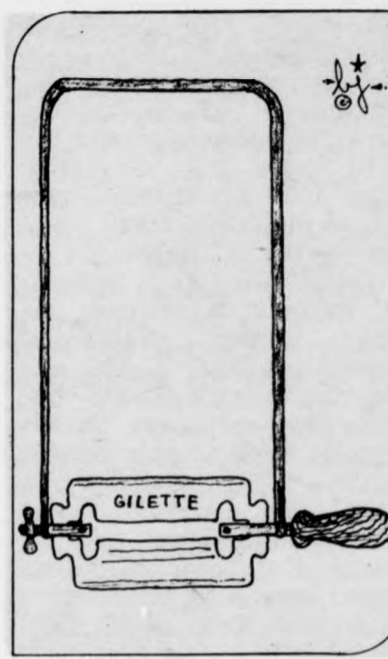

A 25 éves Debra Sue Maffett nyerte az amerikai szépségkirálynő címet

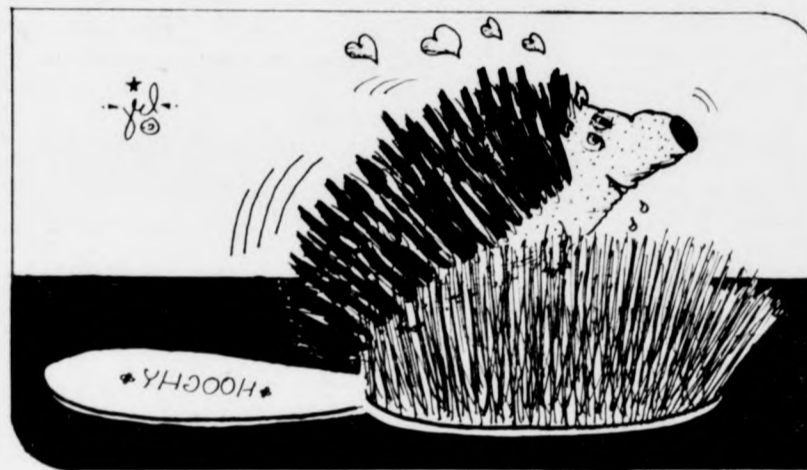
BODÓ JÁNOS: ABSZURDOK

Import koporsószög

Szőveg nélkül

Szex

Szőveg nélkül

Kisvállalkozó

A rabja

SZERGEJ SZOLODOVNYIKOV:

HÁT EZ VAN...

Miután leesett a tizenöt emeletes lakóház tetejéről, Vaszilij Ugrjumov kérelhetetlenül zuhant lefelé.

„Hát ez van — gondolta keserűen, utközben bepillantva a szomszéd pillanatira felvillanó ablakán. — Ennek megvan mindene az életben. A lakása — egy palota, antik bútorok, a szőnyegek három rétegben, a csillár a múzeumból, féltónus kritályüveg, de könyv mindössze öt, ha nem kevesebb, de kandallót csináltattak...”

A modern lakásban való kandallókészítés ötlete vitte föl Ugrjumovot ezen a borús téli napon a tetőre, helyet akart keresni a kéménynyílásnak. De egy rossz lépés a csúszós, jegecs párkányon alattomosan keresztülhúzta a tervét.

„... És mindez minek? — töprengött Vaszilij. — Nem az étellel törődünk. Keresünk, szerzünk, megveszünk, eladunk, harácsolunk meg kuporgatunk. Ahelyett, hogy kidobnánk mindezt a limlomot, fognánk a horgászfelszerelést vagy kiugranánk az erdőbe, körülülnénk a tüzet, és hallgatnánk a fülemülét...”

Hogy mit kéne még tenni az erdőben, Ugrjumov már nem tudta végiggondolni, miután közvetlen kapcsolatba került a felszinnel. A havas télnél és a házmaster jószándékú erőfeszítésének köszönhetően egy hatalmas hóbucka éppen és egészségesen fölfogta Vaszilijt.

Miután föleszmélt, Ugrjumov először is meggyőződött arról, hogy nem esett-e ki valami a zsebéből. Miután erről megbizonyosodott, kikécmertget a ducakából.

„Hát ez van — gondolta a bejárat felé tartva. — Tíz másodpercet se röpültem, és mennyi badarság futott át a fejemben.”

A MAGYAR MŰLT MOSOLYA

A KALENDÁRIUMOK PARÓDIÁIBÓL

A régi kalendáriumok népszerű fejezetei voltak a különféle jó tanácsok, amelyek ételrecepteket vagy éppen orvos-ságrecepteket, akkori szóhasználattal „recipéket” tartalmaztak. Ezeket gúnyolja ki az alábbi „receptparódia”. A paródia satirikus műformája csak a 19. század végén, a 20. század elején válik igazán népszerűvé és sajátos magyar formává — Krinthy Frigyes és közvetlen elődei, a századvégi vicclapok szerzői révén, de nem volt ismeretlen a régi korokban sem. Íme egy 18. század végi példa a paródiára.

Sz. K.

Egy valódi recept a szív- és gyomorfájásról minden szerelem miatt holtra betegedett leányoknak

Megpróbáltatott bolhacsipővel Servilián, egy 42 esztendőszakácsné. Készítetett minden szerelem miatt nyughatatlan szobaleányoknak, szakácsnéknak, szolgálóknak s más leányasszonyoknak hasznokra 1786-ban.

ELŐRE VALÓ MAGYARÁZAT

Feljebb megjegyzett szakácsné (vagy főző szolgáló) igen felette szerelmes vala, úgyannyira, hogy a szerelem miatt csaknem megőrült; annyival is inkább, mivel-hogy a szerelmese (egy pacalfőző) nem elégedett meg véle, hanem azonban másfelé is csak eljárt a fabattával, s ugyan emiatt való bódulá-

RECEPT

- Először venni kell a leg-tisztább szerelmbéli gondolkozásból
- Szemmel való kacsongatásból
- Legtüzezebb szerelmből
- Komplement fűből
- Keresztcsókból
- Állvakargatásból
- Szívsóhajtásból
- Kézszel szorongató gyökérből
- Szívszorongatásból
- Másra való tekintetből származott reszketésből
- Gond és fejtörésből
- Orcasimogató fűből
- Ajakszorongató fűből
- Lassú sóhajtásból
- El-se-felejtkezz rólam (azaz: Ne-felejts virágból)
- Orcacsipkedésből
- 6 latot
- 40 fontot
- 1 és 1/2 mérőt
- 9 szekérral
- 8 latot
- 16 mázsát
- 4 darabot
- 40 darabot
- Amennyi egy malomkereket elhajt
- 20 fontot
- 30 mérőt
- 40 marokkal
- Amit szájába egyszer befoghat
- 4 akót
- 3 latot
- Amit három ujjá közé foghat ember.

Mindezeket szerelem sebes tüzenél meg kell szárazítani, s azután egy üvegmoszársban, egy vastörövel apróra törvén, össze kell elegyíteni, azután két részre osztván, egyik részéből por gyanánt minden este 20 késheggyel bé kell venni. A másik részét pedig egy ritka szitán áttaleresztvén, egy nagy széles szájú üvegbe kell tenni, s 9 pint könnyüt (mégpedig amely a szívbéli keserves sóhajtások között csorgott ki a szemből) reája töltvén, megrege kell tenni, s mindaddig keverni, mig valamely ir lesz belőle. Ezt gyenge ruhára kenvén, a szívre kell tenni, 15 óráig venni. A másik részét pedig egy ritka szitán áttaleresztvén, egy nagy széles szájú üvegbe kell tenni, s 9 pint

POSTAKÖNYVEK A SZERELEM ÚTJÁRA INDULÓKNAK (A NÓTELEN ÉLETTŐL A HÁZASSÁGIG)

- Stáció**
A látástól a megtetszésig
A megfészestől az utána való menésig
Az utána való menéstől a lakása tudásáig
A lakása tudásától a köszöntésig
A köszöntéstől a véle való beszélgetésig
A véle való beszélgetéstől az invitálásig
Az invitáltástól a látogatásig
A látogatástól a hozzá való bizásig
A hozzá való bizástól a hízelkedésig
A hízelkedéstől a szeretetig
A szeretettől a kézfogásig
A kézfogástól a kihirdetésig
- Távollét**
Sok ezer haszontalan lépés Amennyire az inas a maga ura után lépeget
Az a leánynek tetszésén szokott állani
Ekkor igen jó vénájának kell lenni
Ez egynehány szíves hízelkedő szökből áll
Ez gyakorta való kecskókolás után esik meg
Csak egy kis kurázszi
- Az anyjának kell afflatározni
Ajándékokat kell adogatni
A szép személynél hamar megcsik
Atyjafiai előtt kell hízelkedni
Ez a paphoz való menetelből áll.

AFORIZMÁK

- Az ember olyan, amilyennek az isten teremtette, csak egy kissé rosszabb. (Cervantes)
- A csalogány a varjak között is csalogány marad, csak elefejt énekelni. (J. I. Kraszewski)
- Magához szólította a szegényeket, és elosztotta közöttük a gazdagokat. (Elias Canetti)

Mihálylaka

Erdei irtáson keletkezett Árpád-kori földbirtok volt Alsó-Józsa és a Szentgyörgyi-erdő keleti részén. A területet, amelynek közelében halogezzer éves rézkori telep halotteget máglyáinak maradványai és urnatöredékei kerültek elő, a középkorban is lakták: az elmúlt években tuskózás közben egy régi temető sírjait bolygatták meg itt a favágók. A temetőt keletről, a Csikóskúti-áldás és a Nagy-part közötti földhát szürkés színű, középkori eredetű edénytöredékek és egy ép malomkövet vetett fel az eke.

Az 1200-as években Mihálylaka valamelyik királyi várhoz, valószínűleg az erdélyi Doboka várához tartozott. 1219-ben ugyanis a szomszédos Macs faluban dobokai várnepek laktak. Macs falut „Myhalloka” földdel és várfölddel V. István király idejében (1270–72) egy Alpra nevű kun főúr kapta adományként, de hűtlensége miatt IV. László elfofozta tőle és Debreceni Kolozsvárral átadta.

A XIV. század elején több évig tartó per kezdődött Mihálylaka megszerzéséért egyfelől a Szentgyörgyi falut birtokló Várdai család, másfelől a Mihálylakával szomszédos Zelemériék és a Macsot birtokló Debreceni család között.

1324-ben Miklós alnádor a váradi káptalannak Mihálylaka birtokra vonatkozó és Zeleméri Mihály fia részére kiadott okmányait érvénytelenítette. Ezzel egy időben elmarasztalta a Várdai Pelbárt ellen indított perben Debreceni Dózsa fiát, Jakabot is.

Néhány hónappal később az egri káptalan jelentette Fülöp nádornak, hogy Várdai Pelbártot Mihálylaka birtokába beiktatta. Az 1325. évi beiktatási ceremónián jelen volt Monostor falu földesura, a Várdaiakkal rokonságban levő Apaj fia István és a szintén rokon Zeleméri János is. Az oklevelekből egyébként arra lehet következtetni, hogy Mihálylaka már korábban is a Várdaiaké volt: az egyik adat szerint ugyanis Várdai Pelbárt „1325-ben Mihálylaka nevű ősi birtokát három évig tartó per útján visszacszerzi.”

A XV. század elején újra fellángolt a per az erdős terület birtoklásáért a Várdaiak és a Zelemériék között. A meg-megújuló birtokháborítások is azt bizonyítják, hogy Mihálylaka végleges elvesztésébe a többi szomszéd sem tudott egykönnyen beletörődni. 1429-ben például Rohodi Simon összeszedett néhány hosszúmacsi jobbgyót, betört velük a Várdai család erdejébe, az erdő fát kivágatta, majd elhordatta.

Mihálylaka végül is a Várdai család tulajdona maradt, és a XV. században beolvadt a mezővárossá fejlődő Szentgyörgy településbe. Csekély számú lakossága is minden bizonnyal odaköltözött. A korabeli oklevelekből egyébként igen sok földrajzi nevet találunk, közülük is kiemelkedik gazdag helynévanyagával az 1415. november 29-én kelt szentgyörgyi-zeleméri határleírás.

A török pusztítás után újratelepülő Józsa-Szentgyörgy első kőszarvas térkép (1794) már összefüggő erdőterületnek ábrázolja a fent bemutatott vidéket. A hajdani gyöngyvirágos tölgyerdőt azonban az elmúlt évtizedek során jórészt kiirtották, napjainkban már csak néhány hektárnyi található belőle az alsó-józsi Csúcs-tól északra. Jó lenne ezt az erdőszt védetté nyilvánítani, megmenteni a későbbi nemzedékek számára.

A Mihálylakai (1981-ig Szondi) utca az alsó-józsi Nagyszentgyörgy nevű településrészt észak-déli irányú utcája, amelyet 1945 után nyitottak meg.

Dr. Lévai Béla

* SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA:

Óvakodjunk a gombamérgezésektől!

Őszi erdei sétánk során többszázféle gombával találkozhatunk, ebből azonban legfeljebb csak 20–25-féle alkalmas emberi fogyasztásra. Az ehető gombák igen értékes tápanyagokat (fehérjéket, szénhidrátokat, zsírokat, olajokat) tartalmaznak, melyek fajoként más és más mennyiségben fordulnak elő. Jelentős a gombák ásványi, vitamin- és zamatanyag-tartalma is. A gomba sejtfalának anyaga a kitin, mely fokozza, javítja a bél-működést.

A gomba fogyasztása változatosságot jelent étrendünkben, kiegészíti, kiegészíti, kiegészíti táplálkozásunkat. Különösen olyan diétában jelentős, mely tiltja az állati fehérjék fogyasztását. A vadon termő gombák között azonban sok mérgező is akad. Gombát ezért csak üzletből vagy ellenőrzött piaci árustól vásároljunk. Az árusított gomba mellett ott kell lennie az engedélynek, dátummal és a gomba nevével. Piacon kívül soha ne vegyen senki gombát!

Ha magunk szedjük, keressük fel a legközelebbi gombaszakértőt, aki megmondja, hogy ehető-e vagy sem! Debrecenben a vásárosokban működik hétköznap 5–11 óráig, vasárnap 6–11 óráig a Piaci Gombavászálló Állomás,

ahol díjtalanul rendelkezésünkre állnak.

A gombák közül legveszélyesebb a gyilkos galóca. Elsősorban azért, mert rendszerint későn vesszük észre a mérgezést. Míg az egyéb gombamérgezési tünetek 15 perc vagy két óra múlva jelentkeznek, gyilkos galóca fogyasztása esetén ez az idő 8–10 óra is elnyúlhat. Ekkor már a mérgező anyagok — melyek a főzés útján sem vesznek el hatásukat — a májat súlyosan károsítják. Fejfájás, hányinger, hányás, görcsös hasmenés, májtáji panaszok a jelei annak, hogy sürgős orvosi beavatkozás szükséges. Sajnos azonban sokszor már ez sem segít!

„Aki tehát gombát akar szedni, annak meg kell ismernie elsősorban a gyilkos galócát, illetve a többi mérges gombát, és az ehető gombafajokat is.

Gyilkos galóca elsősorban lombos erdőkben, tölgyesekben él. Fehér húsú van, mely a kalapbőr alatt zöldessárga. Színe változó (zöld, sárgásbarna). Bocskora igen fejlett, ledőg gallérja néha hiányozhat. Állottan szaga a burgonyára emlékeztet. Lemeze és a lemezekből kihulló spóra mindig fehér. Ha eltörjük, húsa fehér és színt nem változtatja. Leginkább az ehető csiperkegombával téveszthető össze, de ennek soha nincs bocskora, és idősebb korában megsötétedik a lemeze.

Egyébként a gombák megismerésére és megkülönböztetésére kiváló szakkönyvek vannak forgalomban, melyekből jól megtanulható felismerésük. Ugyancsak ajánlható a gombaismerői tanfolyam elvégzése azoknak, akik kedvelik ezt az értékes táplálékot!

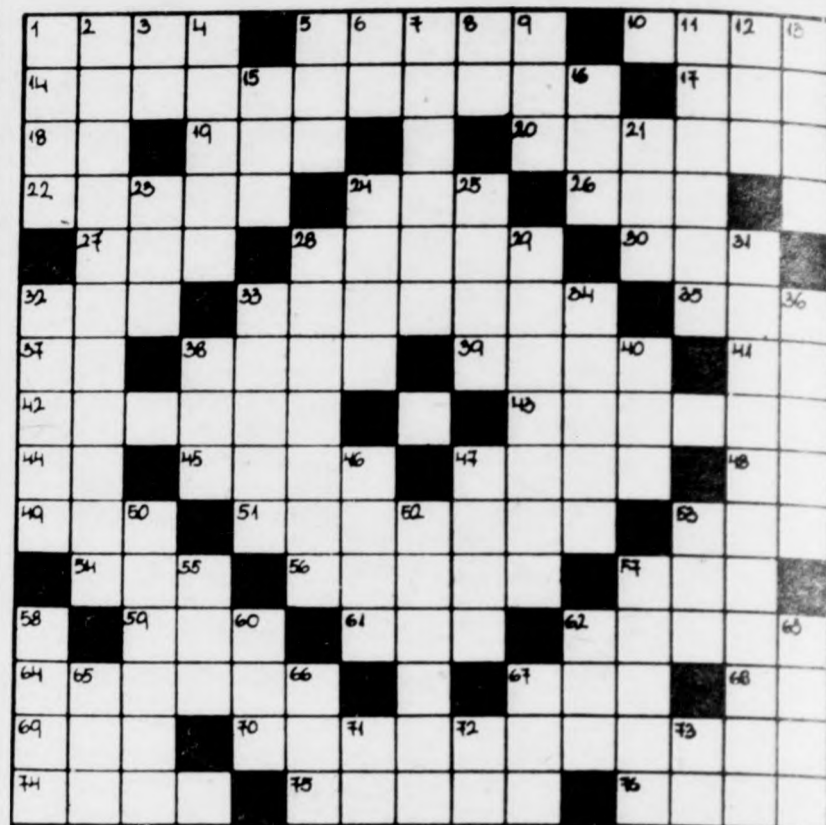
Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy nem bízhatjuk magukat a különféle babonás jelekre sem (pl. ezüstkanál megfeketedése, főzvíz előtése, rovarrágás stb.), mert ezek egyáltalán nem megbízhatók.

Még egy arany szabály: gombás ételt csak frissen fogyasszunk! A természet gomba is — bár nem mérgező — gyorsan romlik, akár csak a belőle készült ételek!

Ujabbán előfordult olyan eset is, hogy a játszótéren, udvaron, kertben a vadon nőtt gombát a játszódó kisgyermek gyanútlanul megkóstolta. Vigyázzunk, mert így is előfordulhat gombamérgezés!

A gombamérgezések azonban körültekintéssel, a fenti szabályok betartásával megelőzhetők, nem kell tehát túlzott óvatosságból mellőzni fogyasztásukat!

KERESZTREJTVÉNY

VIRÁGCSONKOR

Alábbi rejtvényünkben egy szép csokorra való virágot gyűjthet a kedves olvasó.

VIZSZINTES: 1. Korog a gomyra. 5. Tíz méterháza. 10. Nöstény disznó népies szóval. 14. Kerti disznóvénny. 15. Tíz méterháza. 16. Nöstény disznó népies szóval. 17. Előzetes, sárga, vagy piros virágai vannak. 18. Hangtalanul zár! 19. Öreg németül. 20. Fűszeres illatú virág, szirmai sallangos vagy csipkés-fogas szélűek. 22. Csoporké. 24. Statisztikai hivatal nevének rövidítése. 26. Talpon van. 27. Központi égitest. 28. Amerikai bölény. 30. Kézben tart. 32. Nagyön öreg. 33. Kedvelt kerti, hagymás növény, élénk színi virága szagtalan. 25. Gyűrűnk, lovam, nosza! 37. Ötven rőmai számmal. 38. Bécézet László. 39. Profeszterek között levő tér. 40. A mákkal rokon, nagy piros virágú gyomnövény, nemesített fajtája szép kerti virág. 43. Kis számár. 44. Arany franciál. 45. Hab angolul (SCUM). 47. Kővérebbé váló. 48. Kettős mássalhangzó. 49. Anyagi veszteség. 51. Fekete színű, fehér csőrű és homlokú halakkal táplálkozó madár. 53. Katonai vezényszó. 54. Irodában használt káposzta. 56. Itáliában született. 57. Kér, hogy menjen hozzá. 59. A lovak csemegéje. 61. Tanács argóban. 62. Csökkent a felességet. 64. Nyelvtani fogalom. 67. Angol helyeslő. 68. Vés. 69. Várépítő rácsaló vízi állat. 70. Nagyon szép apró, fehér, fűtős virág. 74. Értékesít. 75. Az oxigén elavult neve. 76. Skandináv próza elbeszélés.

FÜGGŐLEGES: 1. Nép a Szovjetunióban. 2. Élénk kék

virágú, fűtős virágzatú növény. 3. A kert belseje! 4. Indián diadalmi jelvény. 5. Robbantószer, a trinitrotoluol rövidítése. 6. Orvos Tamás névbetűi. 7. Húsvéti ajándék a gyerekeknek. 8. N. U. 9. Akadémikus rövidítése. 11. Elszökik. 12. Főnök. 13. Elkerget. 15. ... mars! 16. Névelős A. 21. Tizenegy németül. 23. Község. Aszód szomszédjában. 24. Ezer gramm. 25. Ugrásra való felszólítás. 28. Távozáskor elköszönő. 29. Kora tavasszal virító, fehér, rózsaszín vagy sárga, illatos virág. 31. A tárogatók családjába tartozó sárga vagy piros, hosszú fűtős virág. 32. Európa legkiterjedtebb hegysége. 33. Partdóbs a labdarúgásban. 34. Rajta, indulj! 36. Többnyire illáskék kedvelt kerti virág (nőszírom). 38. ... Palmas, spanyol tartomány. 40. Az ENSZ élmezőnye és mezőgazdasági szervezete. 46. Próza. 47. Magyar, csehszlovák és osztrák autók jele. 50. Kertekben termesztett nagyon illatos, fűtős virág. 52. Francia klasszicista drámaíró (Jean, 1639–99). 53. Kerek szám. 55. Kigyó teszi. 57. Kábítószert. 58. Finom apró pehely. 60. Mint a függőleges 23. számú sor. 62. Tolsztoj személynéve. 63. Az ókori rómaiak felsőruhája. 65. A labdarúgás célja. 66. Gyémántban van! 67. Györfi forma betűk. 71. Hat lábúknak megfelelő régi hosszúság. 72. A magnó része! 73. Rag, a -re párja. H. J.

BEKÜLDENDŐ: a vizsintes 14., 20., 33., 42., 70., valamint a függőleges 2., 29., 31., 36., 50. számú sorok helyes megfejtése.

Beküldési határidő: szeptember 28.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

KNER NYOMDA

Száz éve a Viharsarokban, az ország délkeleti végén, Gyomán alakult meg a magyar könyvművészet jeles műhelye, a Kner Nyomda. A jubileumi ünnepségre szeptember 23-án a Magyar Posta két forint névértékű bélyeg kibocsátásával csatlakozik, amely a nyomda emlékművét, Kozma Lajos alkotását ábrázolja. Az új bélyeget — embléma felhasználásával — Haimann György, az Iparművészeti Főiskola tanára tervezte, és az Állami Nyomda készíti.

A nyomda és kiadóvállalat felvirágoztatása az alapító fia, Kner Imre (1860–1935) nevéhez fűződik. Irányítása alatt művészi értékű irodalmi és ismeretterjesztő munkákat igényes kivitelben hoztak létre, szolgálták a hadi- és közgazdasági, a köznevelési és az iparművészetet. Az Akadémián ülés méltatja a száz esztendő eredményeit, Gyomán emlékművet állítanak fel, könyvekben idézik fel a nyomda legszebb alkotásait.

A bélyeg 1 745 300 fogazott és 5200 vágott példányban jelenik meg.

ASCAT

Ez a betűszó a Bélyegkatalógus-kiadók Nemzetközi Szövetsége francia elnevezésének rövidítése. A földgömböt körülölelő húsz zászló mellett San Marino 300 lírás bélyegén csak ez a betűszó olvasható. A bélyeg ugyanis a szövetség öt éves jubileumát köszönti. A zászlók, köztük a magyar lobogó jelzi, hogy a szervezetben melyik államnak vannak tagjai. A szövetség San Marinóban alakult meg, a jubileumi közgyűlésre is ott kerül sor. A konferencián a Magyar Filatélia Vállalat eredményesen képviselte magát. 1983 tavaszán a szakma (a kereskedők, valamint a katalógusküldők) vezető testületei, érdekképviselői Budapesten tartják kongresszusukat, amelynek során széles körű kereskedelmi tárgyalásokra is alkalom nyílik.

ÚJDONSÁGOK

Belgiumban minden esztendőben „kulturális” sorozatot adnak ki. Az idén négy bélyegen Boon, Goes, Ghelderode és Paulus festményeiben gyönyörködhetünk.

Dánia a humor művésze, Robert Storm Petersenre (1882–1949) emlékezik. A száz éve született mester írásai, rajzai egyaránt vidám mosolyt keltettek. Bélyegpár az általa rajzolt jellegzetes, bohókás figurákat állítja előnk.

A Ciprusi Török Közöség bélyeggel is csábítja a turistákat. A 10 lt névértékű címet szerint az ottani tenger a szelovások paradicsoma. A további értékek különleges várak romjainak és az elsüllyedt hajók múzeumának megtekintésére hívnak.

NYUGDÍJASOKNAK

Az élet természetes állapota

többet tud foglalkozni magával, fokozódnak bizonyos betegségek előfordulási arányai. De az „ép testben ép lélek” szólas nagyon igaz ebben a korban is. A rendszeres mozgás (nem túlfeszített), az elhízás elleni védekezés, az orvos által rendelt és csak szükséges mennyiségű gyógyszerek pontos szedése elősegíti az aktív állapotban maradáshoz. De a mondanias megfordítva is igaz, s ez a legfontosabb: ép lélek mellett tovább marad ép a test.

A mindennapos munka, az ésszerű tevékenység, a kedvelt végzett alkotás — legyen az az élet bármely területén — a legfontosabb tényezője, lelki irányítója életünknek. Érthető, hogy a nyugdíjazás után ez az életet elem megszűnik, s jön a természetes (?) reakció: a feleslegességérzés. Ez ellen kell megküzdenni, s ez minden idős ember egyéni gondja, de társadalmi gond is. Társadalmunknak szüksége van a már nyugdíjasok aktív

munkájára. Ezt mindenképpen ragadjuk meg, éljünk a lehetőséggel. Csökkentett tempóban, kisebb teljesítésterületen, de maradjunk az élet vérkeringésében.

Néhanem, ha nem tudunk aludni csak négy-öt órát. Az idősebb szervezetnek kevesebb alvásra van szüksége, ez nem betegség, tudományos tény. Ne szedjünk marokszámra altatókat, hanem az álmatlan órákat próbáljuk értelmes tevékenységre fordítani. Olvassuk az oly régen tervezett, de időhiány miatt soha el nem olvasott könyveket, merjünk utazni, üdülni menni, és szellemünket tartuk frissen, mert ez a test frissességét is megadja.

A tudomány már bizonyította, hogy az ép lelkű és testű idős emberben semmi nem olyan komoly elváltozás nem észlelhető, mely alapvetően az öregkori hanyatlásból származna. Ha emberek életsorsát figyeljük, s idős kori lelki állapotát

nek a borús oldalát látja, percenként ellenőrizi pulzusát, napi fő programja gyógyszereinek pontos beszedése, beszűkül, néha tehernek érzi az életet. S hi megvizsgáljuk, hogy miért van ez így, kiderül, hogy nem az öregségtől. Ez a két ember negyven évvel ezelőtt is ilyen különbségeket mutatott lényegében, csak fiatalabbak lévén, a mindennapi pergésében ezek a személyiségjegyek nem jöttek annyira a felszínre.

Elmondhatjuk tehát, hogy az idős korban jelentkező személyiségjegyek fiatal kori sajátosságok — az évek múlásával legfeljebb lassan kiéleződnek.

Az öregség tehát nem betegség. Természetes állapota az életnek, ha bizonyos betegségek előfordulása valamivel gyakoribb is. Testi erőnlétünket rendszeres programokkal, szerves, tervei vannak, észbe sem jutnak Arany János szavai: „... az öreg csak tövis az ágon, látja, hogy ő nem kell ezen a világon”. Pedig ha többet „hajítja magát”, ő is füllad kicsit, ugyanúgy, mint a 12 évvel fiatalabb szomszédja. Ő viszont egész nap benn ül a szobában, aggályos, bárhova képtelen elmenni, minden-

Dr. Z. T.

55 115

ele

Ismét divat a m... kinek? Akik... hordták? Ma már... korosztály számára... dik, rövidül a szol... hosszabbodik a... karcú, vékony de... nyoknak valóban... vatos a pulóverru...

Hozzávalók: (mb... dkg sárga Rave... az eleje himzéséhe... piros, zöld, fekete... fonal, 2,5-es, 3-... 2,5-es körkötőt, r...

Kötésminták
Patentminta: 1.
ma, 1 fordított, 2.
további sor: sima... dítottra fordított s... tünk.

Alapminta: a mu... oldalán sima, a b... fordított szemek... Szempróba: 30 sze... = 10 cm.

Munkamenet
Hátá és eleje: a... alsó szélén, 2,5-es... 142 szemre kezdjü...

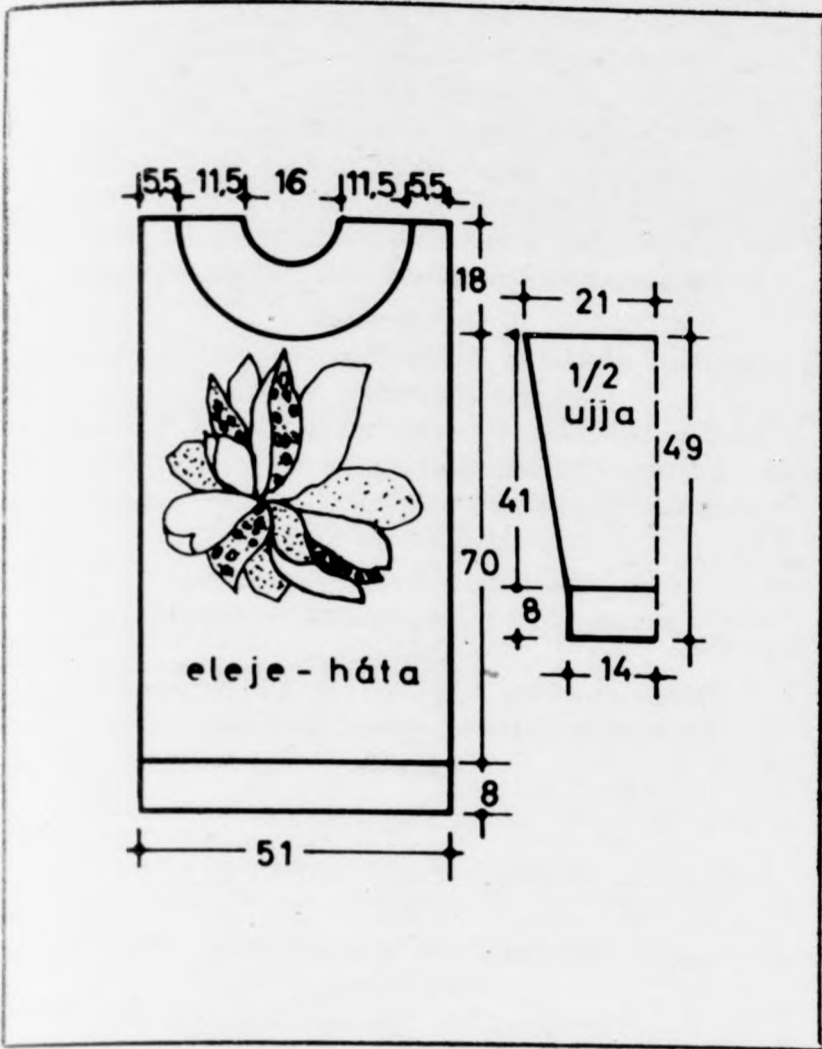
A fürdőszobai p... hez jól illő és ere... láncc helyett.

Ehhez megfelel... használhatunk. A... öblítőtartály karj... három kulcs- vag... ahol kisgyerekek... könnyen elérhető.

A lezuhó szíját... het lyukasztani, v... rágozat, mértani

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

Pulóverruha

Ismét divat a mini! — de kinek? Akik annak idején hordták? Ma már más, új korosztály számára formálódik, rövidül a szoknya, vagy hosszabbodik a pulóver. A karcsú, vékony derekú kislányoknak valóban sikkes, divatos a pulóverruha!

Hozzávalók: (mb. 90 cm) 60 dkg sárga Ravenna fonal az eleje hímzéséhez 5—5 dkg piros, zöld, fekete Kalocsa fonal, 2,5-es, 3-as kötőtű, 2,5-es körkötőtű, merkelőtű.

Kötésminták
 Patentminta: 1. sor: 1 sima, 1 fordított, 2. és minden további sor: simára sima, fordítottra fordított szemet kötünk.

Alapminta: a munka jobb oldalán sima, a bal oldalon fordított szemetek kötünk. Szempróba: 30 szem×40 sor = 10 cm.

Munkamenet
Háta és eleje: a munkát az alsó szélén, 2,5-es kötőtűvel 142 szemre kezdjük, patent-

behaladó patentminta sorokkal 8 sor kötünk. A következő sor: 4 szemet az alapszemenek megfelelően lekötünk, 2 szemet simán összekötünk (42 szemet fogyasztottunk). A munkát 2 sima, 2 fordított váltakozásával, körbehaladó sorokkal folytatjuk. 9 cm-t kötünk. A következő sor: 1 szemet az alapszemenek megfelelően lekötünk, 2 szemet fordítottan összekötünk (72 szemet fogyasztottunk). A munkát 1 sima, 1 fordított váltakozásával körbehaladó sorokkal folytatjuk, 8 sor kötünk, majd a szemeket az alapszemenek megfelelően, szorosan (nyakbőség) lefogasztjuk.

Ujja: 2,5-es kötőtűvel, 68 szemre kezdjük, patentminta, 8 cm magas kezdőrész kötünk, a munkát alapminta, 3-as kötőtűvel folytat-

Kozmetika az éléskamrából

Szinte minden háztartásban jó néhány igen hatásos „kozmetikum” található a hűtőszekrényben, a kamrapolcon.

A spenótpakolástól üde és sima lesz a bőr. Fél kilogramm spenót (szükség esetén mirellettel is helyettesíthető) összevágunk, és egy liter forró tejjel leöntjük. Kicsit állni hagyjuk. Leszűrjük, majd a megpuhult spenótleveleket kinyomjuk, gézen vagy vékony textílián szétterítjük, s óvatosan arcunkra, nyakunkra helyezzük. Fél óra után a gézt eltávolítjuk, arcunkat megmossuk.

Kiváló bőrtápláló a **tojáspakolás**. Egy tojás sárgáját pár csepp olajjal és citrommal elkeverünk, s vastag ecsettel arcunkra kenjük. Feltétlenül várjuk meg, amíg a pakolás megszárad, utána bő langyos vízzel mossuk le.

Esti programok előtt **élesztőpakolást** javasolunk. Három dekagramm élesztőt morzsoljunk szét, és keverjük össze egy tojás sárgájával, s ha még darabos marad, néhány csepp tejjel. A masszát ecsettel vagy az ujjunkkal kenjük arcunkra, nyakunkra, dekoltázsunkra. Várjuk meg, míg megszárad, s langyos, bő vízzel mossuk le. Ha arcbőrünk fáradt, száraz, célszerű alkalmazni az „élesztőradírt”. A szétmorzolt élesztőt ezúttal joghurtal keverjük össze, és vigyük fel arcunkra. A száradás után lemosás helyett, tiszta gezzel vagy szivacsos dörzsöljük le arcunkról. Bőrünk friss, fiatal lesz.

Sokan panaszkodnak, hogy fáradtság, vagy rossz alvás után szemük alatt „táskák” képződnek. Eltűntethetők, ha szemünk alá nyers burgonyaszeleteket helyezünk, és egy negyed órát csukott szemmel pihenünk.

Kiváló frissítő hatású, ha nyers uborka- vagy paradicsomszeleteket helyezünk bőrünkre, és fekvé pihenünk tíz-húsz percet. Gyors pakolás készíthető őszibarackból is. A gyümölcsöt meghámozzuk, kimagozzuk, húsát átpasszírozzuk és őszszekeverjük, és húsz perc után lemossuk.

Húsok mellé izletes köret a tojásos burgonyapüré. A burgonyát meghámozzuk, megfőzzük, összetörjük, és elkeverjük zsírral, tojássárgájával, esetleg egy kis tejföllel. Még mielőtt megszönnánk, „lopjunk” el belőle egy tegelynyi adagot. Arca kenve, félórás pihenés után frissítő, üdítő hatású. Előnye: télen-nyáron alkalmazható.

Ínyenceknek

KÓKUSZOS HAMBURGER

Hozzávalók (4 személynek): 40 dkg darált marhahús, 2 szeletet pirított kenyér, 1 tojás, só, bors, 1 kávéskanál hagymapor, 1 gerezd fokhagyma, 5 dkg kókuszreszelék, 2 evőkanál olaj, 2 körte, 1 görögdiinnye, 12 dkg kimagozott cseresznye (kompót is lehet).

A darált húst a beáztatott pirítottkenyérrel, tojással, fűszerekkel összekeverjük. A húsmasszát 4 részre osztjuk, és lapos, kerek pogácsákat formázunk belőle. Kókuszreszelékbe forgatjuk. Serpenyőben olajat forrósítunk, és a hús pogácsákat mindkét oldalán az olajban megsütjük. A megsült hús pogácsákat kivesszük a serpenyőből. A körteket meghámozzuk, kimagozzuk, négy részre daraboljuk. A görögdiinnyét félbevágjuk, magjait eltávolítjuk, és húsát kockára vágjuk. Az olajban rövid ideig megforgatjuk a körtét és a görögdiinnyedarabokat, és a hús mellé tálaljuk. Cseresznyét is adunk mellé.

A töltelékhez: 15 dkg sárgarépa, 1 szál póréhagyma (10 dkg) fél evőkanál méz, bors, fél evőkanál zsemlemorzs, fél evőkanál olaj, 1 dl víz, fél evőkanál liszt, 2 dkg tejszín.

A darált húshoz való fűszereket sima masszává keverjük. A sárgarépát és a hagymát megtisztítjuk, a sárgarépát hosszában négyfelé vágjuk, a póréhagymát egészben hagyjuk. Egy falapot kisé megvizetünk és alufóliát teszünk rá. Kissé megszóroszuk, a darált húst ráteszük, és nyolcszögletűre kinyújtjuk. A zöldségeket a húsmassza középebe tesszük, és a húst összehajtogatjuk. Széleit jól összenyomjuk. A húst kivülről mézzel megkenjük, borssal megszóroszuk, és zsemlemorzsát szórunk rá. Tepsibe tesszük (melyet olajjal bekenünk), vizet öntünk rá, és előmelegített sütőben megsütjük. (kb. 1 óra hosszat). Felöntjük vízzel, liszttel és tejfellel behabbarjuk. Hozzá sós vízben főtt burgonyát teszünk kóritésnek.

BOLGÁR RAGU PADLIZSÁNBÓL

Hozzávalók (4 személynek): 2 db padlizsán, 1 paprika, 6 db paradicsom, 2 fej hagyma, 2 gerezd fokhagyma, bazsalikom, só, bors, 2 evőkanál olaj, 1 evőkanál reszelt sajt, 8 dkg juhsajt.

A padlizsánt megmossuk, meghámozzuk, és 1 cm széles szeletekre vágjuk. A paprikát csíkokra vágjuk, a paradicsom bört lehúzzuk, és 4 részre vágjuk. A meghámozott hagymát, fokhagymát, bazsalikomot apróra vágjuk. A zöldségeket tűzálló tábla tesszük, sózzuk, borsozzuk, és olajjal leöntjük. Előmelegített sütőben 45 percig sütjük. Félórás sütés után sajttal és őszmorzsolts juhsajttal megszóroszuk.

SZICILIAI EGYTÁLETEL

Hozzávalók (4 személynek): 7 dkg szalonna, 5 dkg hagyma, 35 dkg darált marhahús, 1/4 kg zeller gumó, 40 dkg paradicsom, só, bors, ételízesítő, 25 dkg főtt nudli, 10 dkg reszelt sajt, 4 tojás.

A szalonnát darabokra vágjuk és kiolvastjuk, majd a hagymát és a darált húst a szalonnazsírból megsütjük. A zellert feldaraboljuk, a paradicsomot is felszeleteljük és hozzáteszük. Fűszerezük. Esetleg kevés vizet teszünk hozzá. Lassú tűznél kb. másfél órát pároljuk. Leszűrjük és a nudlival, a reszelt sajttal elkevert tojásokkal tűzálló tábla tesszük. Előmelegített sütőben tesszük, és kb. 50 percig sütjük.

UBORKAKÖRÍTÉS (4 személynek)

2 darab uborkát hosszában félbevágunk, magját kiszedjük és feldaraboljuk. Egy hagymát feldarabolunk, és az uborkadarabokkal együtt 5 dkg zsiradékban fedő alatt megpároljuk (kb. 15 percig). Sózzuk és 4 evőkanál tejfellel leöntve tálaljuk.

ZÜLDSEGES DARÁLT HÚS MÉZZEL

Hozzávalók (4 személynek): fél kg darált sertéshús, fél tojás, 1 evőkanál reszelt retek, só, bors, 1 kávéskanál majoránna.

SERTÉSSÜLT KRÉMSAJTAL

Hozzávalók (4 személynek): 4 karajszület, 2 kávéskanál olaj, 4 dkg vaj, só, bors, 2 doboz krémsajt (6—8 dkg), 4 tojás, paprika.

A karajszületeket borssal és olajjal bekenjük, és sütés előtt 1 órát pihentetjük. Teflonedényben minden zsiradék nélkül mindkét oldalát 1-1 percig sütjük, majd a vajat beletesszük, és további 5-6 percig sütjük, közepes lángon, amíg egészen megsül. Sózzuk. A krémsajtot törött borssal elkeverjük, és a húsrá kenjük, és meleg helyre tesszük. A hús zsiradékában 4 túrkortójást sütünk, és tála-láskor a hússzeletekre tesz-szük, paprikával megszóroszuk.

CS. NAGY ISTVÁN:

A makacs pléhszámár

Találatra durrano, zuhantában csattanó pléhszorkány, pléhdísznö — céllövőide mégis jó!

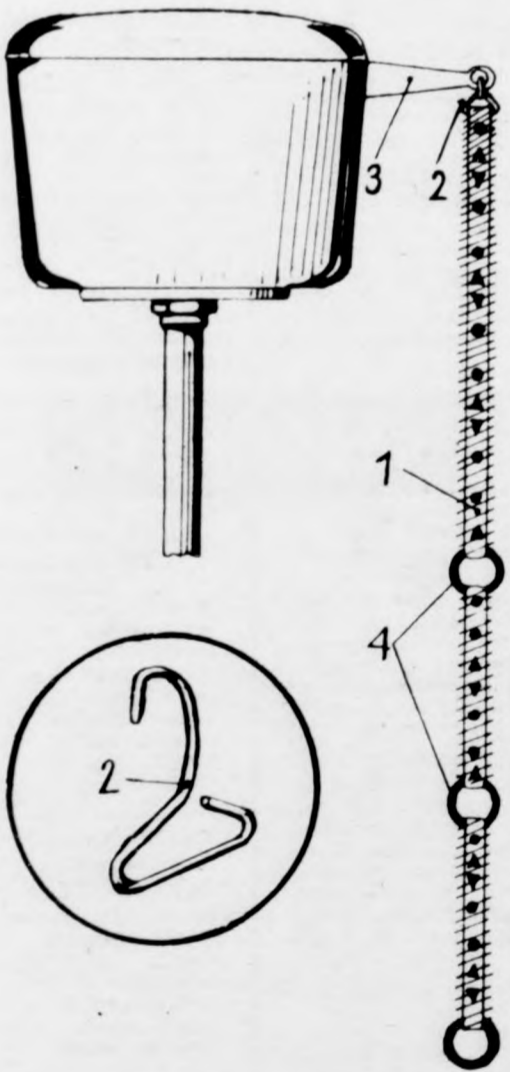
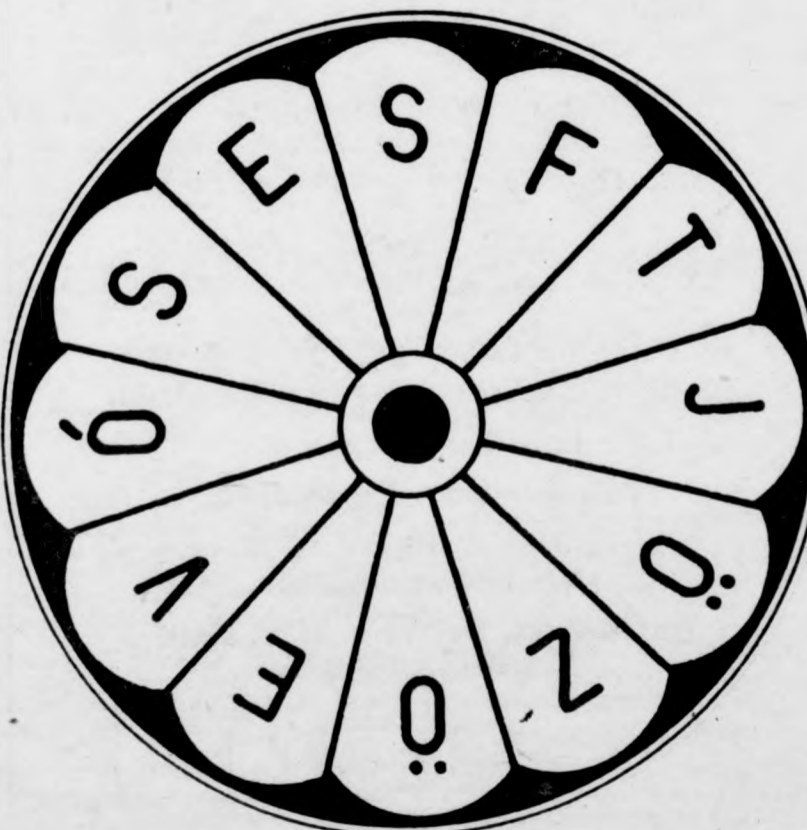
Egy karajcár a lövés, harminchárom céllövész tolong, tüzel mindahány, s a pléhszámár fittyet hány.

Int a vadász, fölvész, neki elég egy lövés, pléhszorkány, pléhdísznö — céllövőide mégis jó!

Talál, de a cél-számár nem zuhan le, nem számár tolong, tüzel mindahány, zuhantában durranni, pottyantában csattanni.

BETŪVIRÁG

Ha az ábra betűit megfelelő sorrendbe rakjátok, egy magyar író, költő, politikus (1813—1871) nevét kapjátok megfejtésül.

LÁNC HELYETT

A fürdőszobai polc és az egyéb berendezési tárgyak színéhez jól illő és eredeti vételehűzöt készíthetünk az elszakadt lánc helyett.

Ehhez megfelelő színű műbőr vagy műanyag szíjat (1) használhatunk. Acélhuzalból horgot hajlítunk (2) és azt az oblitortartály karjához (3) erősítjük. A szíj alsó részére két-három kulcs- vagy színes műanyag karikát varrunk, így — ahol kisgyerekek vannak — a szíj meg is hosszabbítható, könnyen elérhető.

A lehúzó szíjat tetszés szerint, mintázott formával ki lehet lyukasztani, vagy pedig elütő színű műbőrből színes virágokat, mértani formákat lehet ráragasztani. (B. K.)

virágzatú nő-
 ért belseje! 4.
 imi jelvény. 5.
 a trinitrotuol
 Orvos Tamás
 Hűsvéti ajándék
 k. 8. N. U. 9.
 rövidítése. 11.
 Főnök. 13. El-
 mars! 16.
 Tizenegy né-
 Község Aszód
 ban. 24. Ezer
 grásra való el-
 Távozáskor fel-
 Kora tavasszal
 rózsaszín vagy
 virág. 31. A tá-
 djába tartozó
 piros, hosszú
 2. Európa leg-
 hegysége. 33.
 labdarúgásban.
 ulj! 36. Több-
 kedvelt kerti
 rom). 38. ...
 nyol tartomány.
 élelmzési és
 szervezete. 46.
 agyar, csehszlo-
 autók jele. 50.
 természetett na-
 fűrtös virág.
 lasszicista drá-
 1839—99). 53.
 55. Kigyó teszi.
 r. 58. Finom
 60. Mint a fűg-
 ámú sor. 62.
 élyneve. 63. Az
 ak felsőruhája.
 ágás célja. 66.
 van! 67. Egy-
 71. Hat lábú
 i hossz mérték.
 része! 73. Rag.
 H. J.

DÓ: a víz-
 0, 33, 42, 70,
 gőleges 2, 29,
 ámú sorok he-
 e.

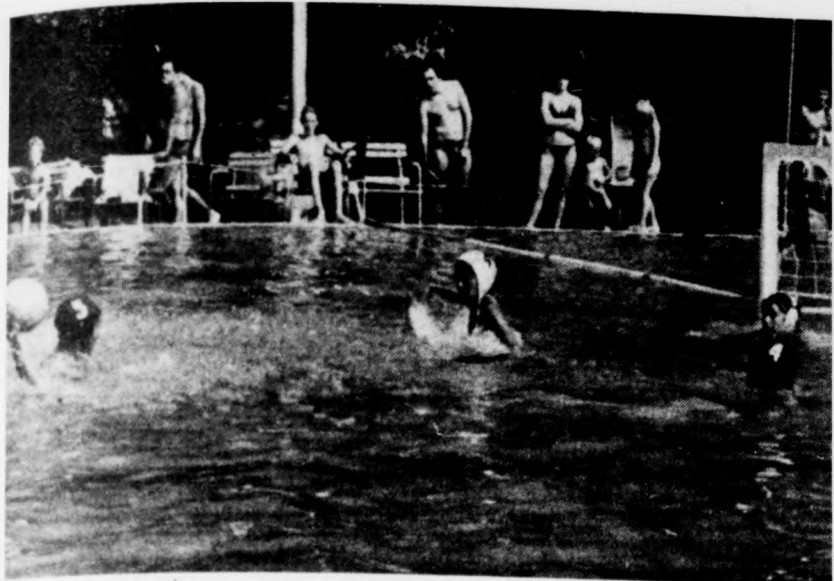
határidő: szep-

oldalát látja,
 lenörzi pulzu-
 5 programja
 pontos be-
 kült, néha te-
 életet. S ha
 hogy miért
 siderül, hogy
 gtól. Ez a két
 n évvel ez-
 különbségeket
 végében, csak
 lévén, a min-
 gésében ezek a
 yek nem jöt-
 felszínre.

k tehát, hogy
 an jelente-
 egyek fiatal-
 ok — az évek
 feljebb lassan

ehát nem be-
 zetes állapota
 bizonyos be-
 rdelása vala-
 b is. Testi
 rendszeres
 os étrenddel,
 ebből gyógy-
 zunk minél
 ni. És marad-
 munkában,
 aladban, de
 csen teret en-
 lok ambició-
 válnak kon-
 de csendben

Dr. Z. T.

A felvétel az úttörő-vízilabdázók hétvégi bajnokságán készült (Fotó: Gál Ferenc)

VÍZILABDA MNK

Az elmúlt héten a Debreceni Dózsa vízilabdacsapata 12:8 (2-0, 5-1, 1-3, 4-4) arányú vereséget szenvedett a Ceglédi VSE-től az MNK-ban. A debreceniek góljait dobta: Lakó 5, Nagy 1, Rea 1, Honti 1. A debreceni csapat ma, szombaton Kecskeméten játszik MNK-mérkőzést a KSC ellen.

Debrecenben a nagyerdei uszodában hat csapat részvételével tartották meg az úttörő-vízilabdázók területi bajnokságát, melynek mérkőzéseit két nap alatt bonyolították le. Első helyen a SZEOL AK csapata végzett. A debreceni pólóspalánták az ötödik helyet szerezték meg.

Az elég mostoha és rendezetlen körülmények között edző debreceni úttörő-vízilabdázók továbbra is várják a sportáguk iránt érdeklődő 1970-73. között született gyerekek jelentkezését.

FÉRFI KÉZILABDA NB I

Veszprémi Építők-D. Dózsa 27-22 (14-6)

Veszprém, 1200 néző, vezető: Baumann, Becsi.

D. Dózsa: Medgyessy - Horváth I., BOGARDI 4, Molnár 5/4, Péter 1/1 Kaskó 1, Menyhért 3. **Cserék:** Biró (kapus), KORDÁS 6/1, Györffy 1.

Az ellenfél legtöbb gólját Horváth 7 és Gyurka 7/1 dobta.

Kiállítás: 12 perc a D. Dózsnál, illetve 8 perc.

Hétméterek: 7/6, illetve 1/1.

Az első félidőben a hazai pálya előnyét élvező veszprémi lerohantak ellenfelüket, s biztos, nyolcgólos előnyre tettek szert. A második játékrészen nemcsak a hazaiak fáradtak el, hanem a debreceniek is összedűltek magukat. A fellángolás azonban már csak az eredmény szépitésére volt elegendő. Hiába volt bizakodó a hangulat a mérkőzés előtt, a D. Dózsa nem tudta megismételni szerdai bravúrját.

NŐI KÉZILABDA NB I

9 nap - 5 meccs - 12 játékos

Mától ismét nagyüzem lesz a női kézilabda NB I-ben. Kilen napra a vidéki csapatok is felköltöznek Budapestre, ugyanis 30 mérkőzésre a Budapesti Sportcsarnokban kerül sor. A DMVSC kézilabdázói ma 13.15-től a jelenlegi második helyezett Bakony Vegyész ellen, majd hétfőn 17.15-kor az ötödik helyen álló Tatabánya, három nappal később délután 4 órakor a győriek ellen lépnek pályára, pontosan 24 órával később pedig az ellen a Békéscsaba ellen mérkőznek, amelyik a csarnokavatón több góllal bizonyult jobbnak. Majd végül 26-án

12.45-től a Dunaújváros-DMVSC találkozik következőkkel. A DMVSC lányai nem a legjobb előjelekkel vágnak a bajnokság hajrájának, mivel sok a sérültjük. Bár már a labadozók is beszélték a végzős küzdelmekbe, nem lehet előre tudni, hogy fogják bírni a lányok a nagy megterhelést. Komáromi Ákos edző szerint mind az öt mérkőzés háromesélyes, csupán a pillanatnyi formától és idegállapottól függ a meccsek végeredménye. Tavasszal az említett öt csapat ellen öt pontot szerzett a DMVSC, s ha most meg tudná ismételni ezt a teljesítményét, az már jóknak lenne mondható.

Kispesten

Honvéd-DMVSC

A labdarúgó NB I negyedik fordulójában a DMVSC együttese ma 16 órától Budapestre látogat. Ellenfele a Honvéd csapata lesz. A Honvéd három forduló után a DMVSC-hez hasonlóan 4 ponttal rendelkezik. A kispesti mérkőzésnek a Honvéd az esélyese, különösen azért, mert a DMVSC csapatából többen is sérültek.

Kovács Ferenc vezető edző elmondta, hogy Kiss és Szűcs J. után nem számíthat Sallaira sem, sőt a támadósról is tartalékosan lép pályára, mivel Farkas Achilles-inbántalmái miatt nem vállalja a játékot. Kérdéses Kerekes játéka is, akinek a térde fájt, így a mai mérkőzésre alig van választási lehetősége a vezető edzőnek. Gond az is, hogy Selyem az ifjúsági válogatottal hosszú ideig távol volt, és a hírek szerint a jövő héten megint nem edzhet játéktársáival.

UTÁNPÓTLÁS

A területi ifjúsági és az országos serdülő labdarúgó-bajnokságban folytatták a küzdelmeket.

Területi ifjúsági: Hajdúszoboszlói Bocskai 0-2 (0-1), Csenger-Balmazújváros 1-8 (1-4), Kisvárdai Jászakisér 1-6 (1-2), Rakamaz-Mátészalka 1-1 (0-0), Debreceni MVSC II.-Nyíregyházi VSSC II. 0-1 (0-1),

területi ifjúsági és az országos serdülő labdarúgó-bajnokságban folytatták a küzdelmeket.

Országos serdülő: Csenger-Balmazújváros 2-2 (2-2), Hajdúszoboszlói Hajdúszoboszlói Bocskai 1-2 (1-0), Kisvárdai Jászakisér 5-1 (2-0), DMVSC-NYVSSC 1-2 (0-2), D. Kinizsi-Tiszavasvári 8-0 (5-0), Rakamaz-Mátészalka 1-2 (1-1).

Mától atlétikában és röplabdában

Nemzetközi viadal

Litvánok, románok, vietnamiak indulnak a hét végi Kelet Kupa atlétikai versenyen - mondta Kiss Tibor, a DMVSC elnökhelyettese péntek délelőtt.

Várjuk meg, hogy az osztrákok is megérkezzenek. A külföldiek közül a litvánok erős csapattal érkeztek. Az előzetes nevezések alapján (már több mint 700 érkezett) sok ismert név itt lesz a hazai élgárdából - többen Európa-bajnokságot megjárt válogatott versenyzők. A vasutasegyesületek biztos, hogy legjobbjakkal érkeznek, hiszen a viadal egyben a magyar vasutasbajnokság.

A szombati program: 15.00: kalapácsvetés, 16.00: 110 férfi gát előfutamonok, férfi súly, magas, női diszkosz, távol, 16.30: női 100 gát előfutamonok, 16.45: női 100 előfutamonok, 17.00: férfi 100 előfutamonok, férfi gerely, távol, 17.20: 100 női gát, 17.40: 100 férfi gát, 17.50: női 100, 17.55: férfi 100, 18.00: 3000 akadály, 18.20: 1500

KOSÁRLABDA

Megkezdődött az 1982/83-as NB II-es kosárlabda-bajnokság, melyben a DUSE férfi-csapata az első fordulóban 69-67 arányú győzelmet aratott idegenben a Karcag együttese ellen. A mérkőzés nagy részében ifi játékosokat szerepeltető debreceniek kezdő ötöse a következők voltak: Takács E., Szűcs Z., Szaniszló D., Józsa M. és Bak F. Leg-

jobb dobók: Bak 16, Boros G. 15, Józsa 12.

A kosárlabda NB II-ben a férfiak második fordulójára szeptember 25-én kerül sor, amikor a DUSE csapata Egerben vendégszerepel. Ekkor kezdik meg a nők is NB II-es csoportjukat, és ugyancsak az Egri TKF ellen lépnek pályára idegenben.

Szeptember 18., szombat

Asztalitenisz
Etelmiszeripari tornaterem, 14: Serdülő leány és fiú tizek bajnoksága.

Atlétika
DMVSC nagyerdei sporttelepe, 15: Országos vasutasbajnokság és Kelet Kupa nemzetközi viadal. Első versenynap.

Kézilabda
Közúti pálya, 16: D. Közútiptétk-Szentes (női NB I. B. Fekete, Valkovszki). - MEDICOR-pálya, 13.30: D. MEDICOR-Testvériség (női NB II. Ambrus II., Cserháti). - 15: D. MEDICOR-Borsodi Bányász (férfi NB II. Balogh, Dinnye).

Videken: Földes-D. Universitása (17. férfi megyei A.), Hajdúdorog-Derecske (17. férfi megyei B., Nagy M., Kiss A.), Hajdú Vasas-Hajdúszoboszlói Bocskai (17. női megyei, Tiba, Mezőteleki). Püspökladányi Zöld Mező-Földes (17.15. női megyei, Nádasdy, Széchy).

Labdarúgás
Egyetemi sporttelep, 15: D. Universitas-Hajdú Vasas (Tiba). Területi bajnoki mérkőzés. **Videken.** Területi bajnokság (19: Hajdúszoboszlói Bocskai-Jászakisér (Szakács). - Debreceni Járás (16: Józsa-Egyek, Hajdúszoboszlói Bocskai, Tiszecskés-Hajdúbagos, Sáránd-Monostorpályi). - Püspökladányi Járás (16: Báránd-Szerep).

Röplabda
DMVSC sportcsarnoka (Oláh G. u.), 9: Szombathely-DMVSC

Doan Kim Phach, az atlétaedző

Nguyen Ngoc Giao, az atlétaedző

Sportolók Vietnamból

Nálunk az egész országban harminc atlétaedző működik. Háború volt még a közelmúltban is, hiányoznak a feltételek.

A mondatok mellbe vágunk. Persze hogy sokat halottunk Vietnam népének történelméről, mégis most a válogatott edzőjének szavai hirtelen figyelemre méltóak: egész másokat kell képezni, mint egy atlétaedzőtől általában.

Doan Kim Phach ül velem szemben, és magyaráz azon a különös ritmusú ismeretlen nyelven, melyen egyetlen szót sem értek. De itt van vele Nguyen Ngoc Giao, Vietnam magyar nagykövetségének kulturális attaséja. Szépen beszél magyarul, s csak a tolmács szerepét tölti be, de ki is egészíti a sportember tömör válaszait.

Tőle tudom meg, hogy az atlétikán kívül - szintén OTSH-kapcsolatok révén asztalitenisz, úszók, sportlövők és teniszek is érkeztek Magyarországra.

Mit lehet itt nálunk tanulni? - "Kérdezem az edzőt. - Még csak most érkezünk. De biztosan vagyunk abban, hogy nagyon sokat. Magyarország szép eredményeket ért el a sportban. Mi csak a kezdet kezdetén tartunk. Tavaly már jártak itt vietnami pingpongosok, és tudom, nem töltötték feleslegesen az idejüket.

Hány atlétával érkeztek? - Mindössze kettővel. Tőlük várunk jó eredményt az ázsiai játékokon.

A két atléta: Trinh Thi Be (női 1500-as) és Duono Duc Thuy (hármasszoros) itt Debrecenben a DMVSC műanyag borítású pályáján tartja edzéseit.

Sok segítséget kapunk - tolmácsolja az attasé az edző szavait. - Már akkor örültünk, amikor megtudtuk, hogy egy hónapig Magyarországon készülhetünk a versenyre. (Előtte egy hónapot az NDK-ban, utána egy hónapot a Szovjetunióban). A magyarok nagyon családiasan fogadtak bennünket, itt Debrecenben is. Bármint kéreznék, vendéglátóink szívesen teljesítik. Futónk például kitűnő partnert (Szilágyi Pi-

roska) kapott az erdei tréningekhez.

A két atléta napi két edzéssel szorgalmasan készül. Az ázsiai játékokat november közepétől rendezik Új-Delhiben. Erre a küzdelem-sorozatára négyvenkét, az olimpiák közötti páros években kerül sor. Körülbelül ugyanazokban a sportágakban vannak versenyek, mint az olimpián. Kivétel például a pingpong, bár a tervek szerint előbb-több az is olimpiai sportág lesz.

Bekapcsolódtunk már az Ifjúsági Barátság Verseny küzdelmeibe is, labdarúgók már kétszer elindultak az IBV-n. Nálunk ugyanis szintén a labdarúgás az egyik legnépszerűbb sportág. De népszerű Vietnamban a pingpong, a röplabda és az úszás mellett az atlétika is. Igaz, csak 150 élsportoló, azaz "mester" van nálunk, de a sportiskolákban fontos tantárgy az atlétika.

Oktatják a testnevelést felső fokozaton?

1962 óta van testnevelési főiskola Hanoi-ban. Előtte a Szovjetunióban és az NDK-ban tanultak edzőink, tanáraink.

Mely sportágban értek már el szép eredményeket? - Sportlövészetben. Atlétikán tanulni jötték ide, hiszen Trinh Thi Be 4:38,6-t tud 1500-on, Duono Duc Thuy pedig 14,90-et hármasszorosban.

Hány esztendősek? - A futónk, aki egyébként a belügyminisztériumban dolgozik 25, a fiú 20 éves, és még tanul.

Látjuk őket debreceni versenyen? - Meghívást kaptunk a szeptember 18-19-i nemzetközi összecsapásra. Örömmel fogadtuk el.

A két ázsiai atléta szereplése bizonyára kellemes színteljesíti a DMVSC nemzetközi versenyének. Bár győzelmi esélyeik nemigen lesznek, azt hiszem, a közönség is szurkolni fog nekik. Egy olyan ország ifjú sportolójának, ahol a háború még a közelmúltban is beavatkozott az emberek életébe. Ahol sportolni, versenyezni oly sokáig nem lehetett.

D. A.

SÚLYEMELÉS

Kiss Zoltán megyei csúcsai

A Debreceni Sportiskola és a D. Honvéd rendezésében került lebonyolításra az országos minősítő és felmért területi verseny. A viadalon 13 egyesület közel 150 versenyzője lépett dobogóra. Főleg az utánpótlás korosztály szerepelt jól. Tizen aranyjelvényes, 15-en ezüstjelvényes és 20-an bronzjelvényes minősítést szereztek.

Kiemelkedő eredményt ért el Kiss Zoltán (DSI), aki megközelítette a felnőtt I. osztályú szintet és újabb megyei ifjúsági csúcsokat állított fel. Szakításban 130 kg-ról 140-ra, lökésben 147,5 kg-ról 160-ra, összetettben pedig 277,5-ről 300-ra - alaposan megjavította a megyei rekordokat.

Részletes eredmények. (A Ryzotesek és a kimagasló teljesítmények.) **Úttörő II. 26 kg:** 1. Kecskés (Debreceni Honvéd SE) 79 pont. - 32: 1. Tóth (DHSE) 165. - 36: 1. Barkóczi (Gázláng) 220. - 40: 1. Nagy Cs. (DSI) 225. 2. Lengyel (DSD) 185. 3. Kiss G. (DSI) 175. - 44: 1. Szabó Z.

(DHSE) 219. - 48: 1. Nagy Z. (DHSE) 165. **Úttörő I. 36 kg:** 1. Nagy J. (DSI) 213 pont. - 40: 1. Tóth (Gázláng) 232. - 48: 1. Tóth J. (Gázláng) 594. 2. Szathmári (DSI) 437. - 52: 1. Tóth A. (DSI) 161. - 56: 1. Ujlakán (DSI) 360. 2. Kovács S. (DSI) 285. - 67,5: 1. Gara (DSI) 594. - 75: 1. Kátai (Gázláng) 391. - +75: 1. Csombordi (Gázláng) 352. **Serdülő 16k. 52 kg:** 1. Balogh (DSI) 152,5. 2. Széll (Gázláng) 135. 3. Csáki (DSI) 125. - 56: 1. Nagy Cs. (Tiszavasvári) 165. 3. Karsai (DSI) 145. - 60: 1. Zajdó (Gázláng) 205. 2. Szilasi (DSI) 135. - 64: Polyák (Kisvárdai) 170. 3. Kelemen (DSI) 165. - 71: 1. Sós (DSI) 160. 75: 1. Mohácsi (DSI) 205. - +82,5: 1. Kiss (DSI) 175.

Ifjúsági II. 32 kg: 1. Nagy I. (DSI) 175 kg. - 56: 1. Szabó (Tiszavasvári) 147,5. - 60: 1. Fűrár (Kisvárdai) 242,5. 2. Bakó (DSI) 205. 3. Dankó (DHSE) 205. - 75: 1. Leencsés (DSI) 230. - 82,5: 1. Uzonyi (DMVSC) 265. - 90: 1. Kiss Z. (DSI) 300. - **Ifjúsági I. 60:** 1. Takács (DHSE) 140 kg. - 67,5: 1. Nagy A. (DMVSC) 195. - 75: 1. Tóth L. (Hajdúnánás) 175. - 100: 1. Nagy I. (DMVSC) 240. - **Felnőtt.** - 60 kg: 1. Bukta (Gázláng) 217,5. - 67,5: 1. Vass (DMVSC) 240. - 75: 1. Horváth (DHSE) 265. - 82,5: 1. Kovács (DHSE) 285. - 90: 1. Bakó (DHSE) 175.

Hét végi sportműsor

Kézilabda
D. Dózsa kisstadionja, 10: D. Allami Gazdasági-Földes (férfi megyei A. Nádasdy, Pesti). - Spartacus-pálya, 10: D. Spartacus-Hajdúnánás (férfi megyei A. Fodor, Tóth). **Videken:** Hajdúszoboszlói Bocskai (9.30. női megyei Katkó, Mező). Hajdúszoboszlói Püspökladányi MAV (10.45. férfi megyei A. Katkó, Mező). Balmazújváros-D. Vörös Meteor (9.30. női megyei Kiss A., Simon). Balmazújváros-D. Universitas (10.45. férfi megyei A. Kiss A., Simon). Létavértes-Nádudvar II. (10. férfi megyei B. Nagy L.). Biharkeresztes-Hajdúszoboszlói Gázláng II. (10.45. férfi megyei B. Katona). Berettyóújfalu MSE-Kaba (11.15. férfi megyei B. P. Szabó, Matkó). Hajdúszoboszlói DMVSC II. (10. női megyei Bánkúti, Terc). Debrecen Vörös Csillag-Magyar Kábel (11.30. női NB II., S. Farkas, Nyári).

Labdarúgás
DMVSC Vágóhid utcai pályája, 15: D. Kinizsi-Soproni SE (Fuhl, Mester, Hazafi). NB II-es bajnoki mérkőzés. **DMVSC nagyerdei (Oláh G. u.) sporttelepe,** 13 és 15: DMVSC-D. Kinizsi (serdülő, Deák Zs., Ifjúsági, Erdős). **Videken. Megyei bajnokság (15):** Körösszegapáti-Ujszentmargita (Oláh, Antal, Hegedűs), Nagyrábé-Hajdúdorog (Turi, Németh J., Nyéki). Polgár-Vámpércs (Fazekas, Szabó I.,

Melegh). Hajdúnánás-Kaba (Nagy J., Bak, Csató), Nádudvar -D. Volán (Pataki, Csecsódi, Vezendi), Derecske-Berettyóújfalu (Daróczy Z., Cseh, Kiss L.), Komádi-Sárrétudvari (Vince, Fodor F., Bende), Létavértes-Nyiradony (Tóth S., Nagy L., Mészáros). - **Járás bajnokságok.** Berettyóújfalu járás (15.30): Mezősas-Tépe, Biharkeresztes-Magyarhomorog, Mezőpeterd-Konyár, Csökmő-Kismarja, Gáborján-Poecaj, Zsaka-Esztar, Hencida-Szentpéterszeg. **Berekbózsorony-Körösszakai (10.30):** - Debreceni járás (16): Hosszúapályi-Almosd, Bagamér-Hajdúhadház, Fülöp-D. Hunyadi, Nyírcsád-Nyírábrány. - **Püspökladányi járás (15.30):** Hajdúszoboszlói Nagyhégyes, Földes-Bihartorda, Ebess-Sáp. - **Területi serdülő (13) és ifjúsági (15):** Balmazújváros-Hajdúszoboszlói (Domokos és Sarka), Püspökladány-Rakamaz, Hajdúszoboszlói-D. Universitas (csak ifjúsági, 15. Szilvási).

Röplabda
DMVSC nagyerdei sportcsarnoka, 9: A három csoportgyőztes helyosztó körmérkőzése az első helyért. - DMVSC Vágóhid utcai sportcsarnok, 9: A három csoport második helyezettjének körmérkőzése a negyedik helyért. - Hajó utcai iskola tornaterem, 7.30: A csoportok harmadik és negyedik helyezettjeinek körmérkőzése a 7. illetve a 10. helyért. A DMVSC női nemzetközi tornájának befejező küzdelmei.

Tömegsport
Kinizsi-pálya, 8: Az EDOZ megyei munkahelyi olimpiája.

